

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

1. Prof. Dr habil. Hermann Gross : Wirtschaftswichtige Forschung und Wirtschaftsfinanzierung in Deutschland und den U.S.A. Gemeinschaftsveröffentlichung des Instituts für Weltwirtschaft (Kiel), und des Stifterverbandes für die deutsche Wissenschaft (Essen).
2. Prof. Dr habil. Hermann Gross : Forschung in der amerikanischen Industrie. (Industriekurier Wochenausgabe von Technik und Wirtschaft Nr. 70 [17] von 9 Mai 1956).

Ὁ καὶ ἐν Ἑλλάδι γνωστὸς γερμανὸς καθ. Η. Gross (βλ. «Ἀρχεῖον» 1955 Β' 118), δημοσιεύει ἐνταῦθα μίαν πολὺ δυσχερῆ εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς ἔρευναν, σχετικῶς μὲ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης εἰς τοὺς σπουδαιότερους οἰκονομικοὺς τομεῖς συγκριτικῶς εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὰς Η.Π.Α. Ταύτην καὶ προλογίζει ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἐπιχορηγητῶν τῆς Γερμανικῆς Ἐπιστήμης, ὅστις ὡς σύμβολόν του ἔχει «Maecenates voco.»

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα παίζει φυσικῶς σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν προώθησιν καλυτέρων ἐπιστημονικῶν καὶ οἰκονομικῶν παροχῶν, γεγονός τὸ ὁποῖον ἔχει κατανοηθῆ πλήρως εἰς τὰς Η.Π.Α., ὅπου ὑπό τε τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καταβάλλονται μεγάλαι ἐπιχορηγήσεις διὰ τὴν ἔρευναν, διδασκαλίαν καὶ σπουδὴν εἰς τὰς Ἐπιστήμας.

Εἰς τὰς Η.Π.Α. αἱ δαπάναι διὰ τὴν Ἐπιστήμην ἐν τῷ συνόλῳ της (Ἐρευνα, Διδασκαλία, Σπουδὴ) ἀνῆλθον τὸ 1952 εἰς 5 δισεκατομμύρια Δολλάρια, ἐξ ὧν διὰ τὴν ἔρευναν μόνον ἐδαπανήθησαν 3,75 Δισ. Ἡ κυβέρνησις εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐρέυνας ταύτας ἀναλαμβάνει σχεδὸν τὰ 40%, καθὼς βοηθεῖ καὶ τὰ Πανεπιστήμια καὶ λοιποὺς «Μη—Κερδοσκοπικοὺς—Ὄργανισμοὺς», πλουσιοπαρόχως πάντοτε. Καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν μετὰ τὸ χάος τοῦ 1945 πολλὰ ἐπετελέσθησαν—20 Γερμ. Μάρκα δαπάνη κατὰ κεφαλὴν τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τὴν ἐπιστήμην—ὥστε νὰ προσήκουν εὐχαριστίαι καὶ εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς χορηγητάς. Πάντως εἰς τὴν Γερμανίαν πολλὰ ὑπολείπονται νὰ γίνουν, ὥστε νὰ ἀναπτυχθῆ μεγαλυτέρα ἀνταγωνιστικὴ δύναμις εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν, ἀπὸ πλουσίως ἐπιδοτουμένην ἔρευναν καὶ διαμόρφωσιν εἰδικευμένης νέας γενεᾶς. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν ἐπιτρέπονται κακῶς ἐννοούμενα οἰκονομίαι. Εἶναι δυνατὸν πάντως νὰ γεννηθῆ ὁ κίνδυνος διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ὅταν τὸ κράτος εἶναι ὁ

σπουδαιότερος χορηγητής εις ώρισμένας βιομηχανίας, ή, όταν ή βιομηχανία χρηματοδοτεϊ τήν ιδιωτικήν έρευναν.

Ένας άλλος κίνδυνος, τόν όποϊον τονίζει ό R. Merton, εϊναι μήπως αί φυσικαϊ έπιστημαι καταπλεονεκτήσουν εις τήν έρευναν τών πνευματικών ή ήθικών έπιστημών. Ό Λούθηρος ειπή ποτέ προκειμένης τής βαπτίσεως «Τò νερό δέν έξαρκεϊ μόνον του, αλλά ό,τι εϊναι «εις» και «παρά» τò νερό», («Wasser ist es nicht allein, sondern was in und bei dasss Wasser ist»). Ό καθημερινός άρτος, δια τήν έξασφάλισιν τοϋ όποϊου διαρκώς άγωνίζεται έπιμονώτερον ή έπιστημονική έρευνα, δέν έξαρκεϊ μόνος του· πρòς τοϋτο εϊναι ανάγκη και πνευματικής τροφής και ταύτην εϊναι δυνατòν νά μās τήν προμηθεύσουν μόνον αί καθαρώς πνευματικαϊ έπιστημαι.

Η προβληματική τής έρέυνης μās óδηγεϊ διαρκώς εις τεχνικās και κεφαλαιακās κατασκευās, τās όποϊας συνήθως μόνον δια κρατικών μέσων δυνάμεθα νά αντιμετωπίσωμεν, ή δια τής μεγάλης βιομηχανίας. Πάντως εις τήν Άμερικήν τò υπόστρωμα τών μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων, φέρει πολϋ εύρύτερον τὰ βάρη ταϋτα ή εις τήν Γερμανίαν.

Αϊ συσχετίσεις μεταξϋ τών ειδών και μορφών τής έρέυνης, μποροϋν νά διακριθοϋν αϋτως :

1. Βασική ή καθαρά, έλευθέρα άπό σκοπòν έρευνα (Grundlagenforschung), άνευ πρακτικής έφαρμογής και οϊκονομικής χρησιμοποίησεως.

2. Έφηρμοσμένη σκόπιμος έρευνα πρòς ώρισμένην έπιδίωξιν, άκόμη και μη πρακτικήν.

3. Άκαδημαϊκή έρευνα.

4. Έρευνα σπουδαιών οϊκονομικών κλάδων, γεωργίας, βιοτεχνίας, βιομηχανίας, έμπορίου, διεξαγομένη είτε άνευ άμέσου σκοποϋ, είτε υπό ιδίων έργαστηρίων, εις τās βιομηχανικās ιδίως εκμεταλλεύσεις άτομικώς ή όμαδικώς.

5. Όμαδική ή συνεργατική έρευνα. Η διεξαγομένη βάσει συνεργασίας έρευνητών ή ιδρυμάτων δια κοινήν επίλυσιν ώρισμένων θεμάτων.

2. Η ύπ' αριθ. 2 σύντομος έργασία μās παρουσιάζει τὰ πρòτα άποτελέσματα μιās μεγάλης αναπαραστατικής έρέυνης τήν όποϊαν έκαμεν ή National Science Foundation εν Ούασιγκτòνι και άπό τήν όποϊαν έξεδόθη ήδη μόνον ένας τόμος «Science and Engineering in American Industry. Preliminary Report on a Survey of Research and Development Costs and Personnel in 1953/54. Washington 1955. Και αϋτήν συγκρίνει ό καθ. Gross πρòς τὰ εν Γερμανία κατά τò δυνατòν . Ός γενικαϊ συμπεράσματα προάγονται άπό τήν έρευναν τοϋ Καθ. Gross : 1. ή άπολύτως αναγκαία ένδυνάμωσις τής έρευνητικής δραστηριότητος εις τήν Γερμανίαν και ή αύξησις τής καταβαλλομένης σχετικής δαπάνης. 2. ότι πρέπει νά συνειδητοποιήσωμεν τήν σπουδαιότητα τής έρέυνης ως προϋπόθεσιν τής

ηύξημένης αὐριανῆς παραγωγῆς καὶ 3. Ἡ χρηματοδότησις τῶν ἐρευνητικῶν Ἰδρυμάτων πρέπει νὰ ἀναληφθῆ ἀπὸ ἓνα μεγαλύτερον κύκλον ἐνδιαφερομένων προσώπων.

Παρ' ἡμῖν, ὁ συγγραφεὺς οἰκονομολόγος Βασίλειος Δαμάλας, ἄλλοτε Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ἀνέπτυξεν ἐπανειλημμένως τὴν ἀξίαν τοιούτων Ἐρευνητικῶν Γραφείων καὶ τὴν παραγωγικότητα τῶν σχετικῶν δαπανῶν τῶν, ἐζήτησε δὲ τὴν ἴδρυσιν τοιούτων εἰς ὠρισμένας καταλλήλους θέσεις· δυστυχῶς ὅμως ἡ ὅλη του προσπάθεια ἀπέβη ματαία. Καὶ ἡ ἐκ μέρους δὲ τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας ἐργαστηριακὴ ἐρευνα δὲν ἔχει ἐξιχθῆ εἰς ὃν βαθμὸν αἱ ἐπιστημονικαὶ πρόοδοι ἀπαιτοῦν σήμερον ἐὰν ἐξαιρέσῃ κανεῖς ὀλίγας βιομηχανίας (Χημικῶν προϊόντων, Χρωμάτων κλπ.).

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Dr jur. et Dr pol. Kurt Werner Haesele : Weltwirtschaftliche Essays
Universitätsverlag Wagner. Innsbruck 1956.

Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἄγνωστος, εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἐπιστημονικὸν κοινόν, ἀπὸ τὰς εἰς τὴν ἐλληνικὴν διαλέξεις του εἰς τε τὴν Ἀνωτάτην Ἐμπορικὴν καὶ εἰς τὴν Πάντειον κατὰ τὸ 1955, διὰ τῶν Δοκιμίων τούτων περὶ Παγκοσμίου Οἰκονομίας, δὲν εἶναι νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ τούτων τὰ ποικίλα συστήματα καὶ μονογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἐκτενῆ καὶ περίπλοκα ζητήματα ταῦτα καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ πάντα ἀσχολούμενον μὲ τὴν προβληματικὴν αὐτῶν. Ὁ σκοπὸς τῶν Δοκιμίων εἶναι, ὡς μᾶς λέγει οὗτος, νὰ παράσχουν τὴν δυνατότητα, εἰς ὅλους οἱ ὁποῖοι ἔχουν βαθύτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ προβλήματα τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας, μιᾶς ἐλευθέρως ἐπισκοπήσεως, εἰς τὸν σπουδαιότατον σήμερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχὴν κύκλον τῶν ζητημάτων τούτων. Τὰ δοκίμια λοιπὸν οὕτω εἰσάγουν τὸν σπουδαστὴν καὶ τὸν ἐπιστήμονα οἰκονομολόγον εἰς τὴν προβληματικὴν τῶν παγκοσμίων συμβαμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ὀρθὴ ταξινομησις εἰς τὰς οἰκονομικὰς συναρτήσεις τῶν, εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνεμόχλευσεν ἡ ἐκ θεμελίων μεταμορφωθείσα παγκόσμιος οἰκονομία καὶ διεθνὲς ἐμπόριον, ἰδιαιτέρως μάλιστα τῶν χωρῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Ἡπείρου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παγκόσμιος αὕτη οἰκονομικὴ προβληματικὴ εἶναι συνδεδεμένη στενῶτατα μὲ τὰ ζητήματα τῆς συναλλαγματοικτικῆς πολιτικῆς, αὕτη δὲ πάλιν εἶναι ἀκατανόητος ἀνεῦ τῆς γνώσεως τῶν βάσεων τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς, ἔπρεπε νὰ σκιαγραφηθῆ καὶ ὁ κύκλος τῶν ζητημάτων τούτων.

Λεπτομερῆς τεκμηρίωσις τῆς εὐρείας βιβλιολογίας ἀποφεύγεται ἀπὸ σκοποῦ, διὰ τὴν εὐχερεστέραν διάγνωσιν τῶν καθολικῶν συναρτήσεων, τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις εἶναι προϋπόθεσις διὰ μίαν βαθυτέραν διεξόδυσιν εἰς τὴν εἰδικὴν βιβλιογραφίαν.

Ἡ ἀπαρχὴ τῶν Δοκιμίων γίνεται ἀπὸ ζητήματα τῆς παγκοσμίου Οἰκονομικῆς τοποθεσίας (Standort), διὰ τὰ ἐπιτύχωμεν οὕτω προσφορώτερον πεδῖον κατόψεως τῆς προβληματικῆς τῆς καὶ παγκοσμίως οἰκονομικῶς διὰ μίαν λύσιν ἀγωνιζομένης ἐποχῆς μας.

Τὰ ζητήματα ταῦτα τῆς Οἰκονομικῆς τοποθεσίας, ἀποτελοῦν ἓνα θεμέλιον διὰ τὴν διάγνωσιν τῆς διαμορφώσεως τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν περιοχῶν. Αὗται μᾶς ὑποδεικνύουν ὅμως τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην μιᾶς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς ὀλοκληρώσεως καὶ τὴν δημιουργίαν μιᾶς ἐνιαίας εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς, ἀπὸ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξίς ἢ ἡ μὴ ὑπαρξίς τῆς Εὐρώπης.

Οὕτως ὁ συγγραφεὺς ἀντλῶν ἐκ πλουσίας ἐμπειρίας, εἰσάγει δημιουργικῶς μὲ πρωτότυπον διασκευὴν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς τοποθεσίας (Standortes), διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν φυσικῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν περιοχῶν, καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τακτοποιουσῶν δυνάμεων, τὴν παγκόσμιον συναλλαγὴν. Δι' ἄλλεπαλλήλου, συναρτωμένης καὶ σαφοῦς ἀναπτύξεως, ἐκτίθεται τὸ πεμπτουσίωμα τῶν ζητημάτων τῆς ἐξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς, τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὰς παγκοσμίους οἰκονομικὰς τῶν συναρτήσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσον ἀναγκαῖαι διὰ τὴν κατανόησιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ ἡ ἀδρὰ ἀναλυτικὴ θεώρησις τῶν ποικιλομόρφων ἐκδηλώσεων, προάγει ἀναγκαστικῶς ὡς μοναδικὴν λύσιν τῆς εὐρωπαϊκῆς προβληματικῆς, τὴν ὀλοκλήρωσιν, τῆς ὁποίας οἱ δυναμικοὶ παλμοὶ ἀπὸ μακροῦ ἤδη διέσπασαν τὰ ὅρια τῶν κρατικῶν συνόρων.

Ἀπὸ τὰ προλεχθέντα διαγράφεται ἤδη σαφῶς ἡ τακτικὴ τῆς διαρθρώσεως τῶν δοκιμίων. Εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα τῆς οἰκονομικῆς τοποθεσίας τὸ ἐπιγραφόμενον : «Αἱ ἰδεολογικαὶ βάσεις τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν Περιοχῶν», ἀναπτύσσονται θέματα οἷα εἶναι :

Αἱ ταξιθετοῦσαι τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον δυνάμεις, Κρατικὸς χῶρος καὶ οἰκονομικὸς χῶρος—Ἡ οἰκονομικὴ τοποθεσία τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ τὸ κυκλικὸν σύστημα τοῦ Thünen ὡς βάσις Μοδέλλου τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας—Δυνάμεις ἐπιδράσεως τῆς Οἰκονομικῆς τοποθεσίας εἰς τὴν Βιομηχανίαν. Συντελεσταὶ οἰκονομικῆς τοποθεσίας Μεταφορῶν καὶ παραγωγῆς προσἀνατολιζομένης πρὸς τὰς πρώτας ὕλας. Ἐγκατάστασις τῆς βιομηχανίας πρὸς τὸ δυναμικὸν τῆς ἐργασίας—Ἡ Βιομηχανικὴ συγκέντρωσις βάσις τῆς διαμορφώσεως παγκοσμίων οἰκονομικῶν κέντρων βαρύτητος—Ὀδοὶ διαγνώσεως τῆς κατὰ χῶρον τάξεως.— Παγκόσμιοι συντελεσταὶ οἰκονομικῆς ἐγκαταστάσεως.— Διαμόρφωσις καὶ φύσις τῶν φυσικῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν περιοχῶν.

Τὸ δεύτερον τμῆμα περιλαμβάνει δοκίμια ἀναγόμενα εἰς τὰ «Ζητήματα τοῦ ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ συναλλάγματος», ἥτοι :

Φιλελευθέρα καὶ προστατευτικὴ ἐμπορικὴ πολιτικὴ.—Ἡ κλασσικὴ προσπάθεια ἐρμηνείας τῶν βάσεων τῆς διεθνοῦς συναλλαγῆς.—Ἐξελίξεις τῆς Θεωρίας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου—Νομισματικὰ συστήματα καὶ συναλλαγματικὴ Πολιτικὴ.—Χρυσοῦ νομισματικὸς Κανὼν.—Ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία καὶ συναλλαγματικοὶ περιορισμοί.—Ἐξισορρόπησις τοῦ Ἴσοζυγίου Πληρωμῶν.—Σταθεραὶ καὶ Κυμαινόμεναι τιμαὶ συναλλάγματος.—Πολιτικὴ ἀπασχολήσεως καὶ παγκόσμιον ἐμπόριον.

Τὸ τρίτον τμῆμα περιλαμβάνει «Ἐνα βλέμμα εἰς τὴν νομισματικὴν πολιτικὴν», μὲ τὰ δοκίμια : Θεωρητικαὶ βάσεις τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος.—Ποσοτικὴ Θεωρία.—Θεωρία τοῦ εἰσοδήματος.—Τραπεζικοπολιτικοὶ ἐπηρεασμοὶ τῆς ποσότητος τοῦ χρήματος.—Λογιστικὸν χρῆμα καὶ πολιτικὴ ρευστότητος.—Πολιτικὴ τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου.—Πολιτικὴ τῆς Ἀνοικτῆς Ἀγορᾶς.—Τὸ ζήτημα τῆς σταθεροποιήσεως τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος.—Κυκλοφοριακὴ καὶ τραπεζικὴ Ἀρχή.—Πρόβλήματα τῆς νεωτέρας νομισματικῆς πολιτικῆς.

Εἰς τὸ τέταρτον Κεφάλαιον περὶ «Παθολογικῶν ἐξελίξεων τοῦ νομισματικοῦ συστήματος» ἀναπτύσσονται δοκίμια περὶ : Ἀντιπληθωρισμοῦ.—Πληθωρισμοῦ.—Ἐξυγιαντικῆς διαδικασίας ἀσθενούντος νομισματικοῦ συστήματος καὶ περὶ ὑποτιμῆσεως τοῦ συναλλάγματος. Εἰς τὸ τελευταῖον τμῆμα «Ὁ παγκόσμιος οἰκονομικὸς χῶρος καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ ὀλοκλήρωσις» ἔχομεν τὰ δοκίμια : Ὁ μέγας οἰκονομικὸς χῶρος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν φυσικὸν οἰκονομικὸν χῶρον τῆς παγκοσμίου τάξεως κατὰ χῶρον.—Ἡ ἱστορικὴ διαμόρφωσις τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν κέντρων βαρύτητος καὶ οἰκονομικῶν χώρων.—Οἰκονομικὸς χῶρος, Οἰκονομικὴ Ἐνωσις καὶ Εὐρώπη.—

Τὰ Weltwirtschaftliche Essays τοῦ καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Innsbruck κ. Haesele ἐμφανίζουν ἀνάγλυφα τὴν οἰκονομικὴν διάρθρωσιν πρὸς τὴν ὁποίαν κατατείνει ἡ παγκόσμιος οἰκονομία σήμερον. Μετὰ συστήματος καὶ μεθοδικότητος, ἄνευ περιττῶν ἀναπτύξεων καὶ βάρους τεκμηριώσεων, ἀφίνουν νὰ ἐκτυλίσσονται πρὸ ἡμῶν αἱ μέχρι σήμερον συζητηθεῖσαι ἀπόψεις εἰς τὰ θεμελιώδη ζητήματα τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ μετὰ κυριαρχικῶν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀξιολογήσεων αὐτῶν, διαγράφεται ἡ βασικὴ γραμμὴ, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Οἰκονομία τῆς Εὐρώπης, ἐὰν θέλῃ αὕτη νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ οἰκονομικὸν προσκῆνιον. Ὁ χαρακτηρισμὸς των ὡς «Δοκιμίων» ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὸν ἀπέραντον κόσμον τῶν οἰκονομικῶν ἐννοιῶν, τὸν ὁποῖον ἄπλετα φωταβολοῦν καὶ μὲ σταθερὰν ὑπόστρωσιν καὶ ἐλπιδοφόρως ἀνεγείρουν.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Activity Analysis of Production and Allocation, Edit. by T. C. Koopmans, Chapman and Hall Ltd London 1951.

Τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον ἀποτελεῖ ἐπανέκδοσιν τῆς ὑπὸ τὸν ὁμώνυμον τίτλον συλλογῆς μελετῶν κατὰ τὸ 1951 ὑπὸ τῆς Cowles Commission πρὸς διερεῦνησιν τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν προβλημάτων τοῦ Γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐν ἑκ τῶν σπουδαιότερων οἰκονομολογικῶν συγγραμμάτων τῆς τελευταίας πενταετίας. Ἡ σημερινὴ διαμόρφωσις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης—ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα τοῦ οἰκονομικοῦ σχεδιασμοῦ—καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ, ὡς αὐτοτελοῦς κλάδου τῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως, ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς πρωτοποριακῆς ταύτης ἐκδόσεως. Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι πρόκειται δι' ἓν ἐξαιρετικῶς δύσκολον βιβλίον, τοῦ ὁποίου αἱ ἰδέαι παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀναλυθοῦν δι' ἄλλων ὀλιγώτερον τεχνικῶν συγγραμμάτων.

Ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατος ἐνταῦθα μία πλήρης ἀνάλυσις τοῦ ἔργου, θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν σκιαγράφησιν τῶν περιεχομένων αὐτοῦ καὶ εἰς γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη ὡς ἀκολούθως :

Μέρος πρῶτον. Θεωρία τοῦ προγραμματισμοῦ καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς κατανομῆς τῶν οἰκονομικῶν πόρων.

Μέρος δεύτερον. Ἐφαρμογαὶ τῶν ὑποδειγμάτων κατανομῆς τῶν οἰκονομικῶν πόρων.

Μέρος τρίτον. Μαθηματικαὶ ιδιότητες τῶν «κυρτῶν συνόλων».

Μέρος τέταρτον. Προβλήματα ὑπολογισμοῦ.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐξαιρετικῆς σημασίας εἶναι ἡ μελέτη τοῦ G. Dantzig, περὶ τοῦ «Προγραμματισμοῦ τῶν ἀλληλεξαρτωμένων παραγωγικῶν διαδικασιῶν», εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλει πολλὰ ἡ σημερινὴ θεωρία τοῦ Γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ. Εἰς τὴν μελέτην ταύτην καθορίζεται ἡ μαθηματικὴ φύσις τῶν γραμμικῶν ὑπαδειγμάτων προγραμματισμοῦ καὶ εἰσάγονται κριτήρια ἐπιλογῆς τοῦ ἀρίστου προγράμματος ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν συναρτήσεων «ἀριστοποιήσεως». Εἰς τὴν ἰδίαν μελέτην καθίσταται ἐπίσης σαφὴς ὁ ἀποφασιστικὸς ρόλος τῆς μεθόδου Leontief εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ. Εἰδικώτερον ἡ μέθοδος Leontief ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ H. M. Smith εἰς μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφαρμογαὶ τοῦ ἀνοικτοῦ ὑποδείγματος εἰσροῶν-ἐκροῶν τοῦ Leontief», ἐνῶ εἰς ἄλλας μελέτας τοῦ πρώτου μέρους ἐπιχειρεῖται μία ἐνδιαφέρουσα γενίκευσις τῆς ὡς ἄνω μεθόδου : Εἰς τὰ διὰ τῆς μεθόδου Leontief λυόμενα προβλήματα δὲν τίθεται ζήτημα «ἀριστοποιήσεως» τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος, καθόσον τοῦτο δύναται ἐξ ὑποθέσεως νὰ προέλθῃ ἀπὸ μίαν μόνον παραγωγικὴν δια-

δικασίαν (activity) καὶ συνεπῶς δὲν παρέχεται ἡ δυνατότης ἐπιλογῆς μεταξὺ διαφόρων λύσεων πρὸς εὕρεσιν τῆς «ἀρίστης». Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὅμως πολλαπλῶν παραγωγικῶν διαδικασιῶν ὀδηγουσῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καθίσταται δυνατὴ ἡ γενίκευσις τῆς μεθόδου Leontief καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ εἰδικοῦ προβλήματος εἰσορῶν-ἐκροῶν εἰς γενικὸν πρόβλημα «ἀριστοποιήσεως». Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν ἡ μελέτη τοῦ T. C. Koopmans περὶ τοῦ «ἀποτελεσματικοῦ συνδυασμοῦ τῶν παραγωγικῶν διαδικασιῶν» καὶ ἡ μελέτη τοῦ N. G. Roegen περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς φυσικῆς ἀναλογίας τῶν φαινομένων χαλαρώσεως (relaxation phenomena) εἰς τὰ γραμμικὰ οἰκονομικὰ ὑποδείγματα. Ἡ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ ἐπίδρασις τῶν ἀνωτέρω μελετῶν δὲν φαίνεται πάντως νὰ ὑπῆρξε σημαντικὴ, ἂν κρίνη τις ἀπὸ τὰς μετὰ τὸ 1951 ἐξελίξεις εἰς τὸν ὡς ἄνω κλάδον τῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως.

Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος περιλαμβάνονται κυρίως μελέται ὑποδειγματικῆς ἐφαρμογῆς τῶν θεωριῶν τοῦ πρώτου μέρους, ἐπὶ πρακτικῶν θεμάτων ὡς εἶναι π. χ. ἡ ἐπιλογή ἀρίστου καλλιεργητικοῦ προγράμματος (Hildreth-Reiter), ἡ ἐλαχιστοποίησις τῶν μεταφορικῶν ἐξόδων (Koopmans) καὶ ἡ κατάστρωσις σχεδίου στρατιωτικῆς κινητοποιήσεως (Wood-Geisler). Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀναφέρεται ὡς παράδειγμα ἡ κατάστρωσις τοῦ προγράμματος λειτουργίας τῆς ἀερογεφύρας Βερολίνου διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἀμερικανικῆς ἀεροπορίας κατὰ τὸ 1948, μετὰ τὸν γνωστὸν ἀποκλεισμὸν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ρώσων. Παρεπιμπτόντως δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἀρχικὰ ὑποδείγματα προγραμματισμοῦ ἀνεπτύχθησαν διὰ λογαριασμὸν ἀμερικανικῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη ἤρχισεν νὰ χρησιμοποιῇ ταῦτα, ὅταν ἐγένετο καταφανὴς ἡ σπουδαιότης τῶν ἀπὸ οἰκονομετρικῆς ἀπόψεως.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος γίνεται ἀνάλυσις τῆς μαθηματικῆς θεωρίας ἐπὶ τῆς ὁποίας βασίζεται ὁ Γραμμικὸς Προγραμματισμὸς. Ἡ ἀνάλυσις αὕτη διεξάγεται εἰς ἀνώτατον τεχνικὸν ἐπίπεδον, ὅπερ καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐκτιθεμένων νοημάτων. Νομίζομεν ἐν τούτοις ὅτι ἐπαρκῆς παρακολούθησις βασικῶν τινῶν μελετῶν τοῦ βιβλίου εἶναι δυνατὴ καὶ ἄνευ πλήρους κατανοήσεως τοῦ τρίτου μέρους, ἂν ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰς τὰς μελέτας ταύτας ἀναφερομένων θεωρημάτων.

Τὸ τέταρτον (καὶ τελευταῖον) μέρος ἀφιερῶται εἰς τὴν ἐξέτασιν προβλημάτων ὑπολογισμοῦ, Ἐνταῦθα ἀναλύεται ἡ «ἀνιχνευτικὴ» μέθοδος ὑπολογισμοῦ τοῦ G. Dantzig, γνωστὴ εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ ὡς μέθοδος Simplex. Ἡ μέθοδος αὕτη παρουσιάζει γενικὸν μαθηματικὸν ἐνδιαφέρον ὡς ὑποδεικνύουσα τὸν τρόπον «ἀριστοποιήσεως» γραμμικῶν συναρτήσεων εἰς τὰς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς

τεχνικῆς τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ. Ἀπλοποιητικὴ μελέτη ἐπὶ τῆς μεθόδου Simplex καὶ τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς της πρὸς λύσιν διαφόρων προβλημάτων, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ὑποφαινομένου εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν (Ἰαν.-Ἰούν. 1956).

Ὡς ἤδη ἐλέχθη ἀρχικῶς, τὸ παρὸν βιβλίον ἐπηρέασε σημαντικῶς τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ πράξιν. Αἱ ἐν αὐτῷ περιεχόμεναι ἰδέαι ἔχουν ἤδη δοκιμασθῆ ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν λύσιν διαφόρων προβλημάτων. Ἡ στατιστικὴ πραγματικότης ἐπέβαλε βεβαίως πλείστας τροποποιήσεις εἰς τὰ ἀρχικὰ ὑποδείγματα, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν ὠρισμένων ἐξ αὐτῶν, ἢ τὴν δημιουργίαν νέων συστημάτων ὑπολογισμοῦ. Γενικῶς ὅμως δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ὁλόκληρος ἡ μετὰ τὸ 1951 κίνησις τοῦ Γραμμικοῦ Προγραμματισμοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ πρόσφατοι ἐξελίξεις εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μὴ γραμμικῶν συστημάτων, ἠκολούθησαν τὰς κατευθυντηρίους γραμμάς τῆς Activity Analysis.

A. A. Λάζαρης

C. Bresciani-Turroni: Corso di Economia Politica. I Teoria generale dei Fatti economici. Terza edizione Accresciuta. Milano Dott. A. Giuffrè Editore 1956.

Τὸ εἰς τρίτην ἔκδοσιν ἀπὸ τοῦ 1949 ἔργον τοῦ γνωστοῦ καθηγητοῦ Bresciani-Turroni πραγματεύεται τὴν Οἰκονομικὴν μὲ ἀρκετὴν ἰδικὴν του πρωτοτυπίαν ἀποφεύγον πολλάκις τὴν μαθηματικὴν ἀνάλυσιν, τὴν χρησιμοποιομένην διαρκῶς περισσότερον εἰς τὴν Ἐπιστήμην μας, χωρὶς ἀφ' ἑτέρου νὰ χάσῃ ἢ ἀνάπτυξις ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς. Ἀπαιτεῖ ὅμως καὶ ἀπὸ τὸν σπουδαστὴν (τὸ ἔργον ἀπαρτίζει μαθήματα εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Μιλάνου) ἐπιμέλειαν εἰς τὴν πρόπαρασκευὴν του.

Ὁ σ. ἄρχεται εἰς τὸ Α' τμῆμα μὲ εἰσαγωγικὰς ἀναπτύξεις περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκονομίας, τῆς οἰκονομικῆς τάξεως, τῆς ποσοτικῆς ἀπόψεως τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, τῶν ἐμπειρικῶν οἰκονομικῶν νόμων, τῶν θεωρητικῶν μοντέλλων (modelli teorici), τοῦ homo economicus, παραδείγματα ἐφαρμογῶν τῆς μαθηματικῆς μεθόδου εἰς οἰκονομικά φαινόμενα κλπ. Ἐπακολουθεῖ σύντομος ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως ἀπὸ τῶν Ἐμποροκρατῶν, μέχρι τῶν ἀποτυχουσῶν προσπαθειῶν τῆς δημιουργίας μιᾶς «Nuova economia» (economia dinamica, istituzionalisti, economia politica corporativa e nazionalsocialista), τὴν ὁποίαν παρομοιάζει πρὸς τὴν τῶν Ρωμαντικῶν καὶ καταλήγει εἰς τὸν Keynes. Τοῦτον παρομοιάζει πρὸς τὸν Μάρξ (egli può essere paragonato al Marx) περὶ τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ τελικὴ κρίσις του εἶναι ἀρνητικὴ: In complesso non credo che dalle opere del Keynes sia sbocciata quella «nuova economia» che é l'aspirazione di tanti spiriti inquieti.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ πρώτου μέρους ἀναπτύσσονται «Βασικαὶ γνώσεις» (Alcuni concetti fondamentali): Ταξινόμησις οἰκονομικῶν φαινομένων, Ἀνάγκαι, Μείωσις τῆς ἐντάσεώς των, συλλογικαὶ ἀνάγκαι, ὠφελιμότης, ἔριακὴ ὠφελιμότης, πλοῦτος, ἄϋλα ἀγαθὰ κλπ.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος ἔχομεν τὴν Παραγωγὴν (νόμος παραγωγικότητος, κόστος, θεωρία τῆς ἐπιχειρήσεως τιμαὶ χρήσεως συντελεστῶν παραγωγῆς).

Εἰς τὸ τέταρτον τὴν προσφορὰν τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς (ἔγγειος πρόσοδος, ἐργασία, κεφάλαιον).

Εἰς τὸ πέμπτον μορφαὶ ἀγορῶν διαφόρων τῆς ἐλευθέρως ἀνταγωνιστικῆς οἰκονομίας (πλήρες μονοπώλιον, μερικόν, δυοπώλιον καὶ ὀλιγοπώλιον, ἀμφοτερομερὲς μονοπώλιον, μονοπωλιακὸς ἀνταγωνισμός).

Εἰς τὸ ἕκτον τέλος κεφάλαιον ἔχομεν τὸ ἐθνικὸν προϊόν καὶ τὴν κατανομήν αὐτοῦ.

Δ. Ε. Κ.

Dr Riemschneider Margarete: Die Welt der Hethiter. Mit einem Vorwort von Prof. Dr Helmuth Th. Bossert. Fretz und Wasmuth Verlag A. G. Zürich. 1955.

Τὸ εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἄνω ἔργον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην «Grosse Kulturen der Frühzeit», διευθυνομένην ἀπὸ τὸν Καθ. Bossert, θέλει νὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῶν Χετιτῶν—τοῦ πρώτου Ἰνδογερμανικοῦ ἐκπολιτιστικοῦ λαοῦ—ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἀρχαίου κλασσικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνῶ δὲ ἔχομεν σχετικῶς σαφεστεράς παραστάσεις περὶ τῶν Αἰγυπτίων, Βαβυλωνίων καὶ Ἀσσυρίων (ἀκόμη καὶ τῶν Σουμερίων, Ἀκκάδων, Κρητῶν, Μυκηναίων, Περσῶν, Ἐτρούσκων), περὶ τῶν Χετιτῶν, περὶ τοῦ «μυστηριώδους» τούτου λαοῦ, δὲν γνωρίζομεν πολλά. Τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν γραπτῶν μνημείων του.

Ἡ σ. Dr Riemschneider ἐπὶ ἔτη ἐνσκήψασα εἰς τὰς λογοτεχνικάς, αἰσθητικάς κλπ. ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ τούτου, μᾶς ἀνεσυγκρότησε ἱστορικῶς, θρησκευτικῶς καὶ καλλιτεχνικῶς μίαν πλήρη εἰκόνα τοῦ ἀρχαίου τούτου ἐκπολιτιστικοῦ λαοῦ. Χετῖται πρὸ τριῶν μέχρι τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν εἶχον ἰδρύσει μέγα Βασίλειον μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀσσυρίων, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν διετηρήθη, λόγῳ τῆς στρατιωτικῆς του ἰσχύος. Ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν χιλιετῆ ἱστορίαν του ἐδημιούργησε πολιτισμὸν τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία καὶ οἱ μῦθοι συναντῶνται ἐξελικτικῶς ἐπιδρῶντες ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κλασσικῆς παραδόσεως.

Ὁ τόμος κοσμεῖται ὑπὸ πολυπληθῶν εἰκόνων, τὰς ὁποίας ἐπεμελήθη ὁ ἄριστος εἰδικός, ἐκ τῶν ὀλίγων τῆς Χετιτολογίας, ὁ καὶ προλογίζων τὸν τόμον Καθ. Bossert. Αἱ καλλιτεχνικῶς ἀποδιδόμεναι εἰκόνες ἀπὸ τὴν Ἀρχιτεκτονικῆν, Τέχνην καὶ Βιοτεχνίαν τοῦ λαοῦ τούτου μαρτυροῦν ὅτι ναὶ μὲν

ἀλλάσσουν εἰς τὴν διαδρομὴν τοῦ χρόνου οἱ ρυθμοί, οἱ ἄνθρωποι ὅμως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ διαφέροντα καὶ τὰ συναισθήματά των δὲν ἀλλάσσουν τόσον πολὺ, ὥστε ταχέως νὰ γεφυρώνεται ἡ χιλιετηρίδας ἀπέχουσα ἐποχὴ τῶν Πρώτων Πολιτισμῶν (Kulturen der Frühzeit), ὅταν ἐμβαθύνωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄνευ προκαταλήψεων. Οἱ περαιτέρω τόμοι τῆς ἄνω συλλογῆς, εἶναι Ur, Assur und Babylon—Die Welt der Aegypter—Kreta und Mykene und Die Welt der Perser.

Καίτη Μαριδάκη

Δ. Ε. Καλιτσουνάκη: «Κεϋνσιανὴ καὶ Ἀντικεϋνσιανὴ θεώρησις τῆς Οἰκονομικῆς Ἴσορροπίας». Ἀθήναι 1952.

Μὲ τὴν ὀλοένα καὶ εὐρύτερη διάδοσιν τῶν Κεϋνσιανῶν ἰδεῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ παραπάνω μελέτη τοῦ καθηγητοῦ κ. Καλιτσουνάκη ἀποκτάει ἰδιαίτερη σημασίαν. Σημειώνουμε σὰν παρένθεσιν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἔγραψε γιὰ τὸν Κεϋνς στὴν Ἑλλάδα πολὺ πρὶν ἐκδοθῆ ἡ «Γενικὴ Θεωρία. (Βλέπε: I. M. Keynes: Τὸ τέλος τοῦ Laissez-Faire: Μετάφρασις καὶ εἰσαγωγή Δ. Καλιτσουνάκη, Ἀθήνα 1928).

Εἰς τὶς πρῶτες σελίδες τῆς «Κεϋνσιανῆς καὶ Ἀντικεϋνσιανῆς Θεωρήσεως τῆς Οἰκονομικῆς Ἴσορροπίας» ὁ κ. καθηγητὴς τοποθετεῖ τὸ ὅτι ἀκόμη ἀποτελεῖ φλέγον ζήτημα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην, ὅπως πρωτοεκδηλώθηκε στὰ χρόνια τῆς μεσοπολεμικῆς οἰκονομικῆς κρίσεως:

«... αἱ σημεριναὶ ὑλικά ἀνατροπαὶ ἀγωνίζονται νὰ ἀναδιαρθρώσουν τὰς βάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, διὰ νέας Οἰκονομικῆς Θεωρίας».

Ἀφορμὴ τοῦ Κεϋνσιανισμοῦ καὶ σημεῖον ἀπαρχῆς ὑπῆρξεν ἡ μεγίστη κρίσις, τὴν ὁποίαν διῆλθε ἡ διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν τιμῶν αὐτορυθμιζομένη Οἰκονομία καὶ ἡ ὁποία ἤρχισεν ἀπὸ τὰς Η. Π. Α. τὸ 1929.

Ἡ κατάστασις αὕτη, σχετιζομένη ἴσως ἔστω καὶ ἐμμέσως μὲ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, διήκουσα δὲ καὶ διὰ τοῦ δευτέρου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἀπειλεῖ ἡμᾶς μὲ τὸ φάσμα ἐνὸς τρίτου πολέμου καὶ κυριαρχεῖ καὶ ἐπιδρᾷ ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν καθ' ἕκαστον κρατῶν».

Ἔστω ἀπὸ τὸν τρόπον ποὺ τοποθετεῖ τὸ ζήτημα ὁ καθηγητὴς

Ἔστω ἀπὸ τὸν τρόπον ποὺ τοποθετεῖ τὸ ζήτημα ὁ κ. Καθηγητὴς συμπεραίνουμε πῶς ὁ Κεϋνσιανισμὸς ἦταν προσπάθεια γιὰ νὰ ἀπαντηθοῦν τόσο στὸ θεωρητικὸ ὅσο καὶ στὸ πρακτικὸ τομέα τὰ μεγάλα ἐρωτήματα ποὺ ἔθετε ἡ βαθύτατη μεσοπολεμικὴ οἰκονομικὴ κρίσις καὶ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ βάση τοῦ πολέμου ὑπάρχει ὅπως ὑπῆρχε καὶ προηγούμενα. Θὰ συμπεραίναμε λοιπὸν ὅτι μιὰ ἀπ' τὶς κυρίαρχες λειτουργίαι τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ προώθησις θεωριῶν ποὺ ἐξυπηρετοῦν τὴν ὑπόθεσιν τῆς διατηρήσεως

τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Εἶναι ὁ Κεϋνσιανισμὸς τέτοιου εἴδους θεωρία ;

* * *

Ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὸ ἐσφαλμένο τῆς ὑποθέσεως τῆς κλασσικῆς καὶ κυρίως τῆς «νεοκλασσικῆς σχολῆς», δηλαδὴ ὅτι διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν τιμῶν ἐπέρχεται αὐτόματα οἰκονομικὴ ἰσορροπία, πλήρης χρησιμοποίησις τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς—καὶ ἐπομένως πλήρης ἀπασχόλησις. Κατὰ τοὺς «νεοκλασσικούς» ἡ ἀνεργία ἦταν φαινόμενα ποὺ ἐκδηλώνονταν κατὰ «τὸ στάδιο τῆς ἀναπροσαρμογῆς», ἕως ὅτου δηλαδὴ μιὰ οἰκονομία ἰσορροπήσει ἀπὸ μοναχὴ τῆς!

Ἡ εἰκασία ποὺ ὑποστηρίχθηκε κυρίως ἀπὸ τοὺς N. Senior καὶ J. S. Mill καὶ τοὺς διαδόχους τους, ὅτι διὰ τοῦ κυκλώματος τῆς οἰκονομικῆς συναλλαγῆς διευθετοῦνται αὐτόματα οἱ ἀγεφύρωγετς οὐσιαστικὰ ἀντιφάσεις ἀνάμεσα στὶς ἀποταμιεύσεις καὶ ἐπενδύσεις καὶ ἀνάμεσα στὴν ἐπέκτασι τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν φθίνουσα ἀποτελεσματικὴ ζήτησι ἐπίσης ἐκτίθεται στὴν μελέτη μὲ σαφήνεια.

Ἔτσι σύμφωνα μὲ τοὺς «νεοκλασσικούς», ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀποταμίευσις κάπου τοποθετεῖται, δι' αὐτὸ ἐμφανίζεται καὶ αὕτη κατόπιν ὡς ζήτησις, εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς. Διότι αὕτη κατευθύνεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, διὰ τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων, εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν ; ὁ ὁποῖος διευρύνει, βελτιώνει, ἢ ἀνανεώνει τὴν παραγωγικὴν μηχανὴν ἢ ἐφευρίσκει νέαν! Φυσικὰ ὅλες αὐτὲς οἱ εἰκασίας τοῦ αὐτόματου, μηχανικοῦ, «νεοκλασσικοῦ» σημείου ἰσορροπίας ἦταν βιώσιμες κατὰ κάποιον τρόπο πρὶν ἀπ' τὴν μεγάλη μεσοπολεμικὴ οἰκονομικὴ κρίσι.

Ὁ κ. Καθηγητὴς τοποθετεῖ μὲ σαφήνεια τὸ ὅτι κατὰ τὴν ἄποψιν ὅλων τῶν οἰκονομολόγων ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα καὶ τὴν ἀφετηρία τῆς Κεϋνσιανῆς θεωρίας :

«Κατὰ τὸν Keynes ἡ ἰσορροπία εἶναι δυνατὴ ὄχι μόνον ἐπὶ πλήρους ἀπασχολήσεως, . . . ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μερικῆς μόνον ἀπασχολήσεως, τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν. Ἔτσι ἡ ἀνεργία τὴν ὁποίαν εἶδομεν ἀνωτέρω ἐμφανίζεται ὄχι ὡς παροδικὴ δυναμικὴ, ἀλλὰ καὶ ὡς μόνιμος στατικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐλευθέρως ἀτομικιστικῆς οἰκονομίας. Αὕτη αὕτη ἡ συστατικὴ συγκρότησις τῆς ἐλευθέρως ἀτομικιστικῆς οἰκονομίας, γίνεται αἰτία τῆς μόνιμου ἀνεργίας, διότι ἐπιτρέπει διαμόρφωσιν ἰσορροπίας καὶ πρὶν ἔτι ἐπιτευχθῆ πλήρης ἀπορρόφησις τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων».

Περαιτέρω ἀναλύονται ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ Κεϋνς καὶ τῶν ὁπαδῶν του προτεινόμενα μέτρα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς σταθερότητος τῆς ἀποτελεσματικῆς ζήτησεως.

* * *

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ σπουδαιότερο χαρακτηριστικὸ τῆς μελέτης εἶναι ὅτι ὁ Κεϋνσιανισμὸς δὲν οἰοθετεῖται ἀσυζητητί. Ἀντίθετα, μποροῦμε

νά ποῦμε, ὅτι ἀποτελεῖ συμβολή στήν Ἑλληνική Οἰκονομική Σκέψη, σημαντικώτατη μάλιστα, τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἀρνητικά σημεῖα τῆς «Γενικῆς Θεωρίας», τὰ ὀξύτατα θεωρητικά ἐρωτήματα πού ὁ Κεϋνσιανισμὸς δὲν λύει ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ ἀμβλύνει καὶ νὰ ἀποσιωπήσει, ἐκτίθενται μὲ σαφήνεια : Παραθέτουμε τὸ πλεόν, κατὰ τὴν γνώμη μας, ζωντανὸ ἐποικοδομητικὸ σημεῖο τῆς μελέτης :

«Ἡ θεωρία αὕτη λόγω τῆς ἀπλότητος αὐτῆς ὑπῆρξεν ἐλκυστική, ἀλλὰ εἶναι ζήτημα ἂν ὑπῆρξεν ἱκανοποιητική. Διότι ἱατρεύομεν τὸ σύμπτωμα καὶ ὄχι τὴν κυρίαν ἀφορμὴν. Ἡ ἔλλειψις εἰς τὴν ὀλικὴν ζήτησιν δὲν εἶναι δεδομένον τῆς Οἰκονομικῆς διαδικασίας, ἀλλὰ σύμπτωμα διαταραχῆς ἰσοζυγίου».

«Ἡ θεωρία τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως ἀναγνωρίζει τοῦτο, ἀλλὰ νομίζει ὅτι καὶ ἀσθένειαι πολεμοῦνται οὕτως, ἐφόσον δὲν ὑπάρχουν ἄλλα μέσα... Γενικῶς ὅμως διαπιστώνεται τὸ ἀδύνατον τῆς πρόρριζα ἐξαφανίσεως τοῦ κακοῦ καὶ ἡ καταπολέμησις τῆς συνεπειᾶς μόνον».

* * *

Καμμιά φορά, ὅταν ἡ ἀντίφαση ἀνάμεσα στήν αὐξανόμενη παραγωγή καὶ τὴν φθίνουσα ἀποτελεσματικὴ ζήτησις εἰς τὶς βιομηχανικὰ ἀνεπτυγμένες κεφχλαιοκρατικὲς χώρες ἔχει ὀξυνθεῖ, εἰς τὸ σημεῖο πού νὰ ὀδηγεῖ ὀλοταχῶς εἰς τὴν οἰκονομικὴ κρίση, πολλοὶ Κεϋνσιανοὶ οἰκονομολόγοι συσταίνουν τοὺς ἐξοπλισμοὺς σὰν ἀντίδοτο. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἐὰν τὸ ἀντίδοτο αὐτὸ μετασχηματίζεται, μὲ τὴν σειρά του, σὲ ἀρνητικὸ παράγοντα πού ὀδηγεῖ μελλοντικὰ μιὰ χώρα ἢ σὲ βαθειὰ κρίση ἢ στὸ πολεμικὸ ἀδιέξοδο—ὁ τέτοιου εἴδους Κεϋνσιανισμὸς δὲν ἐξυπηρετεῖ καθόλου τὴν διατήρησιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Δὲν εἶναι ὅμως ὅλοι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Κεϋνσιανισμοῦ τὸ ἴδιο. Π.χ. μερικοὶ ἀπ' τοὺς πιὸ ἐκλεκτοὺς Ἕλληνες οἰκονομολόγους βρίσκουν τὴν λύση ἢ καλύτερα προσπαθοῦν νὰ γεφυρώσουν τὴν ἀντίφαση πού προαναφέρθηκε στήν περίπτωσι τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας μὲ ἔργα εἰρηνικά, ἔργα ἀνοικοδομήσεως τοῦ τόπου, βασισμένα σὲ σχέδιο ἐκμεταλλεύσεως τοῦ φυσικοῦ του πλούτου. Γι' αὐτὸ κυρίως νομίζουμε ὅτι ἡ συζήτησις ἐπ' τοῦ Κεϋνσιανισμοῦ καὶ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς του πρέπει νὰ συνεχισθεῖ.

Βασίλης Ν. Μεταξᾶς (Λονδῖνον)

Aubrey Silberston : Education and Training for Industrial Management ; A Critical Survey. London, Management Publications Ltd., 1955. dp. VII+101, Price 12s. 7d.

Ὁ συγγραφεὺς A. Silberston, λέκτωρ τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ, ἐρευνᾷ γενικῶς τὰς προσφάτους ἐν τῇ χώρᾳ του ἐπιτεύξεις τῆς Ὀργανωτικῆς καὶ εἰδικώτερον εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐπιλογῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, ὑποδεικνύων συνάμα τὰς ἀπαραιτήτους βελτιώσεις. Ἄν καὶ μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν ἀρκεταὶ ἐργασίαι ἀναφερόμεναι εἰς τὸ παρὸν θέμα, ἐν τούτοις τὸ ὡς ἄνω βιβλίον θεωρεῖται ὡς τὸ πρῶτον εἰς τὸ

ὁποῖον ἐκτίθενται συστηματικῶς πάντες οἱ βασικοὶ κανόνες συστηματικῆς ἐπιλογῆς καὶ ἐκπαιδύσεως τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὴν παραγωγὴν. Ἐπιπροσθέτως ἐκτίθενται τέσσαρα σχήματα προσφάτων ἐξελίξεων τῆς διδασκαλίας τῆς Ὄργανωτικῆς εἰς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς ἀνωτάτας σχολάς, ὡς καὶ εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, μετὰ προβλέψεων περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν σπουδαζόντων τὴν Ὄργανωτικὴν. Ἐν τέλει, ὁ συγγραφεὺς παρέχει ὁδηγίαν περὶ τοῦ τρόπου καταρτίσεως τῶν διοικητικῶν στελεχῶν τῶν οἰκονομικῶν μονάδων, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζῃ ὁ διευθύνων τοιαύτην μονάδα.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Silderston εἶναι πλήρως ἐνήμερος τῶν κινδύνων οὓς περικλείει ὁ καθορισμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ὄργανωτικῆς, ἐν τούτοις παρέχεται ὑπ' αὐτοῦ σχετικὴ εἰκὼν καὶ ὑποδεικνύονται μέθοδοι συμπληρώσεως τῶν σημερινῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων. Οὕτω τὸ ὡς ἄνω βιβλίον καθίσταται ἐνδιαφέρον καὶ ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ ὀρθολογικὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας καὶ τοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως τῶν στελεχῶν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, πρὸς αὔξησιν τῆς ἀποτελεσματικότητός των.

K.B.M.

Dr Gablers Wirtschafts-Lexikon. Herausgegeben von Dr R. Sellien und Dr H. Sellien unter Mitwirkung von fühlrenden Fachleuten aus Wirtschaftswissenschaft und=praxis. Zwei Bände Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr Th. Gabler, Wiesbaden 1956.

Τὸ «Ἀρχεῖον» ἠσχολήθη πολλάκις μὲ βιβλιοκρισίας Οἰκονομικῶν Λεξικῶν (βλ. π.χ. Dictionary of modern Economics, Washington 1948, A Dictionary of economics New York 1951 εἰς «Ἀρχεῖον» τόμος 31ος σελ. 230. Handwörterbuch des Sozialwissenschaften, Göttingen 1952, Ἀρχεῖον τόμ. 32ος σελ. 193) τὸ ἄνω ὅμως λεξικὸν διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν μνημονευομένων, διότι οὔτε τόσον στοιχειῶδες εἶναι ὅσον τὰ δύο πρῶτα ἀγγλικά, οὔτε τόσον ὀγκῶδες ὅσον τὸ ἐκ 13 τόμων γερμανικὸν τὸ ἐκδιδόμενον ἤδη.

Ὁ Dr. Gabler προλογίζων τὸ ἔργον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνάγκην ἐνὸς τοιούτου βραχέος, ἀδρού ὅμως περιεχομένου λεξικοῦ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς· τὸ ὁποῖον νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν σωρείαν τῶν νέων ὀρολογιῶν, ἐννοιῶν κλπ. μὲ τὰς ὁποίας κατεκλύσθη ἡ Γερμανικὴ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη ὡσεὶ διὰ μιᾶς, λόγῳ τοῦ μακροχρονίου ἀποκλεισμοῦ τῆς ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπὴν ἐπιστήμην, ἰδίως τὴν Ἀγγλοαμερικανικὴν.

Τὸ λεξικὸν περιλαμβάνει τὰ πεδία : τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων—ἀναπληρῶνον, μέχρις ἐνὸς σημείου, τὸ ὡσαύτως ἐπανεκδιδόμενον Handwörterbuch der Betriebswirtschaft τοῦ Nicklisch—τὴν Οἰκονομικὴν γενικῶς, τὸ Οἰκονομικὸν καὶ φορολογικὸν Δίκαιον, καθὼς καὶ τὴν τεχνικὴν καθόλου τοῦ

ἐμπορίου, καὶ τῆς ὀργανώσεως. Ὡσχύτως τὸ Λεξικὸν περιέλαβε πληθὺν ξενογλώσσων ὄρων κλπ. καθὼς καὶ Termini technici. Τὸ Λεξικὸν περιέλαβε περὶ τὰς 15000 λήμματα μὲ τὰς κυρίας ἀναπτύξεις των, μόνον δὲ πολὺ βασικὰ ἔργα ἐμνημονεύθησαν εἰς τὴν βιβλιογραφίαν. Εἰς τὸ Λεξικὸν συνειργάσθησαν περὶ τοὺς 150 οἰκονομολόγους μὲ εἰδικότητα πλείστας, ὥστε νὰ διαπραγματευθῆ τὸ λεξικὸν τοῦτο περὶ τοὺς 200 εἰδικοὺς τομεῖς. Τὰ κύρια ἄρθρα ὑπογράφονται ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς των, τονίζεται δὲ γενικῶς ἡ ἐπιτυχία εἰς τὴν συνισταμένην τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν συγγραφέων, τῆς διευθυνούσης ἐπιτροπῆς τῆς συντάξεως (Privatdozent Dr. J. Esenweni—Rothe, Dr. J. Joswig und Dr jur. G. Erkel), καὶ τῶν ἐκδοτῶν. Μὲ ἀρκετὰ διαγράμματα, στατιστικὸς πίνακας καὶ παραστάσεις αἱ ἀναπτύξεις τοῦ Λεξικοῦ καθίστανται ἀποδοτικώτεροι.

Δ. Ε. Καλιτσουδάκης

Handwörterbuch der Betriebswirtschaft (HWB), begründet von H. Nicklisch. 3., völlig neubearbeitete Auflage. herausgegeben von H. Seischab und K. Schwantag unter Mitarbeit von E. Aufermann etc. C. E. Poeschel Verlag, Stuttgart 1956.

Τὸ γνωστὸν ἤδη λεξικὸν τῆς Οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐκδίδεται εἰς τρίτην ἐκδοσιν καὶ τρεῖς τόμους. Ἐξεδόθησαν ἤδη πέντε φυλλάδια. Τὸ ἔργον συνεχίζει τὴν παράδοσιν τῶν λεξικῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὰ μέσα τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος ἐπεδίωξαν νὰ διαχωρίσουν καὶ καθορίσουν τὸ πεδίον τῆς οἰκονομίας. Ἀπὸ τὰ παρόμοια λεξικά διὰ τοὺς ἐμπόρους διακρίνεται τὸ Η WB διὰ τῆς ἰδιαίτερας ἐκλογῆς τῆς ὕλης του, ἡ ὁποία ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρακτικὴν. Ἡ λογικὴ διάταξις τῆς ὕλης διησφαλίσθη διὰ συστηματικοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον περιέλαβε, κατὰ τοὺς ἐκδότας, ὅλα τὰ πεδία τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων. Πέραν τούτων συμπεριελήφθησαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τμήματα ἀπὸ τὴν Οἰκονομικὴν ἐπιστήμην γενικῶς, τὴν Νομικὴν, τὴν Κοινωνιολογίαν, τὴν περὶ Ἐργασίας ἐπιστήμην, τὴν Τεχνικὴν, Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν καὶ Ἀγρονομίαν ἐφόσον ταῦτα ἐφάπτονται τῆς νεωτέρας οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων, ἢ τῶν βάσεων τῆς μορφώσεως τῶν Ἰδιωτικοοικονομολόγων.

Πάντα τὰ ἄρθρα (περὶ τὰ 1500) εἶναι ἐνυπόγραφα συνεργάζονται δὲ σχεδὸν ὅλοι οἱ καθηγηταὶ τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἑλβετίας. Ἐναι σχέσεις σχετικαὶ συμπεριλαμβάνονται κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ.

Δ. Ε. Καλιτσουδάκης

Dictionnaire des Sciences Économiques. Publié sous la direction de Jean Romeuf avec la collaboration de Gilles Pasqualaggi. Tome I

(A-I). Préface de Alfred Sauvy. Presses Universitaires de France 1956.

Εἰς τὴν Γαλλικὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιστῆμην δὲν εἶναι φαίνεται ἡ λεξικογραφία τόσον ἀρεστὴ—παρὰ τὸ μέγα ἔργον τῆς Γαλλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Diderot καὶ d'Alembert κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, μὲ τὸν κλασσικόν του Discours préliminaire τοῦ d'Alembert. Διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ εὐπρόσδεκτον προσφορὰν τὸ ἄνω Λεξικὸν τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν. Πρὸ πλείον τῶν 100 ἐτῶν οἱ Ch. Coquelin et Guillaumin, εἶχον ἐκδόσει τὸ Dictionnaire de l'Economie Politique εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον συνεργασθῆ τότε οἱ κορυφαῖοι τῆς ἐποχῆς (Fr. Bastiat, Quetelet, J. Faucher, Léon Say κλπ.) καὶ τὸ ὁποῖον ἐπανεξέδωκε ὁ Léon Say τὸ 1891 πάλιν.

Τὸ τωρινὸν λεξικὸν καλύπτει τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάγκην τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδαστῶν καὶ λοιπῶν προσώπων διαφερομένων διὰ τῶν ἐπιστημονικὴν οἰκονομικὴν ἔρευναν. Οἱ κλάδοι μὲ τὸς ὁποίους πρὸ παντὸς ἀσχολεῖται εἶναι : ἡ οἰκονομικὴ θεωρία, τὸ ἐμπόριον, τὰ δημόσια οἰκονομικά, ἡ στατιστικὴ, τὸ δημόσιον λογιστικὸν κλπ.

Ἡ διαπραγματεύσεις τῶν ἄρθρων—πλὴν τῶν βασικῶν τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπογεγραμμένα (π.χ. Indifférence, ὑπὸ Lengellé, Interindustriels ὑπὸ Vimont, Elasticité ὑπὸ Guilton, Investissement ὑπὸ Dieterlen, Franc ὑπὸ Sédillot, Balance de Paiements ὑπὸ Byé, Fermage ὑπὸ Schloesing, Colonialisme ὑπὸ Leduc, Fiscalité ὑπὸ Compeyrot, Bilan de l'économie nationale ὑπὸ Simon καθὼς καὶ οἱ Οἰκονομολόγοι : Böhm—Bawerk, Gide, George, Georgisme κλπ.), εἶναι βραχεῖα ἀλλὰ ἀδρά. Οὕτως ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔργου προκρίνουσα καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸ μέλλον, εἶναι ἀρκετὰ ὠφέλιμος, διὰ πρὸχειρον ἀκριβῆ προσανατολισμὸν ἐπιστημόνων καὶ πρακτικῶν.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Problems of Monetary Policy in a developing Economy. By D. R. Khatkhate. Edited by the co-operators' book Depot. Bombay 1954.

Ἐὰν διὰ τὰς ἤδη οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένας χώρας, τὸ τέλος ἑνὸς πολέμου δημιουργῆ τέρᾶστια οἰκονομικά προβλήματα—προβλήματα οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως ὅπως θὰ τὰ ἐλέγαμε—αἱ ὑποανάπτυκτοι χῶραι εὐρίσκονται εἰς ἔτι δυσμενεστέραν θέσιν, δεδομένου ὅτι στεροῦνται καὶ τῶν πλέον ἀπαραιτήτων ἰδίων οἰκονομικῶν μέσων, βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ π.χ., ὅχι πλέον διὰ τὴν οἰκονομικὴν τῶν ἀνασυγκρότησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξ ὑπαρχῆς θέσιν καὶ ἐφαρμογὴν ἑνὸς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Τὰ προβλήματα εἶναι καὶ διάφορα καὶ σοβαρώτερα. Ἰδιαιτέρως αἱ μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον συνθῆκαι ἀπῆτουν μίαν βαθυτέραν μελέτην τῶν πραγμάτων. Αὕτη καὶ μόνον ἡ ὑπαρξίς δύο ἐξ ἴσου ἰσχυρῶν πολιτικοκοινωνι-

κοοικονομικῶν συστημάτων, ρευμάτων καὶ τάσεων, τοῦ γηραιοῦ πλέον Καπιταλισμοῦ καὶ τοῦ ἐλπιδοφόρου Σοσιαλισμοῦ, ἔθεσε εἰς τὰς ὑποαναπτύκτους καὶ μὴ προσανατολισμένας ἤδη χώρας τὸ ἐρώτημα : «Τί θὰ ἀκολουθήσωμεν ; Μὲ ποῖον τρόπον θὰ ζήσωμεν εἰς τὸ μέλλον ; Καὶ πράγματι τὰ ρεύματα ἐκατέρωθεν ὑπῆρξαν ἐξ ἴσου ἰσχυρά. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἐπηρεάσαν πλὴν τῶν καθαρῶς οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παραγόντων καὶ ἄλλοι, ὅπως οἱ πολιτικοὶ τοιοῦτοι, δι' αὐτὸ δὲν θὰ προσπασθῆσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν διατί π.χ. ἡ Κίνα καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία ἐστράφησαν πρὸς τὸν Σοσιαλισμὸν ἐνῶ ἡ Ἑλλάς διετήρησε τὴν καπιταλιστικὴν τῆς ἀπόχρωσιν. Ὅμως τόσον εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὰ προβλήματα ὑπῆρχαν de facto. Πολυπλοκώτερον καὶ σοβαρώτερον ὄρθουτο τὸ πρόβλημα τῆς Νομισματικῆς Πολιτικῆς. Τὸ χρῆμα, τὸ αἷμα τῆς Οἰκονομίας, καὶ ἡ ὀρθὴ αὐτοῦ χρησιμοποίησις ἀποτελοῦν τὸ θεμέλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται μία ὑγιὲς οἰκονομικὴ ζωὴ. Τὴν ἐπομένην τῆς λήξεως τοῦ τελευταίου πολέμου, αἱ ὑποανάπτυκτοι χῶραι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἀντιμετώπισαν ὀξύτερον ὅλα ἐκεῖνα τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὸ νομισματικόν, ἃς εἶπωμεν, φόντο μιᾶς πληγείσης Οἰκονομίας. Τεχνικῶς καὶ οὐχὶ φυσιολογικῶς ὑποτιμημέναι ἢ ὑπερτιμημέναι νομισματικαὶ μονάδες, πληθωριστικαὶ πιέσεις ἢ ἀσφυκτικότης τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ χρηματικοῦ παράγοντος, ὑποχρεώσεις ἐξ ὀφειλῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, χρηματοδότησις τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, Δανειακὴ Πολιτικὴ, ὅλα αὐτὰ ἔχρηζον μελέτης καὶ θεραπείας, καὶ δὴ ἀμέσου.

Εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν τὸ ἀνά χειρὰς δοκίμιον τοῦ δρ. D. R. Khatkhate. Καὶ διὰ μέσου τῶν ἀπαντήσεων τοῦ ἀναζητεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνατοτήτων χρησιμοποίησεως τῆς Νομισματικῆς Πολιτικῆς, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν οἰκονομικῶς καθυστερημένων χωρῶν.

Κατ' ἀρχὴν ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ ἐκθέσῃ τὰς διαφόρους ἐκάστοτε ἐκφρασθεῖσας ἀπόψεις, ὡς πρὸς τὰ μέσα τὰ ὁποῖα θὰ πρέπη νὰ ἐπιστρατευθοῦν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν μιᾶς «ἀσθενοῦς» χώρας. Ἐκτίθενται αἱ γνώμαι τοῦ Schumpeter, Lord Keynes καὶ ἄλλων γνωστῶν οἰκονομολόγων. Ἀκολουθῶς ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει διάφορα ἐπὶ μέρους θέματα τῆς «κυρίας» γραμμῆς, τὴν ὁποίαν θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν οἱ ὑπεύθυνοι φορεῖς τῆς Νομισματικῆς Πολιτικῆς, ὅπως τὸ Κόστος τοῦ Χρήματος, ὁ τραπεζικὸς (προεξοφλητικὸς) τόκος, ἡ πολιτικὴ τῶν «open Market Operations», ὁ συναλλαγματικὸς ἔλεγχος, ἡ νομισματικὴ ὑποτίμησις, κ.ἄ. Ἐν τέλει καταβάλλεται μία προσπάθεια ἐρεῦνης ἐπὶ τῆς Δημοσιονομικῆς Πολιτικῆς καὶ τῶν σχέσεων τῆς μὲν τὴν Νομισματικὴν τοιαύτην, ἀκόμη δὲ ἐξετάζονται καὶ τὰ εὐεργετικὰ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἀποτελέσματα ἐκ τοῦ συντονισμοῦ τῶν δύο τούτων Λειτουργιῶν τῆς Οἰκονομίας.

Γενικῶς ἡ μελέτη εἶναι λίαν ἐπαινετέα λόγῳ καὶ τῆς σχετικῆς πλη-

ρότητός της, ἀλλὰ καὶ τῆς σαφηνείας καὶ τῆς ἀπλότητος μετὰ τῆς ὁποίας ἐπεξεργάζεται τὸ θέμα. Ἡ ἀνάλυσις τῶν σχετικῶν μὲ τὸ θέμα θεωριῶν τῶν διαφόρων Οἰκονομικῶν Σχολῶν εἶναι ἀξιοπρόσεκτος, χρησιμοποιοῦνται δὲ γραφικοὶ πίνακες καὶ παραδείγματα διὰ τὴν εὐκολωτέραν κατανόησιν τοῦ κειμένου.

Χρ. Π. Ψάλτης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΡΓΩΝ - SHORTER NOTICES

Prof. Dr J. Tinbergen : International Economic Integration. Amsterdam Elsevier., Brussels 1954.

Δευτέρα πλήρης ἀναθεωρημένη ἔκδοσις τοῦ ἔργου τοῦ σ. International economic cooperation 1945. Τὰ κεφάλαιά του : Ἡ οὐσία τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν σχέσεων μεταξὺ αὐτονόμων ἐθνῶν καὶ ἡ διεθνὴς οἰκονομικὴ ὁλοκλήρωσις.

Elliott and Others : The Political economy of American Foreign policy. Its Concepts, Strategy and Limits. Report of a Study group sponsored by the Woodrow Wilson Foundation and The National Planning Association. Henry Holt & Co New York 1955.

Συνεργατικὸν ἔργον ὑπὸ μικτῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰδρύματος W. Wilson καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας προγραμματισμοῦ. Μετὰ πρόλογον τοῦ Καθ. Elliott, προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς συνεργασίας, ἐπακολουθεῖ Γενικὴ Εἰσαγωγή, χαρακτηριστικὴ ἰδίως τῆς Σοβιετικῆς καὶ μὴ Σοβιετικῆς (non-Soviet) οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Εἰς δύο μέρη κατόπιν (I Diagnosis, II Description) ἐξετάζονται τὰ θέματα : Ἡ Γένεσις τῆς συγχρόνου διεθνοῦς οἰκονομίας— Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ Ἰαπωνία—ἐξωτερικὰ Οἰκονομικὰ προβλήματα— Αἱ ὑποανάπτυκτοι χῶραι.—Προβλήματα καὶ πρότυπα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ Οἰκονομικὴ Ὁργάνωσις τῆς δυτικῆς Κοινότητος. Ἐμπόριον, Πληρωμαὶ καὶ οἰκονομικὴ ὁλοκλήρωσις. Ὁ Ἀμερικανικὸς ρόλος. Πολιτικὴ Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως κλπ.

Philip H. Wicksteed : The Alphabet of Economic Science. Kelley & Millman, Inc New York.

Εἰς τὰς ἀνατυπώσεις τῶν κλασσικῶν περιελήφθη τὸ ἔργον τοῦ Wicksteed, τὸ ὁποῖον εἶχε δημοσιεύσει οὗτος τὸ 1888 «τὸ ἀλφάβητον τῆς Οἰκονομικῆς», διὰ τὴν θεμελιώσιν τὴν θεωρίαν περὶ ἀξίας, τὴν ὁποίαν εἶχε παρὰ τοῦ Jevons σταχυολογήσει.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Marczewski J.: Planification et croissance économique des démocraties populaires. 2 volumes. pp 572. Presses Universitaires de France, Paris 1956.

Τὰ ἀπατελέσματα τῆς καταβληθείσης εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην προσπαθείας οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀναπτύξεως περιβάλλονται πάντοτε μὲ πολὺ μυστήριον ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις τὰς εὐρισκομένας ὀπίσθεν τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος. Βεβαίως τὰ τελευταῖα ἔτη ἐδημοσιεύθησαν ὠρισμένα στοιχεῖα εἰς τὰς ἐτησίαις ἐπισκοπήσεις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Εὐρώπην τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν καὶ αἱ ἐπαφαὶ μὲ κομμουνιστὰς οἰκονομολόγους εἰς διεθνῆ ἐπιστημονικὰ συνέδρια ἀρχίζουν νὰ δίδουν μερικὰς νύξεις περὶ τῶν ἐκεῖ λαμβανόντων χώρων. Ἡδη τὸ 1956 ἐδημοσιεύθη τὸ ἀνά χειρᾶς ἔργον, τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεὺς, ἐκ γενετῆς Πολωνός, ἤδη εἶναι καθηγητῆς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Κάν εἰς τὴν Δυτικὴν Γαλλίαν. Ὁ συγγραφεὺς ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ διαβάσῃ εἰς τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν ὅτι ἀφορᾷ τὰ γινόμενα εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ ἐξησφάλισε τὴν συνεργασίαν προσφύγων τῶν ἄλλων δορυφόρων χωρῶν πρὸς κατατόπισίν του ἐπὶ τῶν ἐκεῖ γινομένων. Τὰ συμπεράσματά του ὁ σ. παρουσιάζει εἰς πολὺ καλογραμμένον καὶ πολὺ συστηματικὸν ἔργον. Τὴν ὕλην κατατάσσει εἰς τρία μέρη, ἦται πρῶτον τὴν κατάστασιν μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων, δεύτερον τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν 1945-54, τρίτον τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐφαρμοσθεισῶν μεθόδων ἐν συνδυασμῶ πρὸς κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπιτευχθέντων. Ἐπακολουθεῖ ἐπίλογος τοῦ ὁποίου ἡ προσεκτικὴ μελέτη εἶναι πολὺ χρήσιμος δι' ὅσους δὲν ἐνδιαφέρονται ἀρκετὰ διὰ τὸ θέμα ὥστε νὰ ἐντρυφήσουν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὅλου διτόμου συγγράμματος.

Ὁ σ. πιστεύει ὅτι τὸ βασικὸν πρόβλημα τῶν λαϊκῶν δημοκρατιῶν ἐκτὸς ἴσως τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας καὶ τῆς Τσεχοσλαβικᾶς ἦτο πρὸ τοῦ 1939 ἡ ἀπορρόφησις τοῦ πλεονάζοντος γεωργικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ἐξασφάλισις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ταχυτέρας τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἐκβιομηχανοποίησις. Ὁ σ. πιστεύει ὅτι τὸ πρόβλημα τοῦτο πρὸ τοῦ 1939 ἦτο ἄλυτον πρῶτον, διότι αἱ κυβερνήσεις τῶν χωρῶν ἐκείνῃ δὲν ἤθελον νὰ θυσιάσουν τὴν νομισματικὴν τῶν σταθερότητα, ἀν καὶ σπανίως ἐπετυγχάνετο ἐκεῖ, δεύτερον διότι τότε ἡ ρωσικὴ ἀγορὰ ἦτο κλειστή, τρίτον διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐνθουσιασμός καὶ ἰκανότης τῶν ἐπιχειρηματιῶν πρὸς ἐπίδοσιν εἰς τὸ ἔργον,

«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Καλιτσουνάκη, Τόμος 37ος (1957) Τεῦχος Β'

τοσαύτω μᾶλλον πού ἡ ρωσική ἀγορά ἔλειπεν. Εἰς τὸ δεύτερον μέρας ὁ σ. διακρίνει μεταξύ τῆς περιόδου μέχρι τὸ 1948 καὶ μετὰ πιστεύων ὅχι ἐσφαλμένως ὅτι τὸ 1953 μετὰ τὰς καταπιγεῖσας εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Βερολίνον καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν ἐπαναστάσεις ἤρχισε νέα περίοδος συντελοῦντος βεβαίως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Στάλιν. Κατὰ τὴν μέχρι τὸ 1948 περίοδον ὁ σ. τονίζει τὴν διατήρησιν ἐθνικῆς οὕτως εἶπεῖν οἰκονομικῆς πολιτικῆς με κύριον ἀντικείμενον τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ τὴν λύσιν τῶν πλέον ἐπειγόντων προβλημάτων καὶ με διητήρησιν τριῶν τομέων, ἦτο τοῦ κρατικοῦ, τοῦ συνεταιριστοῦ καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ. Ἐκτοτε ἀρχίζει κατὰ τὸν σ. «συνδυασμένη ἀνάπτυξις με συμμεταχὴν αὐσιώδη τῶν Ρώσων καὶ με συμβουλὰς καὶ με βοήθειαν ἀκριβοπληρωμένας». Τὸ βιβλίον δὲν συνεχίζει πέραν τοῦ 1954 καὶ δι' αὐτὸ εἶναι ὀλίγον ξεπερασμένον, χωρὶς ὅμως νὰ χάνῃ τὸ ἐνδιαφέρον του.

Εἰς τὴν κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐφαρμοσθέντων καὶ τῶν ἐπιτευχθέντων ὁ σ. βέβαια τονίζει με πόσα λάθη συνετάχθησαν καὶ ἐφηρμόσθησαν τὰ σχέδια οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, πόσον πολὺ ἠῦξησε τὸ ποσοστὸν τοῦ αὐξηθέντος ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τὸ διατιθέμενον διὰ ἐπενδύσεις καὶ δὴ ἐπενδύσεις οὐδόλως μὴ συντελοῦσας εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων τῶν λαϊκῶν δημοπρατιῶν, ποῖον δυσμενῆ ἀντίκτυπον ἔχει αὐτὸ ἐπὶ τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου γενικῶς, ποίας τραγικᾶς συνεπειᾶς εἶχεν ἡ παραμέλησις τῆς γεωργίας καὶ τὰ φοβερὰ λάθη ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως ἐπὶ τῶν γεωργῶν, πόσα πολλὰ ἀγαθὰ ἀπορροφᾶ εἰς πολὺ χαμηλὰς τιμὰς ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, ποῖατ δυνατότητες ὑπεκφυγῆς ὑπάρχουν εἰς τὰ σχέδια ἀσαπτύξεως, πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἔλλειψις ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἐργαζομένων ὅταν δὲν δύναται νὰ ἀγοράσουν τίποτα με τὰ ἠῦξημένα νομισματικὰ τῶν εἰσοδήματα, τέλος πῶς καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἐπιβολὴ ἀρκετὰ συχνὰ δημοτικῶν νομισματικῶν προσαρμογῶν καὶ τί ἀντικτύποις δυσμενεῖς ἔχουν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Εἶναι βέβαιον, καὶ τὸ τονίζει καὶ ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις προκαλεῖ ἀργὰ ἢ γρήγορα νομισματικὴν ὑποτίμησιν, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐγκαταληφθῇ αὐτὴ χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς νομισματικῆς σταθερότητος.

Τὸ συμπέρασμα τοῦ σ. εἶναι ὅτι παρὰ τὰς θυσίας, ἐκ τῶν ὑποίων μερικαὶ ἠδύναντο νὰ ἀποφευχθοῦν, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῶν λαϊκῶν δημοκρατιῶν κατώρθωσε νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς ὑποαπασχολήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἀνάπτυξιν τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως. Πρέπει νὰ παρατηρήσω ὅτι κατὰ τὴν γνώμην μου τὰ ἀποτελέσματα αὐτὰ ἐξηγορήσθησαν ὑπερβολικὰ ἀκριβὰ, ἀν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τί ἐπετύχομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τὴν πλήρη καταστροφὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς, παρὰ τὰ δεινὰ τοῦ συμμοριτοπολέμου καὶ παρὰ τὴν ἀνεπάρκειάν μας ἐν πολλοῖς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ἐφαρμογῆς πολυετῶν σχεδίων. Ἀνεξαρτήτως αὐτῆς τῆς διαφωνίας μου με τὸν σ. ὁμολογῶ ὅτι τὸ ἀνά χεῖρας ἔργον εἶναι τὸ καλύτερον ἐπὶ τοῦ τόσο ἀνδιαφέροντος θέματος, πού ἔτυχε νὰ διαβάσω καὶ ἀσυγκρίτως

άνώτερον τῶν κεφαλαίων τῆς ἐτησίας ἐπισκοπήσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας τῆς εἰς Γενεύην ἐδρευούσης ἐπιτροπῆς τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

Δ. Ι. Δελιβάνης

«They Remember America» by Theodore Saloutos. University of California Press 1956.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὁ ἑλληνοαμερικανὸς ὁμογενὴς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας εἰς τὸ ἐν Λὸς Ἀντζελες «Πανεπιστήμιον τῆς Καλιφορνίας» ἐξέδωκε τὴν μελέτην του ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα τῶν 197.088 Ἑλλήνων ποὺ ἐπαναπατρίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

Τὸ θέμα εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον καὶ ὁ συγγραφεὺς τὸ ἔχει ἐρευνήσει μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολύμηνης παραμονῆς του στὴν πατρίδα τῶν γονέων του.

Μποροῦμε μὰ ποῦμε δίχως καμμιὰ ἐπιφύλαξι ὅτι ἡ βοήθεια τῶν ἀπαδήμων στὴν πατρίδα, ἰδιαίτερα ἡ οἰκονομικὴ ἦταν πάντα σημαντικὴ. Δυστυχῶς καμμιὰ κυβέρνησι οὔτε προπολεμικῶς οὔτε μεταπολεμικῶς ἀσχολήθηκε μὲ τὰ ζητήματα τῶν ἀποόμων συστηματικῶς. Ἐπομένως καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἐμβασμάτων τῶν ὁμογενῶν στὴν μητέρα πατρίδα, ἡ σημασία του, ἡ ἀξιοποίησίς των, παραμένει κλειστή.

Ὁ κ. Σαλουῦτος μᾶς δίνει μὲ τὴν μελέτη του ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον στατιστικὸ ὑλικὸ σχετικὰ μὲ τὰ κατ' ἔτος ἐμβάσματα τῶν ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς :

Τὰ ἐμβάσματα τοῦ 1910 ἦσαν μόνον 4.675.000 δολ. Τὸ 1918 ἀνέβηκαν εἰς 24.644.000 δολ. Τὸ 1919 ἔφθασαν εἰς 72.285.000 δολ. Τὸ 1920 ἔφθασαν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖο τῶν 110.077.000 δολ. Τὸ 1921 ἦσαν 73.371.000 δολ. Ἐπειτα κατὰ τὰ ἔτη 1922–1931, ἔτη οἰκονομικῆς κρίσεως, τὰ ἐμβάσματα τῶν ὁμογενῶν βιοπαλαιστῶν ἐκυμαίνοντο ἀπὸ 23,901.000 εἰς 40.666.000.

Κατὰ τὰ μετέπειτα ἔτη δηλ. ἀπὸ τὸ 1932 ἕως τὸ 1939 τὰ ἐμβάσματα κυμαίνονταν ἀπὸ 7.352.000 δολ. μέχρι 30.400.000. Δὲν ἔχουμε ἐμβάσματα κατὰ τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς.

Τὸ 1945 τὰ ἐμβάσματα τῶν ὁμογενῶν βιοπαλαιστῶν φθάνουν τὰ 24.500.000 Τὸ 1946 τὰ 37.900.000 δολ. Τὸ 1947 τὰ 15.000.000 δολ. Τὸ 1948 ἡ πτώσι εἶναι ἀκόμη αἰσθητότερη. Τὰ ἐμβάσματα ἀνέρχονται μόνον σὲ 11.100.000 δολ. Τὸ 1949 ἔπεσαν εἰς 8.600.000 δολ. Τὸν ἐρχόμενα χρόνον, 1950, ἔφθασαν εἰς 14.300.000 δολ.

Συμπεραίνει κανεὶς ὅτι ἡ μακροχρόνια τάσις τῶν ἐμβασμάτων τῶν ὁμογενῶν εἶναι φθίνουσα. Δὲν ἔχουμε καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ἡ κύρια αἰτία γι' αὐτὸ δὲν βρίσκεται στὴν λειτουργία τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ εἰς τὸν τρόπο λειτουργίας τῆς ἑλληνικῆς καθὼς καὶ στὸ γεγονός ὅτι, ὅπως εἰπώ-

θηκε παραπάνω, τὸ ζήτημα τῶν ἐμβασμάτων τῶν ὁμογενῶν δὲν ἔχει μελετηθῆ ἀπὸ καμμιὰ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησι μεταπολεμικῶς.

B. N. Μεταξᾶς

Otto Neuloh : Die deutsche Betriebsverfassung und ihre Sozialverfassung bis zur Mitbestimmung J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1956.

Τὸ ἔργον δημοσιεύεται εἰς τὴν Συλλογὴν «Soziale Forschung und Praxis, ἐκδιδομένην ὑπὸ τῆς «Sozialforschungsstelle» τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Münster.

Ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον μέρος μιᾶς Κοινωνιολογικῆς Ἑρεῦνης περὶ τῆς συντάξεως τῶν Ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν Γερμανίαν, μὲ κέντρον τὴν Σιδηρο-καὶ Χαλυβοβιομηχανίαν τῆς περιοχῆς τοῦ Ruhr. Ἐπιδιώκει νὰ διαμορφώσῃ ἐπιστημονικὰς διαπιστώσεις ὑπὸ τὸ κοινωνικοῖστορικὸν πρῆσμα τῶν τωρινῶν συζητήσεων, διὰ τῶν κοινωνικῆν μορφήν τῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν ὁποίαν καλοῦμεν συνήθως «Σύνταξιν τῶν Ἐκμεταλλεύσεων» (Betriebsverfassung). Ἀναπτύσσει λοιπὸν ὠρισμένας ἐννοιολογικὰς βάσεις τῆς συνθέσεως τῶν Ἐπιχειρήσεων, καθὼς καὶ ἐν τακτοποιητικὸν σύστημα τῶν Κοινωνικῶν αὐτῶν μορφῶν κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ παρόν, τὸ ὁποῖον διαφέρει ἀπὸ τὰς σχετικὰς παγίας συλλήψεις καὶ διαρθρώσεις.

Οὕτως ἐπιδιώκεται νὰ προλειανθῆ ἡ πρόσβασις πρὸς συστηματικὴν καὶ ἱστορικὴν τοποθέτησιν μιῆς εἰδικῆς μορφῆς τῆς συνθέσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ «Συγκαθορισμοῦ» (Mitbestimmung).

Ἡ ἀνάλυσις τῶν πρακτικῶν συνεπειῶν τοῦ συγκαθοριστικοῦ τούτου δικαιώματος θὰ γίνῃ εἰς ἓν δεύτερον μέρος τῆς ἐρεῦνης, ὑπὸ τὸν τίτλον «Δικαιῶνος Κανῶν καὶ Πραγματικότης μιᾶς συντάξεως τῶν Ἐπιχειρήσεων» («Rechtsnorm und Wirklichkeit einer Betriebsverfassung»). Τὸ πρὸς τοῦτο ὑλικὸν ἔχει ἤδη συλλεχθῆ ἀπὸ μεταλλουργικὸν ἐργοστάσιον τῆς περιοχῆς τοῦ Ruhr, συγκριτικῶς καὶ πρὸς ἄλλα ταιαῦτα καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὑλικὸν ὁ σ. χρησιμοποιεῖ εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν ὠρισμένας πληροφορίας αὐτοπτῶν καὶ ἐργατῶν παρελθουσῶν ἐποχῶν. Οὕτω βοηθεῖται ὁ σ. ὄχι μόνον ἀπὸ «Ἀρχεῖα» καὶ βιβλιοθήκας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν πρωτεργατῶν τῶν ζητημάτων.

Τέλος ἓνα τρίτον μέρος θὰ δίδῃ ἀπάντησιν, βάσει μιᾶς κοινωνιολογικῆς θεμελιώσεως τῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος ποῖα θὰ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς Κοινωνικῆς μορφῆς μιᾶς μεγάλης ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τὸν Συγκαθορισμὸν τῶν ἐργατῶν, ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς πολιτικῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεω καὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν διαρρυθμίσεως.

Ἡ ἀνάγκη ὄλων αὐτῶν τῶν τριπλῶν ἐρευνῶν πολλαχῶς διεπιστώθη κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς σχετικῆς Γερμανικῆς νομοθεσίας τοῦ 1951-52 καὶ ἐξ ἰδίας ἀνάγκης ὁ συγγραφεὺς πρᾶεβη εἰς αὐτάς. Αἱ πρὸς τοῦτο ἀφορμαὶ ἦσαν

1. ἡ ἔρευνα μερικῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τῶν Μεταλλείων τοῦ Ruhr ἢ ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τῆς Sozialforschungsstelle Dortmund. 2. αἱ εἰς ἐπιστημονικὸν ταξείδιον εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπὸ τοῦ σ. σχετικαὶ μακρὰ συζητήσεις καὶ 3. αἱ ἐνδογερμανικαὶ σχετικαὶ συζητήσεις περὶ τοῦ νόμου τῆς συντάξεως τῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ Δικαιώματος Συγκαθορισμοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1950 καὶ 1953.

Ἡ τοιαύτα εὐρεῖα θεμελίωσις τῆς ὡς ἄνω Ἐρεῦνης, τῆς ὁποίας δημοσιεύεται ἤδη τὸ πρῶτον μέρος, διαβεβαιώνει τὴν ἀσφάλειαν τῶν συμπερασμάτων τῆς καὶ τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἐξελίξεως. Τοῦτα διαφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρώτου μέρους τὸ ὅποιον περιλαμβάνει τὴν Σύνταξιν καὶ Κοινωνιολογίαν τῆς Ἐκμεταλλεύσεως, τὰς μορφὰς τῆς συντάξεως ταύτης εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰδικῶς τὴν σύνταξιν τῆς Ἀνθρακο-καὶ Χαλκοβιομηχανίας τοῦ Ruhr, καὶ τὰ Ἐρωτήματα μὲ ἀπαντήσεις καὶ ἄνευ ἀπαντήσεων. Εἰς παράρτημα περαιτέρω ἐμφανίζονται παραδείγματα ἀπὸ ἔγγραφα καὶ νόμους, παρατηρήσεις, περικοπὰς καὶ βιβλιογραφία μετὰ πινάκων, ὀνομάτων καὶ ὕλης. Ὁ ἀμερικανὸς Οἰκονομολόγος Mc Pherson ἀποκαλεῖ τὴν Γερμανικὴν σύνταξιν, τῶν ἐκμεταλλεύσεων συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Συγκαθορισμοῦ (Mitbestimmungsgesetzes) τοῦ 1951, καὶ τοῦ νόμου τῆς Συντάξεως τῶν Ἐκμεταλλεύσεων (Betriebsverfassungsgesetz) τοῦ 1952 «τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον εἰς ὅλον τὸν κόσμον Μέγα-Πείραμα εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐργατῶν καὶ Ἐργοδοτῶν». Ἡ ἄνω ἔρευνα ἢ ὁποία καθορίζει τὴν θέσιν τῶν δύο τούτων βασικῶν νόμων, εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ πρόσφορον ἐπιχειρηματικὴν ἐπισκόπησιν, τῶν ἱστορικῶν διαμορφώσεων τῆς γερμανικῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς, ἀποτελεῖ κατὰ ταῦτα διαφώτισιν πρώτης τάξεως διὰ τὴν ὀρθὴν μέσσην κατεύθυνσιν τῶν τωρινῶν διαφορῶν ἀκρατήτων.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Κ. Α. Ἀθανασιάδου : «Στατιστικὴ». Μέρος πρῶτον, Ἀθῆναι 1957, σελ. 320. Ἐκδότης Ἀργ. Παπαζήσης.

Σπάνια εἶναι τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συγγράμματα Στατιστικῆς τὰ προσφέροντα ὑπηρεσίας ὁμοίας πρὸς αὐτὰς τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι θὰ προσφέρῃ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Στατιστικὴ»—ἐμφανισθὲν διὰ τοῦ πρώτου μέρους—, σύγγραμμα τοῦ καθηγητοῦ τῆς Α.Σ.Ο. καὶ Ε.Ε. κ. Κ. Ἀθανασιάδου.

Κατὰ τὰ προλεγόμενα τοῦ συγγραφέως τὸ ὅλον ἔργον θὰ περιλαμβάνῃ :

I. Στατιστικὴν Μεθοδολογίαν καὶ ἐκ τῆς Στατιστικῆς Ἀναλύσεως τὰς στατιστικὰς παραμέτρους, τὰ μονομεταβλητὰ μαθηματικὰ ὑπαδείγματα καὶ ἔλεγχον συμπερασμάτων.

II. Διμεταβλητὴν καὶ πολυμεταβλητὴν παλινδρόμησιν, Ἀνάλυσιν διακυμάνσεως, Οἰκονομικοὺς δείκτας.

III. Ἀνάλυσιν χρονολογικῶν σειρῶν, Δειγματοληψίαν.

IV. Πίνακας.

Παρ' ὅλον λοιπὸν ὅτι βιβλίον ἐγράφη, κυρίως, διὰ τοὺς φοιτητάς, τῆς Α.Σ.Ο. καὶ Ε.Ε. καὶ ἀποτελεῖ μίαν μεγάλην συμβολήν εἰς τὴν τόσον ἀλματώδη ἐξέλιξιν τοῦ πνευματικαῦ αὐτοῦ ἰδρύματος, εἶναι συγχρόνως καὶ ἡ γόφυρα ἢ πακτωθεῖσα ὑπεράνω τοῦ χάους παύ ἐχώριζε μέχρι χθὲς τὴν Ἑλληνικὴν Στατιστικὴν βιβλιογραφίαν ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπήν, ὡς τοῦλάχιστον δεικνύουν ὁ ἀνωτέρω συνοπτικὸς πίναξ περιεχομένων του καὶ τὸ μὲ τὴν τελειότητα ἐκδοθὲν πρῶτον μέρος. Βεβαίως ὁ συγγραφεὺς εἶχε δύο πολυτίμους βοηθοὺς κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου του: τὴν τριακονταετῆ, περίπου, πειρὰν του εἰς τὰ στατιστικὰ καὶ τὴν πολύπλευρον μόρφωσίν του—ἐπικαλύτουσαν τὸ διάστημα τὸ ὑπάρχον μεταξὺ τῆς διαφορικῆς ἐξισώσεως τοῦ Verhulst καὶ τῆς στατιστικῆς διερευνήσεως τῆς ἀποδοτικότητος τῶν διαφόρων σιτηρεσίων... ποντικῶν. Ἦτα φυσικὸν λοιπὸν τὸ βιβλίον νὰ προβληθῆ μὲ ἀξιώσεις περισσοτέρας τοῦ συνήθους, διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του.

Αἱ ἑκατὸν πρῶται σελίδες τοῦ ἐκδοθέντος μέρους ἐξαντλοῦν τὰ μεθολογικά. Θὰ εὖρη εἰς αὐτάς ὁ ἀναγνώστης ἔκθεσιν τῶν ὀρθῶν ἐνεργειῶν διὰ τὴν ἐκλέσιν στατιστικῆς ἐρεῦνης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ σκεφθῆ νὰ ἐκτελέσῃ ταύτην μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πινάκων διὰ τὸ τυπογραφεῖον. Ἐπιμένει δὲ ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τοῦ μεθοδολογικοῦ θέματος διότι γνωρίζει καλῶς, ὅτι οἱ κατὰ τὸ πρῶτον ἀσχολούμενοι μὲ τὴν στατιστικὴν παρασύρονται ἀπὸ τὴν γοητείαν τῆς ἀναλύσεως καὶ ἐν τῇ βίᾳ των ὅπως φθάσουν τὸ ταχύτερον εἰς αὐτήν, λησμανοῦν τὸν ἐξαντλητικὸν ἔλεγχον τοῦ ὑλικοῦ. Ἡ στατιστικὴ ἐπιστήμη—ὑποκειμένη φαίνεται καὶ αὐτὴ εἰς τὴν παγκόσμιον ἀρχὴν δράσεως καὶ ἀντιδράσεως—ἔχει ἓνα μεγάλο πλεονέκτημα καὶ ἓνα μεγάλο μειονέκτημα· τὸ πλεονέκτημά της εἶναι ὅτι εἰσάγει μετρικὴν ἐκεῖ ὅπου τὸ κλασσικὸν σχῆμα ἀπατυγχάνει καὶ τὸ μειονέκτημα της ὅτι ἀποκρύπτει ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μὴ εἰδικῶν, πελώρια πολλαῖς φοράς, σφάλματα. Διὰ νὰ προφυλάξῃ λοιπὸν ὁ συγγραφεὺς τοὺς νέους ἐρευνητάς ἀπὸ ἀποτυχίας ὀφειλομένας εἰς τὴν ἔλλειψιν ὀρθοῦ στατιστικοῦ ἐλέγχου δεδομένων, δίδει ὄχι μόνον περιγραφικὴν ἔκθεσιν τρόπων ἐνεργείας, ἀλλὰ ἀναφέρει καὶ πολλὰ παραδείγματα ἀστόχων ἐνεργειῶν, λαμβάνων ταῦτα ἐκ τῆς πραγματικότητος. Μεγάλην ἐπίσης σημασίαν ἀπαδίδει εἰς τὰς γραφικὰς ἀπεικονίσεις—ἐκθέτων ταύτας εἰς τριάκοντα περίπου σελίδας—καὶ ταῦτα διότι εἶναι τὸ σαφέστερον μέσον διὰ νὰ παρουσιάσῃ κανεὶς εἰς τὸ πολὺ κοινὸν τὴν στατιστικὴν πληροφορίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τῶρα τὴν Στατιστικὴν Ἀνάλυσιν ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ κ. καθηγητὴς συνεβίβασε τ' ἀσυμβίβαστα. Παρουσίασεν διεξοδικὴν διερεύνησιν τῶν στατιστικῶν κατανομῶν χρησιμοποιῶν τὰ γυμνασιακὰ μαθηματικά, ὅπου δὲ ἦτο τοῦτο ἀναπόφευκτον—διὰ νὰ μὴ μείνουν οἱ μαθημα-

τικοὶ τύποι μετέωροι— ἐξέθεσε δι' ὑποσημειώσεων τοὺς κάπως πολυπλοκωτέρους μαθηματικοὺς μεσασηματισμούς. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ὑποσημείωσις τῆς σελ. 232 ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς μεγίστης πιθανότητος, ἥτις μόνον εἰς μαθηματικὰς στατιστικὰς «βαρέων βαρῶν» συναντᾶται.

Ἡ στατιστικὴ ἀνάλυσις ἡ ὁποία ἐκτίθεται εἰς τὸ μέρος αὐτὸ περιλαμβάνει τρία κεφάλαια ἀφορῶντα α) τὰς στατιστικὰς παραμέτρους, β) τὰ μονομεταβλητὰ ὑποδείγματα, γ) τὰ στατιστικὰ συμπεράσματα καὶ ἔλεγχον αὐτῶν. Τὰ δύο πρῶτα, ἔστω καὶ κάπως συνοπτικώτερα, εὐρίσκομεν καὶ εἰς ἄλλα βοηθήματα στατιστικῆς Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν ἐκτίθεται τόσον πλήρως, συναγωνιζόμενον μὲ ἀξιώσεις τὰς ἀλλοδαπὰς ἐκθέσεις, εἶναι τὸ τρίτον, ἀποτελοῦν ἄλλως τε, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, τὸν «ἔρωτα» τοῦ συγγραφέως. Κατανομαὶ δειγματοληψιῶν, ἐκτιμήσεις, διαστήματα ἐμπιστοσύνης, ἔλεγχοι ὑποθέσεων καὶ σωρεῖα ἄλλων, παρελαύνουν μὲ σαφῆ θεωρητικὴν ἐκθεσιν καὶ πλουσίαν ὄπλισιν εἰς ἐφαρμογὰς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξαντλήται τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς στατιστικῆς ἀναλύσεως τὸ ὁποῖον προσελκύει σὺ μέρων, ὡς γνωστόν, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν περισσοτέρων ἐρευνητῶν τῆς στατιστικῆς.

Ἐν συμπεράσματι, τὸ ὅλον ἔργον προμηνύεται ἐπιστημονικόν, πλήρες, σαφές, θὰ εἶναι δὲ καὶ πολύτιμον διότι ἡ Ἑλλάς στερεῖται τοιοῦτου ἔργου, παραλλήλως δὲ φωτεινὸς ὁδηγὸς διὰ τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς στατιστικῶν τοῦ μέλλοντος.

Δ. Σ. Κονιδάρης

Kenneth K. Kurihara : Introduction to Keynesian Dynamics. Allen and Unwin, 1956. Pages 222. Price 21 S. Net.

Ὁ συγγραφεὺς, καθηγητὴς τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Rutgers, εἶναι ἤδη διεθνῶς γνωστὸς ἀπὸ τὸ ἐν ἔτει 1951 ἐκδοθὲν ἔργον του «Νομισματικὴ θεωρία καὶ δημοσίαι πολιτικὴ», ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν τῷ 1955, συλλογικὸν ἔργον ὁμάδος συγχρόνων οἰκονομολόγων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μετα-κεϋνσιανὴ Οἰκονομική».

Τὸ παρὸν βιβλίον τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κεϋνσιανὴν δυναμικὴν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς συμπλήρωμα τοῦ προμνησθέντος συλλογικοῦ ἔργου. Συνάμα, ἀποτελεῖ συνοπτικὴν παρουσίαν τῶν τελευταίων πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῶν δυναμικῶν μακρο-οἰκονομικῶν προβλημάτων, βάσει τῆς Κεϋνσιανῆς παραδόσεως. Οὕτω, ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στατικὴ ἔρευνα τῆς οἰκονομίας ὑπὸ τοῦ John M. Keynes, ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ὀλοκληρωμένην δυναμικὴν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων, γεγονόςς ὅπερ σημαντικῶς συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης.

Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τῶν ἐπὶ μέρους μεγεθῶν αὐτοῦ, τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου

τῶν τιμῶν, εἰς ἓνα δυναμικὸν οἰκονομικὸν σύστημα. Εἰδικώτερον, μελετᾶ τὰς μετα-Κεϋνσιανὰς δυναμικὰς θεωρίας τῶν κυκλικῶν κυμάνσεων καὶ τῆς μακροχρονίου κυκλικῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας. Ἡ μελέτη αὕτη βοηθεῖ τοῦτον εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἐν συνεχείᾳ, τῶν προβλημάτων τῆς σταθερᾶς ἀναπτύξεως τῶν προηγμένων οἰκονομικῶν καὶ τῆς ταχείας ἐξελίξεως τῶν ὑποαναπτύκτων χωρῶν.

Ἀναλυτικώτερον, τὰ περιεχόμενα τοῦ βιβλίου ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐξῆς θέματα : Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, εἰς τὴν μακρο-οἰκονομικὴν μεθοδολογίαν, ἐν ἧ ἐξετάζεται καὶ ἡ μικρο-οἰκονομικὴ τοιαύτη, ὡς καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς σκέψεως περὶ συνολικῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος περὶ τῶν βασικῶν συναρτησιακῶν συσχετίσεων, ὁ καθηγητὴς Kurihara ἀσχολεῖται μὲ τὸ εἰσόδημα καὶ τὴν κατανάλωσιν, ὡς καὶ τοὺς ἀντικειμενικοὺς προσδιοριστικοὺς παράγοντας τῆς λειτουργίας τῆς καταναλώσεως. Ἀκολουθῶς γίνεται λόγος περὶ τῆς λειτουργίας τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ὑπὸ τῶν κυκλικῶν κυμάνσεων ἐπηρεαζομένης ἐπενδύσεως, ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὴν ὀριακὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ κεφαλαίου, τὴν ἐλαστικότητα τοῦ τόκου καὶ τῶν παραγόντων ἐπιπτώσεως τῆς ἐπενδύσεως.

Εἰς ἕτερον κεφάλαιον ἐρευνᾶται ἡ συνάρτησις τῆς νομισματικῆς ρευστότητος πρὸς τὰ προκαλοῦντα ταύτην κίνητρα καὶ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἐπιτοκίου εἰς τὴν χρηματαγοράν, ἐξαίρεται δὲ ἡ σημασία τῆς περὶ τόκου νομισματικῆς θεωρίας. Τὴν συνάρτησιν ταύτην διαδέχεται ἡ τοιαύτη διευθετήσεως ἀποταμιεύσεως καὶ ἐπενδύσεως, ὑπὸ ἰσορροπίας ὑπὸ πλήρους καὶ ὑπὲρ ἀπασχολήσεως τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ἐνταῦθα καθορίζονται καὶ αἱ ἔνοια τοῦ πολλαπλασιαστοῦ καὶ τοῦ ἐπιταχυντοῦ, ἵνα μετὰ ταύτας ἀναλυθῇ ἡ συνδυασμένη αὐτῶν ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ εἰσοδήματος.

Τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον πραγματεύεται τὰ τῆς δυναμικῆς σταθερότητος τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας καὶ εἰδικώτερον τὰ περὶ αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἐπενδύσεως ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὴν αὕξησιν τοῦ εἰσοδήματος. Τοῦτα ἀκολουθεῖ τὸ περὶ δυναμικῆς τοῦ νομισματικοῦ πληθωρισμοῦ, ἔνθα ἐπισκοποῦνται τὸ πληθωρικὸν χάσμα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν καὶ τὴν ἐπένδυσιν, ὁ πολλαπλασιαστὴς τιμῶν εἰς οἰκονομίαν ὑπὸ πλήρη ἀπασχολήσιν καὶ αἱ σχέσεις ὑπερπληθωρισμοῦ καὶ ἀναγκαστικῆς ἀποταμιεύσεως.

Ἐν συνεχείᾳ, διαλαμβάνεται κεφάλαιον περὶ τῶν σχέσεων εἰσοδήματος, ἀπασχολήσεως καὶ διεθνοῦς ἰσορροπίας. Εἰς τοῦτο μερικώτερον ἐκτίθενται αἱ σχέσεις ἐσωτερικῆς ἀπασχολήσεως καὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ὁ εἰς ἀνοικτὴν οἰκονομίαν πολλαπλασιαστής, ὡς καὶ αἱ ἐπηρεασμένοι κυκλικῶς εἰσαγωγαὶ καὶ ἐπενδύσεις.

Τὸ πρῶτον μέρος περατοῦται μὲ τὴν ἐπισκόπησιν τῆς εὐκαμψίας τῶν τιμῶν καὶ τῆς αὐτομάτου διαμορφώσεως πλήρους ἀπασχολήσεως.

Τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ ὑπὸ παρουσίαςιν ἔργου, ἀναπτύσσει τὰ θεωρήματα τῆς μακροχρονίου οἰκονομικῆς δυναμικῆς καὶ δὴ τὰ σχετικὰ μὲ τὸν πολλαπλασιαστὴν καὶ ἐπιταχυντὴν, τὴν συσσώρευσιν κεφαλαίου, τὸν μηχανισμόν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τὰς συνθήκας σταθερότητος τῆς δυναμικῆς ἰσορροπίας καὶ τὰς διεθνεῖς ἐξελίξεις καὶ περιπλοκάς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται νομίζομεν ἀρκούντως σαφές, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο δανοίγει νέας ὁδοὺς εἰς τὴν μακρο—οἰκονομικὴν θεωρίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην.

K. B. Μπαρταλούκας

Post Keynesian Economics. Συλλογὴ ἄρθρων καθηγητῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἐκδοθεῖσα ἐπιμελεία τοῦ Kenneth K. Kurihara, Ἐπιμελητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Rutgers University τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Σκοπὸς τοῦ ἔργου εἶναι ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις καὶ ἐπέκτασις τῆς Γενικῆς Θεωρίας τοῦ Keynes διὰ τῆς συλλογῆς καὶ ἐκδόσεως τῶν ὡς ἄνω σχετικῶν ἄρθρων. Ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφέρεται ὅτι «ὁ Keynes, μολονότι προσέφερεν ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάλυσιν, ἔθεσε περισσότερα ἐρωτήματα ἐκείνων εἰς ἃ ἀπήντησε», καὶ ὅτι ἀνέλυσε ἀνεπαρκῶς ὠρισμένα προβλήματα ὡς, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ τῆς προβλέψεως καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν κυκλικῶν διακυμάνσεων, τῆς μακροχρονίου τάσεως πληθωρισμοῦ, τῆς μακροχρονίου τάσεως οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως κλπ. Τὰ ὡς ἄνω ἄρθρα συμπληρῶνουν τὴν θεωρίαν τοῦ Keynes ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῶν νεωτέρων ἀντιλήψεων τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας τοῦ ἔκτοτε διαρρέυσαντος χρόνου.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη :

Μέρος I. Νομισματικὴ Θεωρία καὶ Πολιτικὴ.

Μέρος II. Οἰκονομικαὶ Διακυμάνσεις καὶ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις.

Μέρος III. Οἰκονομικὴ Ἐρευνα τῆς Οἰκονομίας.

Τὸ Μέρος I περιέχει τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα :

Dudley Dillard : Θεωρία τῆς Νομισματικῆς Οἰκονομίας.

M. Bronfenbrenner : Παραμελημένα Ἀποτελέσματα τῆς Μακροχρονίου Τάσεως Πληθωρισμοῦ.

M. Tunlin : Ἡ Πολιτικὴ τῆς Νομισματικῆς Σταθεροποιήσεως καὶ ἡ Κεϋνσιανὴ Θεωρία. Προσπάθεια συνδυασμοῦ τῆς Κεϋνσιανῆς καὶ τῆς κλασσικῆς διδασκαλίας ἐπὶ τῆς νομισματικῆς σταθεροποιήσεως.

W. Vicksey : Σταθερότης διὰ τοῦ Πληθωρισμοῦ. (Ἐξέτασις τῶν συνθηκῶν τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας ὑπὸ συνεχῆ πλήρη ἀπασχόλησιν).

D. Patinkin : Ἡ Οἰκονομικὴ Διδασκαλία τοῦ Keynes καὶ ἡ Πολιτικὴ Θεωρία.

Τὸ Μέρος II περιέχει τὰ ἐξῆς ἄρθρα :

H. Bowen καὶ G. Meier : Κοινωνιολογικαὶ Ἀπόψεις τῶν Οἰκονομικῶν Διακυμάνσεων.

R. Matthews, ἐπὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Κύκλου.

S. Ichima, ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Διακυμάνσεων.

A. Murad : Καθαραὶ Ἐπενδύσεις καὶ Βιομηχανικὴ Πρόσοδος. (Βασίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς ἀπόψεως τοῦ Keynes, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν λαμβανουσῶν χώραν μεταβολῶν εἰς τὴν τεχνικὴν, τὰς ἐπιθυμίας, τὸν πληθυσμὸν, τοὺς θεσμοὺς κλπ.).

A. Kurihara : Διανομή, Ἀπασχόλησις καὶ Μακραίων Ἀνάπτυξις.

Τὸ Μέρος III περιέχει τὰ ἐξῆς ἄρθρα :

L. Klein : Ἐμπειρικαὶ βάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Θεωρίας τοῦ Keynes.

S. Trurn : Ὁ Keynes ἔναντι τοῦ Marx (Ἀποσαφήνισις τῶν διαφορῶν καὶ ὁμοιοτήτων, μεταξὺ τῶν θεωριῶν τοῦ Keynes καὶ τοῦ Marx).

P. Streeten : Ὁ Keynes καὶ ἡ κλασσικὴ παράδοσις. (Σχέσεις μεταξὺ τῆς συμβολῆς τοῦ Keynes καὶ τῶν κλασσικῶν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως).

L. Tarshis : Κεφάλαια, Κατανάλωσις καὶ Ἐπενδύσεις.

F. Modigliani : Ἀνάλυσις τῆς χρησιμότητος.

Μάριος Μεϊμάρογλου

Michael P. Fogarty : Personality and Group Relations in Industry.

London, Longmans Green and Co., 1956. Pp. IX+341, price 30s.

Συνήθως αἱ παραγωγικαὶ καὶ εἰδικώτερον αἱ βιομηχανικαὶ σχέσεις ἐρευνῶνται διὰ τῶν μεθόδων τῆς ἱστορικῆς σχολῆς. Ἐπὶ παραδείγματι, οἱ εἰδικοί ἐν προκειμένῳ ἐπιστήμονες ἀρχίζουν μὲ τὰς ἐργατικὰς ἐνώσεις καὶ τὰς συλλογικὰς συμβάσεις καὶ ἐν συνεχείᾳ προσπαθοῦν διὰ τῆς πρακτικῆς νὰ ἀναλύσουν τὰς διεπούσας ταύτας ἀρχὰς λειτουργίας.

Τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι βιβλίον, χωρὶς νὰ μειώνη τὴν ἀξίαν τῆς ὡς ἄνω ἐρεύνης, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς τεχνικῆς τῆς «ἀτομικῆς ἀναλύσεως», ἣτις ἐφαρμόζεται ἰδίᾳ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἡ τεχνικὴ αὕτη ἀρχίζει ἀπὸ τὸ μικρότερον ἄτομον τῆς κοινωνίας, τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα καὶ προχωρεῖ διὰ νὰ δείξῃ τὸν τρόπον συνδυασμοῦ προσωπικοτήτων καὶ ὁμάδων ἐργασίας διαφόρου μεγέθους, ὡς καὶ τὸν τρόπον συνδέσεως τῶν ἐν λόγῳ ὁμάδων μὲ τὴν εὐρυτέραν κοινωνία. Κατὰ τὰ στάδια χρησιμοποίησεως τῆς ἐν προκειμένῳ τεχνικῆς συσσωρεύονται γνώσεις προερχόμεναι ἐκ τῶν ἐπιστημῶν : ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, κοινωνικῆς ἀνθρωπολογίας, οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς.

Μετὰ γενικὴν εἰσαγωγὴν, ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ παρόντος

βιβλίου, ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰ τρία ἐπόμενα μέρη ἀναλύει τὰς ἐξῆς θέματα. Ἀρχικῶς, τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα, τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων διαφέρουν τὰ πρότυπα τῆς προσωπικότητος, τὰς δυνατότητας μετρήσεως τῶν ἐν λόγῳ διαφορῶν, τὰς δυνατότητας προσαρμογῆς ἀτόμου πρὸς δεδωμένον ἐπάγγελμα καὶ ἀντιστρόφως καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν προβλημάτων αὐτῶν ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐν συνεχείᾳ, ἐξετάζει τοὺς συντελεστὰς οἵτινες συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἢ μὴ σύμπηξιν τῶν ὁμάδων ἐργασίας, τὸν τρόπον λειτουργίας καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν μονάδων αὐτῶν, τὴν παρὰ τῶν ὁμάδων ἀντιμετώπισιν προκυπτόντων νέων προβλημάτων καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ἐπιβάλλεται ἡ μελέτη λειτουργίας τῶν μικρῶν ὁμάδων ἐργασίας. Τὸ τελευταῖον μέρος ἀφιερῶται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς διαδικασίας μεγεθύνσεως τῶν ὁμάδων ἐργασίας, τῶν κανόνων οἵτινες διέπουν αὐτὴν καὶ ἰδίως εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιβαλλομένην εἰδίκευσίν των.

Ὁ συγγραφεὺς δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸ πεδῖον τῆς οἰκονομικῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν παραγωγικῶν προβλημάτων, οὐδὲ εἰς ἀπάσας τὰς πλευρὰς τῆς Ὀργανωτικῆς. Περιορίζεται εἰς τὸ ἀναλυτικὸν πεδῖον, ἥτοι εἰς τὴν ἀνατομίαν καὶ ψυχολογίαν τῶν παραγωγικῶν σχέσεων μᾶλλον, παρὰ εἰς τὴν κλινικὴν αὐτῶν παρατήρησιν. Παρὰ τὸν περιορισμὸν τοῦτον, ἐν τούτοις τὰ ἐνταῦθα θιγόμενα προβλήματα εἶναι ἐξ ἐκείνων ἅτινα ὅλον ἐν καὶ περισσότερον τελευταίως προσελκύουν τὴν προσοχὴν τῶν οἰκονομολόγων καὶ τῶν ὀργανωτικῶν, ὡς καὶ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν πρακτικὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἐργαζομένων.

K. B. Μπανταλούκας

Ralph H. Blodgett : Our Expanding Economy. An Introduction to Economic Theory and Practice.

Δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῆς «εἰσαγωγῆς» ἀλλὰ περὶ πλήρους ἔργου Θεωρητικῆς καὶ Ἐφηρμοσμένης Οἰκονομικῆς, ἐξ 972 σελίδων, προοριζομένου, ὡς καὶ ἐν τῷ Προλόγῳ ἀναφέρεται διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου. Ὁ συγγραφεὺς, καθηγητὴς τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Φλωρίδος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, γνωστὸς καὶ ἐκ προηγουμένων ἔργων του, ἐξετάζει μὲ μεθοδικότητα, ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν τὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰ προβλήματα τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς ζωῆς, τόσον ἀπὸ τῆς θεωρητικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς ἐφηρμοσμένης πλευρᾶς, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν νεωτέρων θεωριῶν καὶ ἀντιλήψεων. Τὰ ἐξεταζόμενα θέματα ἀφοροῦν κυρίως τὴν Ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν, εἰδικὸν ὅμως μέρος τοῦ ἔργου ἀφιερῶται εἰς τὴν ἐπισκόπησιν τοῦ κομμουνιστικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ τοῦ Βρετανικοῦ συστήματος τοῦ «κράτους προνοίας» (welfare state).

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ μέρη :

Μέρος I : Εἰσαγωγή. Ἐνταῦθα ἐξετάζεται τὸ ἀντικείμενον καὶ αἱ μέθοδοι

ἐρεῦνης τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ θεμελιώδεις τινὲς ἔννοιαι αὐτῆς ὡς : ἀγαθά, πλοῦτος, ἔδαφος, κεφάλαιον, εἰσόδημα, παραγωγή κλπ.

Μέρος II : Παραγωγή καὶ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις. Μεταξὺ τῶν κεφαλαίων τοῦ μέρους τούτου σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς :

Αἱ βάσεις τῆς Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως.

Ὁ Φυσικὸς πλοῦτος.

Πληθυσμὸς.

Μέθοδοι Παραγωγῆς καὶ Δημιουργία τοῦ Κεφαλαίου.

Μέγεθος τῶν Παραγωγικῶν Μονάδων.

Μορφαὶ Παραγωγικῶν Μονάδων.

Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις κλπ.

Μέρος III : Τιμαί. Ἀνάλυσις τῶν θεωριῶν τῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ, μονοπωλίου καὶ οἰονεὶ μονοπωλίου.

Μέρος IV : Διανομὴ τοῦ Εἰσοδήματος. Εἰδικὰ κεφάλαια ἀφιερῶνται εἰς τὰ θέματα τῶν Μισθῶν καὶ Ἡμερομισθίων τῆς Ἐγγείου Προσόδου, τοῦ Τόκου, τῶν Κερδῶν καὶ τῆς Ἀνισότητος ἐν τῇ Διανομῇ τοῦ Εἰσοδήματος.

Μέρος V : Ἐθνικὸν Εἰσόδημα καὶ Ἔτερα Συναφῆ Θέματα : Ἀνάλυσις τῆς ἐννοίας καὶ τῆς μεθόδου προσδιορισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Νόμισμα. Ἐπίπεδα τιμῶν καὶ Νομισματικὴ Πολιτικὴ. Κρατικαὶ δαπάναι καὶ δάνεια. Φορολογικὴ Πολιτικὴ. Τὸ Γεωργικὸν Πρόβλημα. Τὸ Πρόβλημα τῶν Μονοπωλίων. Ἐργατικαὶ Ὁργανώσεις. Ἐργατικὰ Ἀτυχήματα. Ἀνεργία. Κοινωνικὴ Ἀσφάλις κλπ.

Μέρος VI : Διεθνὴς Οἰκονομία. Ἀνάλυσις τῶν περὶ διεθνοῦς ἐμπορίου θεωριῶν καὶ ἐξέτασις τῶν θεμάτων τοῦ συναλλάγματος μὲ βραχεῖαν ἐπισκόπισιν τοῦ τρόπου λειτουργίας τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, τῆς ἐξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς, τῶν ξένων ἐπενδύσεων καὶ τῶν ἐξωτερικῶν δανείων.

Μέρος VII : Βραχεῖα ἐπισκόπησις τῶν κοινωνικο-οἰκονομικῶν συστημάτων τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ, μὲ εἰδικὰ κεφάλαια ἀφιερωμένα εἰς τὰ ἐν Ρωσίᾳ καὶ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ἐπικρατοῦντα συστήματα.

Τὸ ἔργον εἶναι ἐμπλουτισμένον μὲ πίνακας, διαγράμματα καὶ στατιστικὰς ἀφορώσας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν Ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν, καὶ μὲ βραχὺ λεξιλόγιον οἰκονομικῶν ὄρων.

Μάριος Μειμάρογλου

Elliott Jaques : Measurement of responsibility ; A Study of work, payment, and Individual capacity. London, Tavistock publications, 1956. Pages VII+143, Price 15 s. net.

Ὁ Dr E. Jaques, εἰς τὸ βιβλίον του τοῦτο περὶ μετρήσεως τῆς εὐθύνης τῶν ἐργαζομένων, περιγράφει τὰς ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του χρη-

σιμοποιηθείσας από τοῦ 1948 καὶ ἐντεῦθεν μεθόδους ἀναλύσεως τῶν κινήσεων καὶ τοῦ χρόνου ἐκτελέσεως ἔργου τινός, τῆς ἀμοιβῆς καὶ τῆς ἀτομικῆς ἱκανότητος τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τινὰ βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν γενικωτέρου οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀκολουθῶς, οὗτος ἐκθέτει τὰ ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἐν λόγῳ μεθόδων προκύψαντα εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν ἀντικειμενικῶν καὶ ἀποδεκτῶν παρὰ τε τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων κριτηρίων μετρήσεως τῆς τε ἀποδόσεως καὶ ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας.

Οὕτω ἐπετεύχθη ἡ ἐντὸς τῆς ἐπιχειρήσεως μελέτη καὶ ἀνάπτυξις ψυχολογικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ομάδων, ἥτις συνέβαλεν εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀντιθέσεων καὶ συγχύσεων, ὡς καὶ τὴν ἀρμονικὴν συνεργασίαν μεταξὺ ἐπιχειρηματίου καὶ ὑπαλληλικοῦ καὶ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ. Τελικὸν δὲ ἐπίτευγμα ὑπῆρξεν ἡ αὐξουσα τάσις μεγιστοποιήσεως καὶ ἀριστοποιήσεως τῆς οἰκονομικῆς (ἀποδοτικότητος) καὶ τεχνικῆς (παραγωγικότητος) ἀποτελεσματικότητος τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἰδιαιτέρως ἀξιόλογος εἶναι ἡ μέθοδος προσδιορισμοῦ τοῦ μεγέθους τῆς εὐθύνης ἐκάστου ἐργαζομένου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν συναδέλφων του, τῶν ἀπασχολουμένων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, οἰκονομικοὺς καὶ τεχνικοὺς, ἀνεξαρτήτως τοῦ τύπου τοῦ ὑπ' αὐτῶν συντελουμένου ἔργου.

Τὰ ἐν προκειμένῳ εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα ὠδήγησαν τὸν συγγραφέα εἰς τὴν ἐπανεξέτασιν τῶν συνθηκῶν ἐργασίας, ἀμοιβῆς καὶ ἱκανότητος ἐκάστου ἐργαζομένου ὅπως διακριθῆ καὶ ἀνταπακριθῆ εἰς τὰς ὑπαχρεώσεις του. Ἡ ἐπανεξέτασις αὕτη ἄγει εἰς χρήσιμα συμπεράσματα, ἐξ ὧν δύναται νὰ διευκολυνθῆ πᾶς τις ἐπιδιώκων τὴν ἐφαρμογὴν παρομοίων μεθόδων εἰς οἰκονομικὰς ἐν γένει μονάδας.

K. B. Μπανταλούκας

Erich Otremba : Allgemeine Geographie des Welthandels und des Weltverkehrs. Franckh'sche Verlagsbuchhandlung. Stuttgart 1957.

Τὸ ἔργον ἐκδίδεται ὡς τελευταῖος τόμος εἰς μίαν σειρὰν Erde und Weltwirtschaft, τὴν ὁποίαν ὁ Νέστωρ τῶν Οἰκονομικογεωγράφων Rudolf Lütgens διηύθυνε, συνέγραψε τοὺς δύο πρώτους τόμους : Die geographischen Grundlagen und Probleme des Wirtschaftslebens καὶ Die Produktionsräume der Weltwirtschaft, τοὺς ἑτέρους δύο ὁ ἄνω συγγραφεὺς (ὁ ἕτερος ἀποτελεῖ τὴν Allgemeine Agrar-und Industriegeographie) καὶ ὁ πέμπτος τόμος : Der wirtschaftende Mensch als Gestalter der Erde ἔχει συγγραφῆ ὑπὸ τοῦ Edwin Fels.

Τὸ «Ἀρχεῖον» ἠσχολήθη μὲ σχετικὰς βιβλιοκρισίας (βλ. «Ἀρχεῖον» Τόμ. 32 σελ. 279/80 καὶ Τόμ. 35/117) τῶν ἄνω ἔργων. Ὁ προκείμενος τό-

μος διαπιστώνει τὴν ἀχώριστον ἐνότητα τοῦ Ἐμπορίου καὶ Συγκαιωνίας, ἅτινα ἀμφοτέρωθεν ἀπὸ καινοῦ εἰς τὴν οἰκονομικὴν κυκλοφορίαν ἀποτελοῦν τὸν σύνδεσμον μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Παρίσταται ἐπομένως ὁ γεωοικονομικὸς χῶρος, εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν λειτουργικὴν συνύφανσιν καὶ ἐσωτερικὴν δυναμικότητα ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο ἐνιαίως ὁρώμενος. Ἡ ὑπὸ τὸ βάθος αὐτὸ θεώρησις θὰ δώσῃ ἀσφαλῶς καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν (ἀνεξαρτήτως τῆς πρακτικῆς καὶ τῆς Παιδείας) νέας νύξεις. Οὕτω τὸ ὅλον ἔργον εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ (1. Διάρθρωσις τοῦ Γεωοικονομικοῦ χώρου [τόμοι I, II, III], 2. Ἀνάλυσις τοῦ Γεωοικονομικοῦ χώρου ἀπὸ λειτουργικῆς ἀπόψεως [τόμος IV] καὶ Διαμόρφωσις τοῦ Γεωοικονομικοῦ χώρου ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου [τόμ. V] ἀποτελεῖ πολύτιμον ἀνάλυσιν διὰ τὴν κατανόησιν τῆς παγκοσμίου Οἰκονομίας. Ἡ μετάφρασις τοῦ ὅλου ἔργου τούτου θὰ προσέφερε μεγίστην ὑπηρεσίαν καὶ θὰ ἐξύψωνε τὴν ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Κ. Σφυρῆν μὲ αἰσίους οἰωνοὺς εἰσαχθεῖσαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα Γεωοικονομίαν καὶ Γεωπολιτικὴν καὶ ἐπιστημονικῶς ἤδη καλλιεργουμένην εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Ἰσπανικὴ φιλολογία μετέφρασε ἤδη τοὺς τέσσαρας δημοσιευθέντας τόμους καθὼς καὶ ἡ Ἰαπωνικὴ ἐπελήφθη τῆς μεταφράσεως τοῦ θεμελιώδους καὶ βαθυστοχάστου ἔργου τούτου τῆς γεωγραφικοοικονομικῆς Ἀρμονίας τῆς Γῆς.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Wirtschaftsfragen der freien Welt. Zum 60. Geburtstag von Bundeswirtschaftsminister Ludwig Erhard. Hrsg von Beckerath—Meyer—Müller—Armack. Fritz Knapp Verlag. Frankfurt am Main 1957.

Τιμητικὸς τόμος πρὸς τὸν Ἰπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας Λουδοβῖκον Erhard, περιλαμβάνων περὶ τὰς 60 ἐργασίας Γερμανῶν καὶ ξένων Οἰκονομολόγων. Ὁ τόμος διαπιστώνει πόσῃ ἐκτιμᾶται ἡ προσωπικότης καὶ δρᾶσις τοῦ Erhard εἰς τὴν διάπλασιν τῆς Οἰκονομικῆς συλλήψεως καὶ δημιουργίας τῆς. Αὕτη δηλαδὴ ἀφορμᾶται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀξιολογήσεως τῆς πρακτικῆς δράσεως, μὲ τὰ θεωρητικὰ οἰκονομικὰ κριτήρια, διαμορφουμένου οὕτως ἐνὸς νέου τύπου, γονίμου συνεργασίας τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ πρακτικῆς.

Τὸ πλαίσιον «Οἰκονομικὰ ζητήματα τοῦ ἐλευθέρου κόσμου», εἰς τὸ ὅποῖον συζητοῦνται τὰ θέματα ταῦτα, ἐκτείνεται μέχρι τῆς διεθνοῦς διασαφήσεως αὐτῶν καὶ διασφαλίσεως τῶν ἀξιῶν τούτων παγκοσμίως. Οὕτω διερευνῶνται γενικὰ ζητήματα Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως, εἰδικὰ προβλήματα κατανομῆς εἰσοδήματος, διαμορφώσεως τιμῶν, νομισματικά, δημοσιονομικά, ἀγροτικά. Θίγονται ὡσαύτως ζητήματα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ συγκυρίας καθὼς καὶ σχέσεων τῆς Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς καὶ τῆς Δημοσίας γνώμης, ὡς καὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Ὁ κύκλος τῶν θεμάτων τούτων, διακριβώνει καὶ τὴν οἰκονομικὴν κοσμοθεωρίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀφωρμήθη ὁ Erhard, εἰς μίαν ἀπελπιστικὴν διὰ τὴν Γερμανίαν ἐποχὴν, διὰ τὴν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας τῆς Γερμανίας μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐν ἀποκορυφώσει μὲ τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς λειτουργικῆς παγκοσμίου Οἰκονομίας. Αἱ κινητήριον δυνάμεις καὶ αἱ φορεῖς τῆς Οἰκονομικῆς ταύτης Πολιτικῆς, τοποθετοῦνται εἰς τὴν ἀφύπνισιν καὶ ἐνδυνάμωσιν τῆς ἀταμικῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐθύνης, ὅπως διαπιστώνονται εἰς τὰς προϋποθέσεις καὶ ἀνάγκας τῆς σημερινῆς ἐποχῆς καὶ ὅπως μεγάλοι οἰκονομολόγοι εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἀλλοῦ (Walter Eueken, Rainé Courtin καὶ ἄλλοι) μᾶς ἐδίδαξαν.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Erich Schneider : Einführung in die Wirtschaftstheorie. III. Teil Geld, Kredit, Volkseinkommen und Beschäftigung⁴. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1957.

Μὲ τὸν τρίτον τόμον τῆς εἰσαγωγῆς του εἰς τὴν Οἰκ. θεωρίαν συμπληρώνει ὁ σ. ἔργον μοναδικὸν εἰς τὴν γερμανόγλωσσαν περιοχὴν, ὅχι μόνον διὰ σπουδαστάς, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα μετεκπαιδευόμενον. Σπανίως μὲ τιαυτὴν διαύγειαν ἐκτίθενται τὰ ζητήματα τοῦ τόμου τούτου : χρῆμα, πίστις, ἔθνικὸν εἰσόδημα καὶ ἀπασχόλησις. Διὰ τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπεδίωξε πληρότητα καὶ βαθύτητα. Πέραν τούτων ὅλον τὸ ἔργον δὲν εἰσάγει μόνον εἰς τὴν σημερινὴν θεωρίαν, ἀλλὰ δίδει καὶ μίαν ἐπισκόπησιν περὶ τῶν κυρίων προβλημάτων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένων ζητημάτων ὑπαδεικνύει τὸν τρόπον τῆς μεθοδικῆς χρήσεως τῶν θεωρητικῶν μέσων (Instrumente der Theorie). Οὕτως ὁ διαπυθνόμενος τὴν μέθοδον ταύτην δύναται νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναλύσῃ καὶ ἄλλα προβλήματα μὴ συμπεριλαμβανόμενα εἰς τὸ ἄνω ἔργον. Τιαυτὰ θὰ ἦσαν : ἀνάλυσις τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν σχέσεων, προβλήματα τῆς Οἰκονομικῆς συγκυρίας. Οὕτω τὸ ἔργον μᾶς παρέχει ἐν τῷ συνόλῳ του θεωρητικὴν κάτοψιν καὶ μέθοδον ἐργασίας, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι νοηταὶ οὔτε αἱ οἰκονομικαὶ συναρτήσεις, οὔτε γόνιμος σπουδὴ τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς φιλολογίας. Τὸ ἔργον χρησιμοποιεῖ μαθηματικὰ βοηθήματα γεωμετρικῆς καὶ ἀλγεβρικῆς μορφῆς διδασκόμενα εἰς τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν. Ἄνευ τούτων εἶναι ἀδύνατος ἡ κατανόησις ἰδίως τῆς θεωρίας τῆς διαμορφώσεως τοῦ εἰσοδήματος. Τὸ ἔργον ὡς ἀναφέρεται καὶ εἶναι γνωστὸν εἶναι προϊόν μακρᾶς πείρας καὶ διδασκαλίας, ἡ δὲ πληρότης του συνίσταται καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν κατὰ τὰς συζητήσεις καὶ ἀσκήσεις ὑποδειχθείσας δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι ὅσον ἦτο δυνατόν, ἐξετέθησαν προσφορώτερον.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Raymond Barre : *Économie Politique. I²-II 1957-1956. Eίς «Thémis» : Manuels juridiques, économiques et politiques. Presses Universitaires de France, Paris.*

Τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐκδόσεως τῶν Οἰκονομικῶν ἔργων εἰς τὴν Βιβλιοθήκην «Θέμιδος» ἔχει ἀναλάβει ὁ André Marchal. Ἡ «Θέμις» ἐπιδιώκει, νὰ προσφέρῃ ἔργα εἰς τοὺς σπουδαστάς, σύμφωνα μὲ τὰς ὑποδείξεις τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς πραγματαπαιθείσης εἰς τὴν νομικὴν δοκιμασίαν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Μαρτίου 1954. Τοῦτα δὲν καθιέρωσε μόνον νέα πλήρω προγράμματα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλει νέας μεθόδους σπουδῶν, ἀνταποκριναμένας καλύτερον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

Οἱ τρεῖς ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τοῦ συγγραφέως, οὓς ἀποδέχεται πλήρως καὶ ὁ André Marchal, εἶναι : 1. Νὰ ἐμφανίσῃ τὴν συνάφειαν τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐναρθρώσῃ τὰ διάφορα τμήματα τῆς οἰκονομίας, ἀναλύσεως, τὰ ὅποια ὑποχρεοῦται παλλάκις νὰ χρησιμοποιήσῃ. 2. Νὰ ἀνατρέξῃ εἰς συγκριτικὴν ἀνάλυσιν, μὲ ἰδιαίτεραν εὐρύτητα τῆς κεντρικῶς κατευθυνομένης σοβιετικῆς οἰκονομίας, καὶ 3. Νὰ ἀποδεχθῇ προοπτικὴν μᾶλλον θεωρητικὴν παρά περιγραφικὴν ἢ ἱστορικὴν. Οὕτως ἡ διάρθρωσις τῆς ὕλης ἐμφανίζεται ὡς : Γενικὴ Εἰσαγωγή (ἀντικείμενον καὶ ἱστορία τῆς Οἰκονομίας, Ἐπιστήμης, Ἐξέλιξις, ἀρχαὶ ἀναλύσεως). Μέρος Πρῶτον : Ἐθνικὸν προῖον (δαμόρφωσις, ὑπολογισμός). Μέρος Δεύτερον : Ἐθνικὸν εἰσόδημα. Ἡ διανομὴ τοῦ (ἀνάλυσιν διανομῆς εἰς ἀποκεντρωμένην καὶ συγκεντρωμένην οἰκονομίαν). Μέρος Τρίτον : Ἡ Ἐθνικὴ Δαπάνη. Μέρος Τέταρτον : Ἐθνικὴ Οἰκονομία, δραστηριότης καὶ διεθνεῖς οἰκονομικαὶ σχέσεις.

Ὡς ἐκ τῆς ἄνω διατάξεως καὶ ἐμφανίσεως τῆς ἀναπτύξεως, τὸ σύστημα παρουσιάζει πολλὰς διαφορὰς ἀπὸ τὰς παλαιότερας ἐκδόσεις τῆς Πολ. Οἰκονομίας, π.χ. τοῦ Louis Baudin (βλ. «Ἀρχεῖον» 1951, σελ. 245 συνεργατικῶς καὶ «Ἀρχεῖον» 1956, 397 ἀτομικῶς), τοῦ Reboud, Guitton (βλ. «Ἀρχεῖον» 1951 σελ. 246) κλπ. διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω τὰς τοῦ Charles Gide, Bertrand Nogaro καὶ ἄλλας ἔτι παλαιότερας.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

1. † Falta W.—Högler Fr. : Die Zuckerkrankheit. Vierte, vollständig umgearbeitete Auflage. VEB Carl Marhold Verlag. Saale 1953.
2. Gilbert—Dreyfus : Manuel pratique du Diabète. Éditions médicales Flammarion, 1946 Paris.
3. Félix—Pierre Merklen : Les Diabètes Experimentaux. Vigôt Frères éditeurs, 1952.
4. Serge Doubrou : L'Alimentation dans le diabète sucré. Préface de M. le Prof Chiray. Éditions R. Lépine.

5. Bideau—Pagliuchi : L'alimentation du Sportif, Editions R. Lépine 1955.
6. R. D. Lawrence : The Diabetic ABC. A practical Book for Patients and Nurses ¹¹. London H. K. Lewis and Co. 1955.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἔργα πραγματεύονται τὴν ἐπάρατον ἀσθένειαν τοῦ Ζαχαρώδους Διαβήτου, ἡ σύντομος δὲ ἀνάλυσις αὐτῶν εἰς τὸ « Ἀρχεῖον », ἀφορᾷ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς πρᾶσπαθείας καὶ τὴν Κοινωνικὴν πρόνοιαν, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ πεδῖον τοῦτο ἔχουν ἀναπτυχθῆ, διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν τῶν προσβαλλομένων προσώπων εἰς τὴν κοινωνικὴν οἰκονομίαν, τὴν στατιστικὴν σύλληψιν αὐτῶν, τὸ ποσοστὸν των κλπ.

Κατὰ ταιοῦτον τρόπον, θὰ ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ ἀπασχολοῦνται ἐπαγγελματικῶς, νὰ παρακολουθοῦν δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ τὴν δίαιταν αὐτῶν, ὥστε ἡ ἀπασχόλησίς των νὰ μὴ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν χειροτέρευσιν τῆς καταστάσεως, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν καταστροφὴν των. Διότι κακῶς λέγεται ὅτι ἡ ἀσθένεια αὕτη εἶναι συχνὴ εἰς τὰς εὐπορούσας καὶ ἐπομένως μὴ ἐχούσας ἀπόλυτον ἀνάγκην ἐργασίας, κοινωνικὰς τάξεις, διότι συναντᾶται ἐξ ἴσου εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα, μόνον ὅτι εἰς τὰ κατώτερα δὲν γίνεται τόσον γνωστὴ, ἔνεκα τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς των.

Αἱ διάφοραι στατιστικαὶ φέρουν τὸν ἀριθμὸν τῶν διαβητικῶν ἀπὸ 2—4% τοῦ πληθυσμοῦ μὲ τάσιν διαρκοῦς αὐξήσεως. Ὁ λόγος τούτου ἴσως εἶναι : αἱ διάφοροι ζημίαι εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ ὀργανισμὸς μας μὲ τὴν νεωτέραν ἐξαντλητικὴν ἀπασχόλησίν μας, πνευματικὴν καὶ σωματικὴν, ἢ μεταβολὴ τοῦ τρόπου τῆς διαβιώσεως, λόγῳ τῆς αὐξούσης ἐκβιομηχανοποιήσεως, ἢ τοῦ ὑδροκεφαλισμοῦ τῶν μεγαλουπόλεων, ὁ ὁποῖος διαταράσσει τὰς ἐνδοκρινεῖς λειτουργίας ἡμῶν. Ἡ ἐγκατάλειψις τῶν πρωτογόνων τρόπων ζωῆς εἶναι ὡσαύτως δυνατὸν νὰ εἶναι ἀφορμὴ. Οὕτω Μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς σπανίως προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ Διαβήτου, ἐνῶ οἱ Μαῦροι τῆς Ἀμερικῆς, πρᾶσαρμόσαντες τὸν τρόπον τῆς ζωῆς αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀμερικανικόν, παρουσιάζουν τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πρὸς τὸν λοιπὸν πληθυσμὸν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπελογίσθησαν οἱ Διαβητικοὶ εἰς 500.000, εἰς τὴν Γερμανίαν 240.000. Τρία ἕως 4% τῶν θανάτων προέρχονται ἀπὸ Διαβήτην, παρ' ὅλην τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν διὰ τὴν παροχὴν δωρεὰν εἰς ἀπόρους τοῦ δαπανηροῦ φαρμάκου τῆς Ἰνσουλίνης. Εἰς τὴν προῖνσουλινικὴν ἐποχὴν εἰχομεν ἐνναεῖται πολὺ μεγαλύτερον ποσοστὸν θανάτων. Ἐνῶ σήμερον καὶ πρὸ τῶν τελευταίων ἐφευρέσεων—καθ' ἃς παρέχεται εἰς τοὺς πάσχοντας τὸ φάρμακον διὰ τοῦ στόματος καὶ οὐχὶ δι' ἐνέσεως—δύνανται οἱ διαβητικοὶ νὰ ἐργάζονται καὶ σχετικῶς βαρεῖας ἐργασίας. Σημειωτέον ὅτι εἰς μερικὰς χώρας (Rügen Γερμανίας) ἔχουν ἰδρυθῆ Ἄσυλα Διαβητικῶν, ὅπου οὗτοι ἐργάζονται εἰς εἰδικὰς ἐργασίας, ἢ καὶ ἀγροκτῆματα καὶ συνάμα περιθάλπονται καὶ διαιτῶνται ἰατρικῶς καθ' ὠρισμένον σύστημα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν

κατὰ τὸν Lawrence 83% τῶν διαβητικῶν ἐργάζονται πλήρως, εἰς δὲ τὸ Διαβητικὸν Κέντρον τοῦ Βερολίνου κατὰ τὸν Greiff 76,7% τῶν προσερχομένων εἰργάζοντο πλήρως. Αἱ γυναῖκες πάντως παρουσιάζουν—ὡς καὶ μεγαλύτερον ποσοστὸν—μεγαλυτέραν ἀνικανότητα ἐργασίας εἰς τὴν ἀσθένειαν ταύτην. Τὸ ζήτημα τῶν δαπανῶν τῆς προνοίας τῶν διαβητικῶν εἶναι ἀποφασιστικῆς σπουδαιότητος εἰς τὸ καθόλου Διαβητικὸν πρόβλημα. Μία καλῶς ὀργανωμένη πρόνοια ἐξυπηρετεῖ ὄχι μόνον τὸν ἀσθενῆ, διὰ τῆς διατηρήσεως τῆς ὑγείας του, ἀλλὰ συντελεῖ καὶ εἰς τὴν μείωσιν τῶν κοινωνικῶν βαρῶν, διότι ἐλαττώνει τὴν πολυδάπανον νοσοκομειακὴν περίθαλψιν καὶ οὕτω περιορίζει καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἀπωλείας τῆς ἐργασίας. Μιᾶς μέσης διάρκειας ἀσθενείας 25 ἐτῶν, ἡ οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνσις ὑπελογίσθη, κατ' ἀσθενῆ, εἰς 3000 Δολλάρια. Διὰ ἐντατικοποιήσεως τῆς προνοίας τῶν Διαβητικῶν λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν καὶ τῶν περὶ ὑγιεινῆς τῆς ἐργασίας διατάξεων δύναται νὰ βελτιωθῇ ἀκόμη περισσότερο ἡ κατάστασις τῶν Διαβητικῶν. Πάντως ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις αὕτη δὲν πρέπει νὰ ὑπερακοντίζει τὸν σκοπὸν τῆς μετατρέπουσα τὰ πλεονεκτήματα εἰς ἀθέλητα μειονεκτήματα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς (Falta—Högler σελ. 568).

Σ. Ε. Μαντωνάκης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΡΓΩΝ—SHORTER NOTICES

Lawri O. af Heurlin : The Economic Theory of Agricultural Production. Helsinki 1954, σελ. 130.

Δημοσιεύεται εἰς τὰ *Annales Academiae Scientiarum Fennicae*. Ἐξετάζει θεμελιώδη τινὰ προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας περὶ ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἀπὸ τὴν λεγομένην ἀρχὴν τῶν δύο διαστατικῶν ποιότητων τῆς γῆς (Twodimensional quality of land).

Gerhard Tintner : Mathematics and Statistics for Economists. Constable and Company Ltd. London.

Τὸ ἔργον τοῦ καθ. τοῦ Κολλεγίου τῆς Iowa προέρχεται ἀπὸ μακρὰς παραδόσεις. Προορίζεται εἰδικῶς δι' Οἰκονομέτρας θέλοντας νὰ ἐφαρμόσουν μέσα, μαθηματικὰ καὶ στατιστικὰ διὰ τὰς οἰκονομικὰς τῶν ἐρευνῶν. Τὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου εἶναι : Ἐφαρμογαὶ στοιχειωδῶν Μαθηματικῶν εἰς τὴν Οἰκονομικὴν, Λογισμὸς Μαθηματικὸς (Calculus) καὶ Πιθανότητες καὶ Στατιστικὴ. Τὸ ἔργον περιλαμβάνει πολλὰ ἐμπειρικὰ παραδείγματα εἰς τὰς ἀσκήσεις του. Ταῦτα παριστοῦν προσπάθειαν οἰκονομετρικὴν, διὰ τὴν χρησιμοποίησιν στατιστικῶν μεθόδων πρὸς ἐπίτευξιν θεωρητικῶν οἰκονομικῶν σχέσεων.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Samuelson Paul A. : Volkswirtschaftslehre. Eine Einführung. Zweite vollständig neubearbeitete Auflage 1955. Bund-Verlag Gmb.H. Köln-Deutz. Σελίδες 810. Τιμή 28 Μάρκα.

Τὸ γνωστὸν καὶ κυριαρχοῦν ἔργον τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Ἀμερικανοῦ Καθηγητοῦ Samuelson μετεφράσθη εἰς τὴν Γερμανικὴν ἀπὸ τὴν III ἀμερικανικὴν ἔκδοσιν τοῦ 1955 (βλ. «Ἀρχεῖον» 1956 σελ. 557). Ὁ μεταφραστὴς τονίζει εἰς τὸν πρόλογον τῆς γερμανικῆς ἐκδόσεως τὴν ἀδρότητα τῆς οἰκονομικῆς εἰκόνας τοῦ Samuelson, τὴν ὁποῖαν μᾶς ζωγραφίζει μὲ ὄλην τὴν ψυχρὰν πραγματικότητα τῆς διαρροῆς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, τοῦ νεωτέρου μικτοῦ τύπου τῆς ἐλευθέρως συναλλακτικῆς οἰκονομίας. Πλαστικῶς καὶ ἐποπτικῶς μὲ ἐννοιολογικὴν ἀνάλυσιν καὶ εἰκόνας ἐμφανίζονται τὰ αἷτια τῆς ὑφέσεως καὶ τοῦ πληθωρισμοῦ, τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐντάσεως, ἡ περίπλοκος ποικιλία τῶν συσχετίσεων μεταξὺ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος, Τιμῶν, Μισθῶν, Τόκου, οἰκονομικοῦ ἰσοζυγίου, καθὼς καὶ τοῦ ρόλου τοῦ Κράτους εἰς τὴν Οἰκονομικὴν ζωὴν. Ὁ Samuelson δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν διαφώτισιν τῆς καθεστηκυῖας οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἀλλὰ πέραν τούτου ἐπεξεργάζεται κυριαρχικῶς καὶ μὲ ἀσφαλῶς καθοριζόμενον σκοπὸν, τὰ νευραλγικὰ σημεῖα αὐτῆς. Δὲν ἐκθέτει τὰς θεωρητικὰς συλλήψεις του μόνον, χάριν τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν—*l'art pour l'art*—ἀνευ δηλαδὴ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πρακτικῆς χρησιμοποίησεως αὐτῶν, οὗτος ὑποδεικνύει, καὶ τὰς οἰκονομικοπολιτικὰς συνεπείας τῆς πρακτικῆς ταύτης ἀξιολογήσεως αὐτῶν. Οὕτω διαμορφώνεται τελείως τὸ ἔργον τοῦτο, εἰς πρώτης τάξεως εἰσαγωγικὸν βοήθημα τῆς τωρινῆς ἐξελίξεως τῆς Οἰκονομικῆς γνώσεως.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Oswald von Nell-Breuning : Wirtschaft und Gesellschaft heute. II Zeitfragen 1957. Verlag Herder Freiburg i/Br.

Τὸ II μέρος τῶν «Ζητημάτων τῆς Ἐποχῆς» τοῦ σοφοῦ Πάστωρος συγγραφέως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὸ τελευταῖον τῶν «Ἀπάντων» αὐτοῦ «περὶ Οἰκονομίας καὶ Κοινωνίας», ἀφορᾷ εἰς ζητήματα τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιδράσουν ἀσφαλῶς εἰς τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν τῆς Οἰκονομίας καὶ Κοινωνίας. Οὕτω π.χ. ἔχομεν ἐνταῦθα μελέτας περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν Συντεχνιῶν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας καὶ Πολιτικῆς, περὶ τῆς 40ώρου ἐβδομάδος, περὶ τοῦ Συγκαθο-

στικοῦ¹ Δικαιώματος τῶν Ἑργατῶν, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς περὶ Ἐποταμιεύσεως ἐργασίας του «Das Sparen im Lichte der Keynes'schen Kritik» (σελ. 193-208) κλπ., τὰς ὁποίας ἀξίζει ἐπιμελῶς νὰ σπουδάσωμεν, προτοῦ νὰ ἐπιληφθῶμεν τόσον βαρυσημάντων παρομοίων καινοτομιῶν.

Τότε ἀσφαλῶς δὲν θὰ παρεβλέπαμεν προβλήματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ διακινδυνεύσουν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐξελίξεων τούτων καὶ θὰ ἀρυόμεθα νύξεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν συλληφθῆ καὶ σταθμισθῆ μέχρι τῶν ἀπωτάτων ἐπιδράσεών των, εἰς τὴν γόνιμον καὶ κυριαρχικὴν τοῦ σ. βαθεῖαν σκέψιν. Καὶ ἐκεῖ ὅπου ἀκόμη κανεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ διαφωνῆ καὶ ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν θὰ ἦντλει ἀκόμη καρποφόρα διδάγματα. Ὁ θεολόγος συγγραφεύς, τὸν ὁποῖον θὰ ἠδύνάτο τις νὰ συνέκρινε πρὸς τὸν ἄλλον πολυῖστορα παλαιότερας ἐποχῆς πάστωρα τὸν Heinrich Pesch (S. J.), καθορίζει τὰ ζητήματά του ἀπεριφράστως καὶ εὐθυγράμμως, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ἐξευρίσκει λύσεις καὶ γεφυρώνει χάσματα εἰς ὅλα τὰ κρίσιμα καὶ φλέγοντα ζητήματα τῆς ἐποχῆς μας.

Τὸ «Ἀρχεῖον» ἐν ἀναμονῇ τοῦ II ἄνω τόμου εἶχεν ἐξαγγεῖλει ἀπλῶς τὸν πρῶτον (βλ. Ἀρχεῖον 1957, σελ. 191) τόμον, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον περιληφθῆ γενικώτερα καὶ βαθύτερα διαρκῆ ζητήματα ὅπως τὰ τοῦ : Ἀνθρώπου καὶ Ἑργασίας, Γῆς, Ἐπαγγέλματος καὶ Κοινωνίας, Κατοικίας καὶ Οἰκογενείας, Ἰδιοκτησίας, Εἰσοδήματος, Κεφαλαίου κλπ.

Δ. Ε. Καλιτσουνάκης

Horace Belshaw : Population Growth and Levels of Consumption ; with Special Reference to Countries in Asia. London, G. Allen and Unwin, 1956. Pages XXIX+223, Price 25 S. net.

Ἡ παροῦσα ἐργασία, ὑπὸ τὸν τίτλον «ἀνάπτυξις πληθυσμοῦ καὶ ἐπίπεδα καταναλώσεως, μὲ εἰδικὴν ἀναφορὰν εἰς χώρας τῆς Ἀσίας» ἐγράφη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ ἐν Wellington τῆς Νέας Ζηλανδίας Πανεπιστήμιον τῆς Βικτωρίας Δρος Horace Belshaw, ὅστις διετέλεσεν Οἰκονομικὸς Σύμβουλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς χώρας του καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν (1946-55) συνέβαλεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν κατάρτισιν οἰκονομικῶν προγραμμάτων καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν εἰς χώρας τῆς Νοτίου καὶ Νοτιο-ἀνατολικῆς Ἀσίας, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἐπὶ πλέον, ἦτο Σύμβουλος τῆς Οἰκονομικῆς Ἀποστολῆς διὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἄπω Ἀνατολήν, Πε-

1. Δικαίωμα τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐκμεταλλεύσεως νὰ συμμετέχη εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως πρβλ. π.χ. Otto Neuloch : Die deutsche Betriebsverfassung und ihre Sozialverfassung bis zur Mitbestimmung 1956 καὶ βιβλιοκρισίαν τοῦ ἔργου τούτου εἰς «Ἀρχεῖον» 1957 σελ. 170.

ριφερειακὸς Διευθυντὴς τοῦ Διεθνοῦς Ὁργανισμοῦ Τροφῶν καὶ Γεωργίας, καὶ Μέλος Κρατικῶν Ἐπιτροπῶν Ἐρευνῶν καὶ Συμβουλευτικῶν.

Τὰ ἀνωτέρω προσόντα του συνετέλεσαν εἰς τὸν ἐπιτυχῆ ἐνταῦθα συνδυασμὸν τῆς θεωρίας μετὰ τῆς πράξεως καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐργασίας του ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Γραμματείας τοῦ Ἰνστιτούτου Σχέσεων Εἰρηνικοῦ, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας καὶ ἐξεδόθη.

Ὁ καθηγητὴς Belshaw, βάσει καταλλήλων ἀναλυτικῶν μέσων, ἐξετάζει τὰ προβλήματα τῶν οἰκονομικῶς ὑπαναπτύκτων χωρῶν, καὶ δὴ τῆς Ἀσίας, τὰ ἀναφερόμενα κυρίως εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ κεφαλαίου, τὸν ὄγκον τῶν ἀποταμιεύσεων καὶ ἐπενδύσεων, τὴν προσφορὰν ἐργασίας, τὸ ἐππεδον διαβιώσεως, τὰς ἐφευρέσεις καὶ πρὸ παντὸς τοὺς νεωτερισμοὺς καὶ τὴν πιθανὴν διεθνῆ οἰκονομικὴν βοήθειαν, ἐν συναρτήσει ἀπάντων τούτων πρὸς τὴν παρατηρουμένην πληθυσμιακὴν ἀνάπτυξιν. Ἐπιπροσθέτως συνδυάζει εἰς τὴν ἀνάλυσίν του τοὺς κοινωνικοὺς, τοὺς θεσμολογικοὺς καὶ τοὺς ἐκπολιτιστικοὺς παράγοντας μετὰ τῶν οἰκονομικῶν. διὰ νὰ διαπιστώσῃ τὴν ἀνάγκην διεθνοῦς συνδρομῆς εἰς κεφάλαια καὶ τεχνικὴν πρὸς διέξοδον τῶν ἐν προκειμένῳ οἰκονομῶν ἐκ τοῦ φαύλου κύκλου εἰς ὃν ἔχουν περιπέσει καὶ ἀκολούθως πρὸς οἰκονομικὴν αὐτῶν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν.

Ἡ χρησιμότης τῆς ἐργασίας ταύτης δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι προφανής. Δι' ὃ καὶ περιττεῦει οἰαδῆποτε σχετικὴ σύστασις.

K. B. Μπανταλούκας

Arthur Redford : Manchester Merchants and Foreign Trade; Vol. II, 1850–1939. Manchester. Manchester University Press, 1956, Pp. XII+307. Price 30 S. net.

Τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Πανεπιστημίου Μάντσεστερ ἐξέδωσε προσφάτως τὸ ὡς ἄνω ἔργον τοῦ παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ τούτῳ καθηγητοῦ τῆς Οἰκονομικῆς Ἱστορίας A. Redford, ὅστις συνειργάσθη ἐν προκειμένῳ μετὰ τοῦ βοηθοῦ του B. W. Clapp, ἀναφερόμενον εἰς τοὺς ἐμπόρους τοῦ Μάντσεστερ καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον κατὰ τὰ ἔτη 1850–1939.

Κύριος σκοπὸς τοῦ παρόντος βιβλίου εἶναι ἡ ἀνάλυσις τῶν προβλημάτων ἅτινα ἀπησχόλησαν τοὺς ὡς ἄνω ἐπιχειρηματίας κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν περίπου, ὡς καὶ ἡ σκιαγράφησις τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐμπορικῆς σκέψεως.

Ἰδιαιτέραν ἀξίαν ἀποκτᾷ ὁ τόμος οὗτος διὰ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον τοῦ βάμβακος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προϊόντων, ὅπερ εἶχε κέντρον τὴν πόλιν τοῦ Μάντσεστερ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἐνταῦθα ὁ ἀναγνώστης ἐνημεροῦται καὶ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐμπορικῆς σκέψεως, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀσκηθείσης σχετικῆς πολιτικῆς ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν προμνησθεῖσαν πόλιν Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, ὅπερ ἐπέδρασε πολὺ πέραν τῶν τοπι-

κῶν καὶ κρατικῶν ὀρίων, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν προϊόντων βάμβακος. Εἶναι, ἄλλωστε, γνωστὴ ἡ ἐπίδρασις τῆς πολιτικῆς τῶν ἐμπόρων τοῦ Μάντζεστερ ἐπὶ τῶν συναδέλφων των τοῦ λοιποῦ κόσμου μέχρι τοῦ 1939.

Τὰ πρῶτα κεφάλαια τοῦ βιβλίου περιγράφουν τὴν κυμαινομένην ἀλλὰ γενικῶς ἀνθοῦσαν κατάστασιν εἰς τὸ Μάντζεστερ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου. Τὰ ἐπόμενα ἐξ αὐτῶν, ἀναφέρονται εἰς τὰς περιόδους τῶν ἀποτυχιῶν καὶ τῶν συγκρατημένων ἐμπορικῶν συνθηκῶν τῆς προπολεμικῆς περιόδου 1914–1939. Ἐν τέλει, ἐρευνῶνται τὰ ἀντιμετωπισθέντα ὑπὸ πλείστον ἐμπόρων τοῦ Μάντζεστερ προβλήματα ἀγορῶν καὶ πωλήσεων καὶ δὴ τοῦ βάμβακος, διαρκούσης τῆς τελευταίας τεσσαρακονταετίας.

K. B. Μπανταλούκας

Honor Croome : Introduction to Money. London, Methuen and Co., Ltd., 1956. Pp. VIII+209. Price 10 S., 6 d. net.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκλαϊκευτικῶν ἐκδόσεων «Home Study Books», περιελήφθη καὶ τὸ ὡς ἄνω βιβλίον εἰσαγωγῆς εἰς τὸ νόμισμα, τῆς οἰκονομολόγου H. Croome. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐκθέτει πάντα τὰ βασικά θέματα περὶ νομίσματος, κατὰ τρόπον περιγραφικὸν καὶ ἱστορικόν, πλαισιούμενον διὰ τῶν ἀπαραιτήτων θεωρητικῶν θεμελιῶν.

Συγκεκριμένως, διὰ τοῦ παρόντος βιβλίου ἐνημεροῦται ὁ κοινὸς ἀναγνώστης ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ χρήματος καὶ τοῦ νομίσματος, ἐπὶ τῶν πρώτων νομισμάτων, τῶν ἀπαρχῶν τῆς τραπεζικῆς, περὶ τραπεζογραμματίων καὶ ἐν γένει πιστωτικῶν τίτλων, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς χρήματος καὶ συναλλάγματος, ἐπὶ τῶν νομισματικῶν συστημάτων καὶ ἐλέγχων, τῶν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων τῶν μεταβολῶν τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, ἐπὶ τῆς «γενικῆς θεωρίας» τοῦ Κεύνης, τῶν σκοπῶν καὶ μέσων τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν μεταπολεμικῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν.

Ἐπὶ πλέον ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου τούτου καὶ εὐρίσκουν ἀπαντήσεις πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες φοβοῦνται νέαν μεγάλην οἰκονομικὴν κρίσιν, οἵτινες ἐνδιαφέρονται διὰ τὸ δημόσιον χρέος, οἵτινες διερωτῶνται διατὶ παρατηρεῖται ἄνοδος τῶν τιμῶν μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ὡς συνέβη καὶ μετὰ τὸν πρῶτον, οἵτινες ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν νομισματικὴν μετατρεψιμότητα κλπ.

K. B. Μπανταλούκας

United Nations Demographic Yearbook, 1956.

Ἡ νέα ἐκδοσις τῆς ἐτησίαις δημογραφικῆς ἐκθέσεως τοῦ Ο.Η.Ε. περιέχει ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα.

Ὑπολογίζεται εἰς τὴν ἐκθεσιν αὐτὴν ὅτι ὁ παγκόσμιος πληθυσμὸς ἔφθασε τὰ 2.691 ἐκ. εἰς σύγκρισιν μὲ 1.810 ἐκ. πού ἦτο τὸ 1920.

Κατὰ τὴν περίοδον 1951–1955 ἡ ἀναλογία αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἦτο 1/6% ἢ 42.500.000 τὸν χρόνον. Ἡ ἀναλογία αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς χώρας τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς 2 1/2% κατ' ἔτος (100 ἐκ. συνολικὸς πληθυσμὸς τῶν χωρῶν αὐτῶν) εἶναι ἡ ὑψηλότερα εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ παροῦσα ἀναλογία αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς κατὰ τὴν ἔκθεσιν 1.7% τὸν χρόνον. Ἡ ἀναλογία αὐτὴ εἶναι ἴση πρὸς τὴν ἀναλογίαν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωρῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Εἶναι πολὺ ὑψηλότερα αὐτῆς τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς καὶ Βορείου Εὐρώπης ἧτις ἀνέρχεται εἰς 0.6% κατὰ χρόνον.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1956 ἦτο 200.000.000. τὸ 1940 ὁ πληθυσμὸς τῆς ἰδίας χώρας ἦτο 192 ἑτομμύρια.

B. N. Μεταξᾶς

Der Grosse Brockhaus. In Zwölf Bänden. Sechszehnte, völlig neubearbeitete Auflage. Fünfter und sechster Bände. F. A. Brockhaus Wiesbaden 1954/55.

Ἐξεδόθησαν οἱ 5ος (1954) καὶ 6ος (1955) τόμοι. Τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά ἔγραφεν ὁ Strindberg ὅτι ὑποβοηθοῦν τὴν ἀσθενῆ καὶ ὑπερβεβαρημένην μνήμην. Πράγματι τοῦτο ἐπιτυγχάνει ὁ Brockhaus ἐμφανίζων εἰς ἡμᾶς τὸ σύνολον τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως, ὄχι κατατετμημένον καὶ ἀτομιστικῶς εἰς ἀνεπισκόπητα τμηματίδια, ἀλλὰ ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατὸν εἰς ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικόν, εἰς καλῶς διαρθρωμένην μεγάλην Ἑνότητα, ἀλφαβητικῶς καὶ μὲ συσχετισμόν. Ἀπὸ μίαν στατιστικὴν ἢ ὁποῖα διεξήχθη ὑπὸ τοῦ λεξικοῦ συγκριτικῶς πρὸς τὴν παλαιότεραν του ἔκδοσιν (1928–1935) καὶ τὴν σημερινήν, ἴστανται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν οἱ δημοδιδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο ἔκτοι κατὰ τὴν 15ην ἔκδοσιν. Εἰς τὴν πρώτην θέσιν ἦσαν παλαιότερον οἱ Καθηγηταὶ Ἀνωτάτων Ἰδρυμάτων. Τὴν ἔχασαν σήμερον λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς ἐκπτώσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται. Εἰς τὴν δευτέραν, τρίτην κλπ. σειρὰν ἔρχονται οἱ ἔμποροι, οἱ διευθύνται ἐπιχειρήσεων κλπ. ἐκ τῶν ὁποίων πολλοί, ἀντὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τρέπονται πρὸς τὸ Ἐμπόριον.

Κύρια ἄρθρα τῶν τόμων τούτων εἶναι παραδειγματικῶς: Grammatik, Grenznutzenschule, Griechen, Griechenland (Geschichte, Kunst, Literatur, Musik, Philosophie etc.), Herkner H. (1863–1923), Holzbau, Indien, Japan, Jaspers, Journalismus, Kant Klassengesellschaft, Kommunismus, R. Koch, Kunst κλπ. (Βλ. καὶ «Ἀρχεῖον» 1954, σελ. 238 καὶ «Ἐστίαν» 1957 σελ. 526).

K, Γ. Μ.

Bertelsmann : Volkslexikon. Herausgegeben von der Bertelsmann Lexikon-Redaktion. C. Bertelsmann Verlag. Güttersloch 1956/57.

Τὸ Μικρὸν Ἐγκυκλοπαιδικὸν (λαϊκὸν) τοῦτο λεξικὸν τοῦ Bertelsmann θέλει νὰ διαμορφωθῆ ὡς τὸ Γαλλικὸν Larousse (Nouveau Petit Larousse illustré) καὶ τὸ Ἀγγλικὸν Chamber's (Twentieth Century Dictionary). Περιλαμβάνει 40.000 λήμματα, 4.000 εἰκόνας, 1888 στήλας, 109 μονο-καὶ πολυχρώμους πίνακας καὶ 24 χάρτας. Περαιτέρω περιλαμβάνει εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ πίνακας τῶν ἐπιστημῶν, μὲ τὰς προόδους αὐτῶν ἀνά δεκαετίαν ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι τοῦ 1951/56. Τὸ ἔργον ἐξεδόθη εἰς 500.000 ἀντίτυπα τὸν Ὀκτώβ. 1956 καὶ μέχρι τοῦ Ἀπριλ. 1957 ἔφθασε τὰς 835.000. Ἐκ μόνου τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐκδόσεως ἤμπορεῖ νὰ συναγάγῃ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μικροῦ λεξικοῦ τούτου τοῦ Bertelsmann εἰς ἀκρίβειαν τοῦ οὐσιώδους, βραχυλογίαν καὶ διαύγειαν ἀναπτύξεως. Ἐν τῶν τελευταίων του ἀρθριδίων εἶναι ἡ Κύπρος (Zypern) μὲ τὰς εἰκόνας τῆς Λευκωσίας, Κυρηνείας, τοῦ Ἀγ. Νικολάου τῆς Φαμαγούστης (Ἀμμοχώστου), Μοναχῶν καὶ Ἀγροτῶν μέχρι καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς Ἀγγλογαλλικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

K. F. M.

Das Bertelsmann Bildungsbuch. Herausgegeben von der Bertelsmann Lexikon-Redaktion unter Mitarbeit zahlreicher Wissenschaftler. C. Bertelsmann Verlag Gütersloch 1957.

Ἰδιότυπον λεξικὸν μορφωτικόν, μὲ πολλὰς (1200) εἰκόνας καὶ πίνακας (64). Ἡ ἰδιοτυπία του ἔγκειται εἰς τὴν καθ' ὕλην προσφορὰν τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως μὲ σύντομον ἀλλὰ ἀδρὰν σύνθεσιν. Προηγεῖται ἀνάλυσις τῆς ἐννοίας «Μόρφωσις» (Bildung) καὶ Ἐπιστήμης (Wissenschaft) καὶ ἔπονται αἱ ἐπιστῆμαι ἀλφαβητικῶς. Ἐν τέλει ἀλφαβητικὸς πίναξ καὶ τεκμηρίωσις τῶν πινάκων. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὕλης ἔχει οὕτως ἀλφαβητικῶς : Astronomie, Betriebswirtschaft, Bildung, Biologie, Botanik, Buch, Chemie, Dichtung, Filmkunst, Geographie, Geologie, Geschichte, Jazz-Musik, Klimatologie, Kunst, Mathematik, Medizin, Meteorologie, Musik, Pädagogik, Philosophie, Physik, Politik, Psychologie, Recht, Religion Soziologie, Sport, Sprache, Tanz, Technik, Theater, Völkerkunde, Volkswirtschaft (ἀπὸ τὸν Καθηγητὴν Horst Wagenführ), Wissenschaft, Zeitschrift, Zeitung, Zoologie.

K. F. M.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Βασιλείου Δαμαλά : Ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία ἐν ὄψει δημιουργίας εὐρυτέρων χώρων. Ἀθήναι 1957.

Ὁ κ. Βασίλειος Δαμαλάς, ἐν τῇ προσπαθείᾳ ὅπως συμβάλῃ θετικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, ἐδημοσίευσεν τὴν ἀνά χειρὸς μελέτην, βασικὸς σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι νὰ ὑπογραμμίσῃ κατ' ἀρχὴν τὰς μέχρι σήμερον καταβληθείσας προσπάθειάς εἰς τὸν τομέα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἐν συνεχείᾳ δὲ νὰ τονίσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς στενωτέρας συνδέσεως τῆς Χώρας μας μὲ τὰς ξένας ἀγοράς μετὰ ἰδίως τὰς τελευταίας συζητήσεις περὶ δημιουργίας κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς.

Ἡ ὅλη ἐργασία διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ κεφάλαια.

Εἰς τὸ πρῶτον κατὰ σειράν κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται μὲ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον ἐξετάζων τὰ κατὰ καιροὺς ληφθέντα μέτρα προστασίας τῆς ἐγχωρίας παραγωγῆς ἔναντι τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἄλλων Χωρῶν τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς διετηρήθη ἐπὶ μακρὰν σειράν ἐτῶν εἰς βάρος τῆς καταναλώσεως. Εἰς τὴν προστατευτικὴν πολιτικὴν ἀντιπαρατίθεται ἐν τέλει τὸ σύστημα τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου ἢ ἐμφάνισις τοῦ ὁποίου ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν μεσολαβήσασαν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν καὶ κυρίως εἰς τὴν ἀλματικὴν βελτίωσιν τῆς παγκοσμίου βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ἐκτίθενται αἱ διαρκοῦντος τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου καταβληθεῖσαι προσπάθειαι πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς διεθνoῦς οἰκονομίας αἱ ὁποῖαι κυριαρχοῦνται ἀπὸ τὸ γνωστὸν σχέδιον Keynes καὶ τὸ σχέδιον White τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει τὰς Ἀμερικανικὰς ἀπόψεις. Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰς ἐπομένους παραγράφους ἀσχολεῖται μὲ τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ παγκόσμιος οἰκονομία, μὲ τὴν παθητικότητα τοῦ Ἴσοζυγίου Πληρωμῶν τῶν περισσοτέρων χωρῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν οἰκονομικῶς ὑπαναπτύκτων, μὲ τὴν γενικῶς κυριαρχοῦσαν προσπάθειαν πρὸς αὐξήσιν τῶν ἐξαγωγῶν, παραθέτων ἐν συνεχείᾳ τὰς καταβληθείσας προσπάθειάς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ μετὰ τὴν λήξιν αὐτοῦ πρὸς τελωνειακὰς ἐνώσεις καὶ οἰκονομικὰς ἐνοποιήσεις (Μπενελοῦξ, Εὐρωπαϊκὴ ἀγορὰ κλπ.).

Εἰς τὰ ἐπόμενα ἕξ κεφάλαια ὁ κ. Βασ. Δαμαλάς ἀσχολεῖται ἀποκλειστικῶς μὲ τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ κυρίως μὲ τὰ προβλήματα τῶν πληθυσμιακῶν πιέσεων, τῆς σπάνιως τῶν κεφαλαίων ἔνεκα τῆς ὁποίας παρακωλύεται ὁ ρυθμὸς τῶν νέων ἐπενδύσεων, τῆς ἐπιβραδύνσεως

τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, τονίζων τὴν ἀνάγκην τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων προϋποθέσεων διὰ τὴν ταχείαν καὶ ἀπρόσκοπτον προαγωγὴν τῆς οἰκονομίας μας.

Ὁ συγγραφεὺς ἀσχολούμενος ἐν τοῖς ἐπομένοις μὲ τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας μας ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκην δημιουργίας νέων σκοπίμων παραγωγικῶν ἐπενδύσεων τόσον εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα ὅσον καὶ τὴν βιομηχανίαν δεδομένου ὅτι δι' αὐτῶν ἐπιταχύνεται ἡ βελτίωσις τῆς οἰκονομικῆς θέσεως μιᾶς χώρας καὶ ἐξασφαλίζονται αἱ προϋποθέσεις τῆς μελλοντικῆς αὐταδυναμίας αὐτῆς. Ἡ ἐκτέλεσις ὅμως μεγάλων ἔργων προσκρούει παρ' ἡμῖν εἰς σοβαρὰ ἐμπόδια, κυρίως ἐξευρέσεως κεφαλαίων πρὸς χρηματοδότησιν αὐτῶν, ἐὰν λάθῃ τις ὑπ' ὄψιν του τὰς μικρὰς ἀποταμιεύσεις ἐξ αἰτίας τοῦ χαμηλοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τὰς ὑψηλὰς τιμὰς τῶν ἀγαθῶν, τὰς ἐπαχθεῖς φορολογικὰς ἐπιβαρύνσεις καὶ τὴν μέχρι πρό τινος κρατοῦσαν πολιτικὴν ἀνασφάλειαν καὶ νομισματικὴν ἀνισορροπίαν ἢ ὁποῖα ἔτρεπε τοὺς φορεῖς διαθέσιμων κεφαλαίων πρὸς τὸν ἄγονον ἀποθησαυρισμόν.

Ἡ καθυστέρησις ὅμως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας μας ὀφείλεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν καταλλήλου οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ καὶ κυρίως ἀνταποκρινομένου πρὸς τὴν «οἰκονομικὴν ἰδιοσυστασίαν τῆς Χώρας μας».

Τούτων ἕνεκα δὲν κατέστη δυνατόν νὰ παρακολουθήσῃ ἡ Χώρα μας τὰς νέας ὀρθολογιστικὰς μεθόδους ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ διαθέσεως τῶν προϊόντων μὲ συνέπειαν νὰ ὑστερήσῃ αὕτη ἔναντι ἄλλων γειτονικῶν καὶ μὴ οἰκονομιῶν αἱ ὁποῖαι κατήρτισαν ἐμπεριστατωμένα προγράμματα ἐνισχύσεως τῆς ἀγροτικῆς τῶν παραγωγῆς καὶ κυρίως ἐκβιομηχανίσεως αὐτῶν.

Ἡ δημιουργία ὅμως νέων παραγωγικῶν ἔργων ἢ περαιτέρω βελτιώσεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἔχει ἀνάγκην καὶ τῆς ἰδιωτικῆς συνεπικουρίας. Διὰ τοῦτο ὁ κ. Β. Δαμαλᾶς τάσσεται ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν φερόντων τὸν νομικὸν τύπον τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπηλλαγμένος τῶν μειονεκτημάτων τῶν προσωπικῶν ἐπιχειρήσεων, συγκεντρώνει σοβαρὰ κεφάλαια, ἐπιμερίζει τοὺς ἐπιχειρηματικοὺς κινδύνους κλπ.

Ὁ συγγραφεὺς καταλήγων ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκην ἀναμορφώσεως τῆς νομοθεσίας τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας παρ' ἡμῖν εἰς τρόπον ὥστε αὕτη νὰ ἀνταποκρίνεται πληρέστερον πρὸς τὰς νέας ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου Οἰκονομικῆς ἐξελίξεως.

Εἰς τὰ τελευταῖα κεφάλαια τῆς ἐργασίας ἐρευνῶνται τὸ θέμα τῆς ἐξωτερικῆς ἐμπορικῆς μας πολιτικῆς, αἱ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συναλλαγματικαὶ ὑποχρεώσεις μας, ἡ πορεία τῆς νομισματικῆς μας κυκλοφορίας καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἀσκήσις καταλλήλου κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Τέλος ἡ ἐργασία συμπληροῦται διὰ ἐνὸς κεφαλαίου ἀφιερωμένου εἰς τὸν

«Οικονομικὸν προγραμματισμὸν» ἢ ὑπαρξίς τοῦ ὁποίου θὰ ὑποδοθηθῆσιν τὴν ταχέαν ἀναζωογόνησιν τῆς Οἰκονομίας μας, δεδομένου ὅτι θὰ μελετηθοῦν αἱ πραγματικαὶ ἀνάγκαι τῆς οἰκονομίας μας καὶ θὰ προβληθοῦν αἱ δέουσαι λύσεις.

Μολοντί ὁ ὑπογράφων τὰς γραμμάς αὐτὰς δὲν εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς ὅλα τὰ προτεινόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Β. Δαμαλᾶ μέτρα Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς, ἐν τούτοις θὰ πρέπει γὰρ ἐξάρη τὴν θετικὴν συμβολὴν τῆς ἐργασίας ταύτης τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει εὐσυνείδητος προσπάθεια ἐπιστημονικῆς συλλήψεως καὶ διευρύνσεως τῶν ὀργανικῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα παρεμποδίζουν τὴν ἀνοδικὴν πορείαν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἢ ὁποία διακρίνεται διὰ τὸ εὐμέθοδον τῆς ὕλης καὶ τὸ εὐληπτον τῶν προτεινομένων λύσεων ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως γόνιμον συμβολὴν εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς οἰκονομικῆς ὀλοκληρώσεως τῆς Χώρας μας δεδομένου ὅτι περιέχει προτάσεις θεωρητικῶς ὀρθὰς καὶ πρακτικῶς ἐφαρμοσίμους.

Ἐνεκα πάντων αὐτῶν τὸ ἔργον τοῦ κ. Δαμαλᾶ συνιστᾶται εἰς πάντας τοὺς ὀπωσδήποτε ἀσχολουμένους μὲ τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς Οἰκονομίας μας δεδομένου ὅτι ἐξ αὐτοῦ εἶναι δυνατὸν γὰρ ἀντλήσῃ τις τὸ ἀπαραίτητον ἐπιστημονικὸν ὕλικὸν διὰ τὴν χάραξιν τῶν νέων κατευθύνσεων αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὴν Χώραν μας τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐξυγίανσιν καὶ μελλοντικὴν ἀνέλιξιν αὐτῆς.

Χαρ. Γ. Σεπεντζῆς

Π. Στεριώτη : «Στοιχεῖα Γενικῶν Μαθηματικῶν», Ἀθῆναι 1957, ἐκδότης Ἀργύρης Παπαζήσης.

ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Μαθηματικῶν παρὰ τῆ Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν κ. Πέτρου Στεριώτη ἐξεδόθη τὸ ἄνω σύγγραμμα βασικὸς σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι γὰρ εἰσαγάγῃ τοὺς σπουδαστὰς ὡς καὶ πάντας τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιστήμην εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Μαθηματικῆς ἀναλύσεως.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένετο δεκτὸν ὅτι διὰ τὴν καλλιτέραν ἀντιμετώπισιν τῶν μακροοικονομικῶν κυρίως προβλημάτων τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐκ τῆς νέας διαρθρώσεως τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν σχέσεων ἐπιβάλλεται ἢ χρησιμοποίησις ὠρισμένων μαθηματικῶν ἐννοιῶν διὰ τῶν ὁποίων καθίσταται εὐχερεστέρα ἢ παρακολούθησις τῆς νέας οἰκονομικῆς προβληματικῆς.

Ἐνεκα τούτου διεμορφώθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ἐσχάτως ὁ κλάδος τῆς στατιστικῆς, τοῦ γραμμικοῦ προγραμματισμοῦ κλπ. Ἡ ἀνὰ χεῖρας μελέτη πληροῖ βασικὸν κενὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν δεδομένου ὅτι, καθόσον γνωρίζομεν, δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἑτέρα σχετικὴ ἐργασία ἀναφορικῶς πρὸς τὸν σύγχρονον τρόπον ἐρεῦνης τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Συγγραφεὺς τῆς ἐργασίας ἥτις συμβάλλει τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ θέμα κατώρθωσε γὰ ὑπερπηδῆσθαι ἐπιτυχῶς τὰ ἐμπόδια τὰ ὅποια προκύπτουν κατὰ τὴν συγγραφὴν παρομοίων ἔργων, δεδομένου ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσόμεναι μαθηματικαὶ ἔννοιαι ἀναλύονται κατὰ τρόπον μεθοδικὸν καὶ εὐληπτον ἀποφευγομένων περιττῶν ἀναπτύξεων, ἰδίᾳ ἀφηρημένων συναρτήσεων ἢ κατανοήσις τῶν ὁποίων προϋποθέτει εἰδικὴν μαθηματικὴν προπαιδευσιν.

Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Στεριώτη ἢ ὁποία διακρίνεται διὰ τὸ εὐμέθοδον τῆς ὕλης, καὶ τὴν ἐπιτυχῆ συσχέτισιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν εἰς τὰς συγχρόνους οἰκονομικὰς ἐκδηλώσεις, πλαισιοῦται διὰ σειρᾶς ἀπλῶν παραδειγμάτων εἰλημμένων ἐκ τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς πραγματικότητος.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Στεριώτη ἀποτελεῖ γόνιμον καὶ θετικὴν συμβολὴν εἰς τὴν προσπάθειαν διαμορφώσεως καὶ παρ' ἡμῖν τῶν προϋποθέσεων ἐκείνων ἄνευ τῶν ὁποίων καθίσταται ἐνίοτε ἐλλιπὴς ἢ συνθετικὴ ὀλοκληρωτικὴ σύλληψις καὶ ἀξιολόγησις τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ ἡ παραβολὴ τῶν ἐκάστοτε ἐνδεικνυομένων λύσεων.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς συνιστᾶται θερμῶς ἢ παροῦσα πρωτοποριακὴ ἐργασία εἰς πάντας τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν σύγχρονον θέσιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, δεδομένου ὅτι ἐνυπάρχουν ἐν αὐτῇ αἱ ἀναγκαῖαι μαθηματικαὶ ἔννοιαι διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς οἰκονομικῆς τῶν προπαιδεύσεως.

Χαρ. Γ. Σεπεντζῆς

Harold Koonts — Richard W. Gable: Public control of economic enterprise. McGraw - Hill Book Company Inc. New York—Torondo—London 1956, σελ. 852.

Ἀφ' ὅτου τὸ οἰκονομικὸν σύστημα ἤρχισε γὰ ἐξελίσσεται εἰς πολυπλοκώτερα σχήματα καὶ ἡ εὐημερία ἐκάστου ἀτόμου τῆς κοινότητος ἐξηρτάτο ὀλονέν καὶ περισσότερον ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τοῦ συνόλου καὶ τῶν οἰκονομικῶν του σχέσεων μετὰ τῶν ἄλλων ἀτόμων, ἐτέθη ἐκτὸς ἀμφισθητήσεως ἢ σκοπιμότης τῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν μονάδων τῆς κοινότητος.

Ὁ H. Koonts καθηγητὴς εἰς τὸ School of Business Administration University of California, Los Angeles, καὶ ὁ R. W. Gable καθηγητὴς εἰς τὸ School of Public Administration University of Southern California, εἰς τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἔργον των προβαίνουν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ θέματος τῆς ρυθμιστικῆς παρεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὴν ζωὴν τῶν οἰκονομικῶν μονάδων.

Κατ' ἀρχὰς γίνεται μία τοποθέτησις τοῦ ὄλου προβλήματος καὶ ἐπιχειρεῖται μία ἀνασκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῶν διαφόρων τομέων τῆς συγχρόνου

ται ἡ ἐξέλιξις τῶν διαφόρων θεσμῶν τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, ὡς εἶναι αἱ σχέσεις μεταξύ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, ὁ συναγωνισμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων, κλπ. Ἐν συνεχείᾳ δίδεται μία περιληπτικὴ ἀπάντησις εἰς τὰ διάφορα ἐρωτήματα, ἅτινα ἐτέθησαν περίξ τοῦ θέματος τῆς κυβερνητικῆς παρεισδύσεως εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος. Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δύνανται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως : ὑπάρχουν γενικὰ ὑποδείγματα οἰκονομικοῦ ἐλέγχου; ποῖα τὰ αἷτια ἅτινα ὠδήγησαν εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τί προβλήματα ἀνεφάνησαν; ποῖαι ἦσαν αἱ ἐπιδράσεις τῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ; τέλος ποῖον τὸ μέλλον τῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων;

Μὲ σαφήνειαν οἱ συγγραφεῖς ἀπαντοῦν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐρωτημάτων συμβάλλοντες οὕτω εἰς τὴν διερεύνησιν τοῦ ὅλου προβλήματος.

Εἶναι γεγονός ὅτι γενικὰ ὑποδείγματα οἰκονομικῶν ἐλέγχων δὲν ὑπάρχουν, δύναται ὅμως νὰ λεχθῆ ὅτι κάθε κυβερνητικὸς ἔλεγχος ἀποσκοπεῖ εἰς τὸ ἐξῆς : α) νὰ προσδιορίσῃ ἕνα βαθμὸν συναγωνισμοῦ ὅστις θεωρεῖται ἀπαραίτητος διὰ τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, β) νὰ καθορίσῃ ἀνώτατα ἢ κατώτατα ὅρια τιμῶν ἀγαθῶν τινῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἐνέχουν ὑψηλὴν κοινωνικὴν σκοπιμότητα ὡς εἶναι τὰ γεωργικὰ προϊόντα, τὰ ἡμερομίσθια κ. ἄ., γ) νὰ ρυθμίσῃ τὴν παραγωγὴν ὠρισμένων ἀγαθῶν ἅτινα χρήζουν ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἰδίᾳ εἰς ἀνωμάλους πολεμικὰς καὶ μεταπολεμικὰς ἐπανορθωτικὰς περιόδους, δ) νὰ τοποθετήσῃ τοὺς ἐπιχειρηματικούς χειρισμοὺς ἐπὶ ἐνὸς ἠθικοῦ ἐπιπέδου, ε) νὰ περιορίσῃ τοὺς προσωπικοὺς οἰκονομικοὺς κινδύνους καὶ τέλος νὰ ἐπιτύχῃ κάποιαν σταθερότητα τῆς οἰκονομίας, ὡς συνόλου, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων.

Ὁ πρωταρχικὸς λόγος ἐμφάνισεως τῶν κρατικῶν ἐλέγχων εἶναι ἡ κατάχρησις τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ὑπὸ ἀτόμων ἅτινα πρωταγωνιστοῦν εἰς τὸ παιγνίδι τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς μιᾶς χώρας. Ἡ προστασία τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἔναντι τοῦ συναγωνισμοῦ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ ἐπιδίωξις τοῦ μικροῦ ἐπιχειρηματίου, ἡ προστασία τῶν καταναλωτῶν καὶ ἡ ἀπαίτησις τῶν ἀτόμων διὰ κάποιαν οἰκονομικὴν ἀσφάλειαν, εἶναι μερικοὶ ἀκόμη ἀπὸ τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπροκάλεσαν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ κράτους εἰς τὸ προσκήνιον τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Θὰ ἐνθαρρύνῃ ἡ κυβέρνησις τὸν συναγωνισμὸν ἢ τὰς μονοπωλιακὰς καταστάσεις; ἡ ἐπιδίωξις ἐπιδιώσεως τοῦ μικροῦ ἐπιχειρηματίου μήπως βραβεύει τὴν ἀνικανότητα; πῶς θὰ διευθετηθοῦν τὰ συγκρουόμενα συμφέροντα τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ομάδων; ποῖα ἡ ὀρθὴ διεύθυνσις καὶ τεχνικὴ τῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων; ἰδοὺ μερικὰ ἐκ τῶν προβλημάτων ἅτινα ἐνεφανίσθησαν συγχρόνως μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων.

Εἶναι δύσκολον νὰ ἐκτιμηθοῦν αἱ ἐπιδράσεις τῶν κρατικῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας καὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ, διότι κάθε οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα εἶναι ἀπόρροια πολλῶν παραγόντων, οἵτινες

συνεπιδροῦν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι οἱ κρατικοὶ ἔλεγχοι κατώρθωσαν νὰ μετριάσουν τὰς ὑφισταμένας οἰκονομικὰς ἀνισότητας καὶ νὰ ἀνυψώσουν τὰς ἀνθρωπίνας ἀξίας εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον ἐκείνου εἰς ὃ θὰ εὑρίσκοντο ἄνευ τῆς κρατικῆς παρεμβάσεως εἰς τὴν οἰκονομικὴν σφαῖραν.

Ποῖον τὸ μέλλον τῶν κρατικῶν ἐλέγχων; ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι εὐκολος διότι εἶναι στενωῶς συνυφασμένη μετὰ τὰς πολιτικὰς ἰδεολογίας τῶν διαφόρων λαῶν.

Παρά τὸ γεγονός ὅτι οἱ συγγραφεῖς ἀσχολοῦνται κυρίως μετὰ τὸ θέμα τῶν κρατικῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας, ἡ ἀνά- λυσις των ἐνέχει ποιάνα τινα γενικότητα, τὰ δὲ συμπεράσματα καὶ αἱ παρατηρήσεις των παρουσιάζουν ἀναμφισβήτητον ἀξίαν ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἀμερικανοὺς οἰκονομολόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς οἰκονομολόγους τῶν ἄλλων χωρῶν. Δέον ἐν τέλει νὰ ἐξαρθῇ ἡ σαφήνεια καὶ συστηματικότης τῆς ἀναλύσεως, ἥτις καθιστᾷ τὸ ἀνά χειρας ἔργον πολύτιμον βοήθημα, διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὸ θέμα τῶν κρατικῶν οἰκονομικῶν ἐλέγχων.

Δημ. Θ. Κουλουριᾶνος.

S. Lilley, M. Sc., Ph. D. : *Automation and Social Progress*. London (Lawrence & Wishart) 1957.

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετάζεται ἡ ἐπιτευχθεῖσα μέχρι σήμερον πρόοδος εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αὐτοματισμοῦ, τὰ ἄμεσα καὶ ἔμμεσα ἀποτελέσματα ταύτης καὶ τὰ σχετικὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα.

Ὁ συγγραφεὺς πιστεύει ὅτι ὁ αὐτοματισμὸς θὰ ἀποτελέσῃ τὸ μέσον πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὴν ἔνδειαν καὶ τὰς στερήσεις, διὰ τῆς παραγωγῆς ἀφθόνων ἀγαθῶν, ἐπαρκούντων πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν ταύτης, καὶ ὅτι τὸ παλαιὸν τοῦτο ὄνειρον εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πραγματοποιήσεως.

Τὸ ἔργον ἀποτελεῖται ἐξ ἐννέα κεφαλαίων.

Τὸ πρῶτον κεφάλαιον εἶναι εἰσαγωγικόν. Εἰς τὸ δεῦτερον ἐξετάζεται ἡ προϊστορία τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις ἥτις ὠδήγησεν εἰς τοῦτον. Κατὰ τὸν συγγραφέα ὁ αὐτοματισμὸς ἤρχισε νὰ ἀποκτᾷ σημασίαν καὶ νὰ ἐξ- ἀπλοῦται μόνον μετὰ τὸν δεῦτερον Παγκόσμιον Πόλεμον, μολοντί συναντῶνται αὐτόματοι μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ 1920, στοιχειώδους δὲ μορφῆς τοιαῦται ἀκόμη ἐνω- ρίτερον, ὡς π.χ. ὁ αὐτόματος ἀλευρόμυλος τοῦ Oliver—Evans ἐν Φιλαδελφείᾳ ἀπὸ τοῦ 1784 - 5.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον ἐξετάζεται ἡ μέχρι σήμερον ἐπιτευχθεῖσα πρόοδος εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ παρέχεται τεχνικὴ περιγραφή τῶν κυριωτέρων ἐν χρήσει αὐτομάτων μηχανῶν καὶ συστημάτων, συμπεριλαμβανο- μένων καὶ τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστικῶν μηχανῶν.

Εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον ἐξετάζεται ἡ προβλεπομένη μελλοντικὴ ἐξέλιξις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ ἡ μορφή τοῦ ἐργοστασίου τῆς αὔριον. Ὁ συγγραφεὺς πιστεύει ὅτι ἡ διὰ τοῦ αὐτοματισμοῦ ἐλάττωσις τῆς ἐργασίας θὰ στρέψῃ τὴν δραστηριότητα τῆς πλειονότητος τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ γράμματα, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰς καλὰς τέχνας, αἵτινες σήμερον ἀποτελοῦν προνόμιον περιωρισμένου σχετικῶς κύκλου ἀνθρώπων.

Εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον ἐξετάζονται τὰ ἀποτελέσματα τοῦ αὐτοματισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, τὸ κόστος παραγωγῆς καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχετικὰ κεφάλαια, τὰς συνθήκας ἐργασίας καὶ τὴν ποιότητα τῶν προϊόντων.

Εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον ἐξετάζονται τὰ δημιουργούμενα διὰ τοῦ αὐτοματισμοῦ προβλήματα, καὶ ἰδίως τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης ἀπασχολήσεως.

Εἰς τὸ ἕβδομον καὶ ὄγδοον κεφάλαιον ἐξετάζεται ἡ προβλεπομένη ἐξέλιξις τοῦ αὐτοματισμοῦ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἰδίως κατὰ τὰ προσεχῆ μερικὰ ἔτη, ὁ ρόλος τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, τὸ πρόβλημα τῶν ἀγορῶν, καὶ ἄλλα συναφῆ προβλήματα.

Τέλος, εἰς τὸ ἕνατον καὶ τελευταῖον κεφάλαιον ἐξετάζεται, ἡ ὠφέλεια ἣτις δύναται νὰ προκύψῃ διὰ τὸν Ἀγγλικὸν λαὸν ἐκ τῆς προόδου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ αὐτοματισμοῦ εἰς τὴν χώραν τοῦ συγγραφέως, τὴν Ἀγγλίαν.

Μάριος Μειμάρογλου

J. L. Hanson : Monetary theory and practice. London, Macdonald & Evans, 1956. Pp. XIV+360, price 30 s.

Ὁ J. L. Hanson, καθηγητῆς τῆς Οἰκονομικῆς εἰς τὸ Τεχνικὸν Κολλέγιον Huddersfield, διὰ τῆς νομισματικῆς θεωρίας καὶ πράξεως ἦν παρουσιάζει εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, ἐπιδιώκει νὰ δώσῃ ἐντελῶς σύγχρονον ἐξήγησιν τῆς σημερινῆς λειτουργίας τοῦ νομισματικοῦ συστήματος. Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖ εἰς τὰ ἐξῆς πέντε μέρη : Εἰς τὴν προκαταρκτικὴν ἔρευναν τοῦ νομισματικοῦ συστήματος, εἰς τὰς διεθνεῖς νομισματικὰς σχέσεις, εἰς τὸ νόμισμα ὡς δυναμικὸν παράγοντα, εἰς μερικὰ ἕτερα τραπεζικὰ συστήματα καὶ εἰς τὰ πρόσφατα νομισματικὰ προβλήματα.

Διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὸ νόμισμα καὶ τὴν τραπεζικὴν, τὸ ὡς ἄνω ἔργον εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμον, καθόσον ἀποτελεῖ πλήρη εἰσαγωγὴν εἰς τὸ συνδεδεασμένον τοῦτο θέμα ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως. Εἶναι τὸ ἔργον τοῦτο ἐπίσης χρήσιμον καὶ εἰς τοὺς σπουδάζοντας οἰκονομικὰς ἐπιστήμας, καθόσον εἰς αὐτὸ θὰ εὔρουν λεπτομερείας μὴ περιλαμβανομένας εἰς τὰ γενικὰ καὶ συνήθη διδακτικὰ συγγράμματα. Ἀλλὰ καὶ τὸ εὐρύτερον κοινὸν δύναται διὰ τοῦ βιβλίου τούτου νὰ σχηματίσῃ σαφῆ καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τῶν σημερινῶν νομισματικῶν καὶ τραπεζικῶν προβλημάτων, ἅτινα προεξάρχουν τῶν οἰκονομικῶν.

K. B. Μπανταλούκας

Seymour Melman: *Dynamic factors in industrial productivity*. Oxford, Basil Blackwell, 1956. Pp. XIII+238, price 22 s. and 6 d.

Πᾶς ἐνδιαφερόμενος μὲ τὸ πρόβλημα τῆς παραγωγικότητος ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ ποία εἶναι ἡ κυρία αἰτία τῆς μεταβολῆς τῆς ἐργατικῆς παραγωγικότητος καὶ εἰς τί ὀφείλονται αἱ μεγάλαι διαφοραὶ αὐτῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν. Τὰ θέματα ἀκριβῶς ταῦτα ἀποτελοῦν τὸν πυρῆνα τοῦ ὑπὸ παρουσίᾳ ἐργου τοῦ καθηγητοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κολομβίας (ἐν Νέα Ὑόρκη) κ. S. Melman.

Ὁ ὑπὸ νέον πρίσμα χειρισμὸς τοῦ ὅλου θέματος περὶ τῶν δυναμικῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγικότητος, ἐπέτρεψε τὴν ἐμφάνισιν εἰς αὐτὸ τῶν προσφάτων ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος ἐπιτεύξεων τῶν συμβούλων ὀργανώσεως ἐπιχειρήσεων, τῶν τεχνικῶν τῆς παραγωγῆς, τῶν οἰκονομολόγων προγραμματιστῶν τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς συμβολῆς τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων.

Ὁ διερχόμενος τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἐκ τῶν ἐν χρήσει μεθόδων κατὰ τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Ἡ ἐπιλογή δὲ τῶν μεθόδων παραγωγῆς ὑπὸ τῶν συμβούλων ὀργανώσεως ἐλέγχεται ἐκ τοῦ ὕψους τῶν καταβαλλομένων ἀμοιβῶν ἐργασίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ κόστος τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου, ἀποκαλύπτονται αἱ μεταβολαὶ τῶν ἐπιπέδων τῆς παραγωγικότητος διὰ τῆς ἐμφάνισης τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὀργανωτικῆς προσπάθειας πρὸς μέτρησιν τοῦ ἀνερχομένου ἐπιπέδου τῶν πραγματικῶν ἀμοιβῶν τῆς ἐργασίας, μέσῳ τῆς εἰσαγωγῆς μεθόδων ὑποκαταστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου διὰ τοῦ μηχανικοῦ παράγοντος.

Ἐνταῦθα ἐπίσης ἐξετάζεται τὸ αὐξανόμενον κόστος τῆς ὀργανώσεως. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν διοικητικῶν παγίων δαπανῶν τῶν οἰκονομικῶν μονάδων εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ὑφισταμένης μετ' αὐτῆς ἀναγκαίας σχέσεως ἀνόδου τῆς παραγωγικότητος. Τῷ ὄντι, ἡ δαπανηρότης αὕτη τῆς ὀργανώσεως περιορίζει τὸ κατὰ κεφαλὴν διαθέσιμον παραγωγικὸν ἀποτέλεσμα.

Τὰ ἀνωτέρω συμπεράσματα καὶ ἕτερα εἶναι τὸ ἀπαύγασμα τῆς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως λεπτομεροῦς ἐξετάσεως τῆς πραγματικῆς παραγωγικῆς διαδικασίας καὶ τοῦ κόστους εἰς ἐπιχειρήσεις διαφόρων χωρῶν καὶ ἰδίως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου.

Ἀναμφιβόλως, τὸ παρὸν ἔργον ἀπευθύνεται εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἀναγνωρίζουν τὴν ὑπαρξίν προβλήματος παραγωγικότητος καὶ μάλιστα ὡς κεντρικοῦ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πάντων τῶν λοιπῶν προβλημάτων τῆς παραγωγῆς, τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀσκήσεως ἀναλόγου οἰκονομικῆς πολιτικῆς, τόσο ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν δημοσίων οἰκονομιῶν.

K. B. Μπανταλούκας

J. Guéron — J. A. Lane — I. R. Maxwell & J. R. Menke (editors): *The Economics of Nuclear Power*. London (Pergamon Press Ltd.).

Συλλογή άρθρων Ἑγγλων, Ἀμερικανῶν, Γάλλων καὶ ἄλλων εἰδικῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς εἰρηνικῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας ἐκδοθεῖσα ἐπιμελεία τῶν ἀνωτέρω. Μεταξὺ τούτων συμπεριλαμβάνονται καὶ ἀνακοινώσεις γενόμεναι εἰς τὸ λαβὸν χώραν ἐν Γενεύῃ κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1955 Διεθνὲς Συνέδριον ἐπὶ τῆς Εἰρηνικῆς Χρησιμοποίησεως τῆς Ἀτομικῆς Ἐνεργείας.

Ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν, ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν βιομηχανίαν καθίσταται ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη διὰ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν καὶ τὰς λοιπὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, ἀφ' ἑνὸς λόγῳ τῆς ὀλονέν αὐξανομένης καταναλώσεως ἠλεκτρικοῦ ρεύματος κατὰ κεφαλὴν καὶ, ἀφ' ἑτέρου, λόγῳ τῆς προβλεπομένης μελλοντικῆς ἀνεπαρκειᾶς τῶν ἀποθεμάτων ἀνθρακος, καὶ τῆς ἐπιθυμίας τῶν χωρῶν τούτων ὅπως ἀπαλλαγῶσιν ἐκ τῆς ἐξαρτήσεως τῶν ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς πετρελαίων ἐκ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι, αἵτινες πρὸς τὸ παρὸν ἐμφανίζουσιν ἐνεργειακὴν αὐτάρκειαν, προβλέπεται ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσουσιν σοβαρὸν πρόβλημα πρώτων ὑλῶν διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνεργείας μετὰ εἴκοσι ἔτη. Τοῦτο δικαιολογεῖ τὸ μέγιστον ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐπιδεικνύεται ἐκ μέρους τῶν ἐν λόγῳ χωρῶν διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἀνθρακος καὶ τοῦ πετρελαίου διὰ τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, καὶ ἐπιβάλλει τὴν πρόβλεψιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τῆς αὐτῆς ἀντικαταστάσεως.

Εἰς τὸ ἀνά χειρας ἔργον ἐξετάζονται τὰ δημιουργούμενα σχετικὰ προβλήματα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, συμπεριλαμβανομένου τοῦ κόστους παραγωγῆς τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, τῶν ἀναγκαίων ἐπενδύσεων διὰ τὴν παραγωγὴν ταύτης, τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐν λόγῳ παραγωγῆς ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου διεθνῶν πληρωμῶν, καὶ τῶν ἀναγκαίων σχετικῶν νομικῶν καὶ διοικητικῶν μέτρων. Οὕτω, τὸ ἔργον ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὴν εἰρηνικὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, οἰκονομολόγους, δικηγόρους, βιομηχάνους, ἀσφαλιστάς, κλπ.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη :

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος, συνιστάμενον ἐκ 14 ἄρθρων, ἐξετάζονται αἱ προβλεπόμενα παγκόσμιαι ἀνάγκαι ἐνεργείας κατὰ τὰ ἔτη 1975 καὶ 2000, τὰ ὑφιστάμενα ἀποθέματα πρώτων ὑλῶν πρὸς παραγωγὴν ταύτης, τὰ πιθανὰ ἀποτελέσματα τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας διὰ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, ὡς καὶ ἡ προβλεπομένη ἐξέλιξις τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης εἰς τινὰς χώρας, ὡς αἱ Ἰνδία, ἡ Κίνα, ἡ Βραζιλία κλπ.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος, συνιστάμενον ἐκ 5 ἄρθρων, παρέχονται οἰκονομικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, καὶ ἐξετάζονται τὸ

κόστος παραγωγῆς ταύτης, τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια, ἢ Ἀμερικανικὴ καὶ διεθνὴς ἀγορὰ ἀτομικῆς ἐνεργείας, καὶ ὁ ρόλος τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας μεθόδους παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ.

Τὸ τρίτον καὶ τέταρτον μέρος εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὰ τεχνικὰ προβλήματα τῆς παραγωγῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας καὶ εἰς τὴν παροχὴν οἰκονομικῶν στοιχείων ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν διαφόρων τύπων ἀντιδραστήρων.

Τέλος, εἰς τὸ πέμπτον μέρος, συνιστάμενον ἐκ 12 ἄρθρων, ἐξετάζονται τὰ δημιουργούμενα διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα ἐκ τῆς βιομηχανικῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, συμπεριλαμβανομένων τῶν προβλημάτων ἀσφαλείας, προφυλάξεως τῶν ἐργατῶν, καὶ δημοσίας υἰγείας.

Μάριος Μειμάρογλου

P. J. D. Wiles: Price, cost and output. Oxford, Basil Blackwell, 1956.

Pp. XI+302, price 30 s.

Ὁ P. J. Wiles, καθηγητῆς εἰς τὸ Νέον Κολλέγιον τῆς Ὁξφόρδης, παρουσιάζει ἐνταῦθα νέον τρόπον πρακτικῆς ταξινομήσεως τῆς βραχυχρονίου οἰκονομικῆς πολιτικῆς ὄλων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀπὸ τῶν τοῦ ἀγρότου μέχρι τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ τοιαύτη βραχυχρόνιος πολιτικὴ δύναται νὰ παραδληθῆ πρὸς τὴν παραδεκτὴν τοιαύτην τοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

Ἡ ἀποφίς τῶν ὀριακῶν τιμῶν, ἐξόδων καὶ παραγωγικῶν ἀποτελεσμάτων δὲν ἀπορρίπτεται, ἀλλ' οὔτε καὶ γίνεται πλήρως δεκτὴ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Ἀπλῶς ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν λογικὸν τέχνασμα, οὐχὶ βεβαίως εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἀναγκαῖαν διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας. Ἡ λειτουργία τῆς τελευταίας ταύτης ἐξ ἄλλου, εἶναι ἀπλῶς χρήσιμος πρὸς παροχὴν μερικῶν ἐκ τῶν πολλῶν κριτηρίων διὰ τὴν ἄσκησιν καταλήλου πολιτικῆς τιμῶν, κόστους καὶ παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος.

Μέσω τοῦ πλούτου τῶν παρεχομένων ἐκ τῆς πραγματικότητος στατιστικῶν δεδομένων, ἀνασκευάζεται ἐπίσης ἐνταῦθα ἡ θεωρία καθ' ἣν τὸ κόστος ἐνδεχομένως αὐξάνει σὺν τῇ περαιτέρω αὐξήσει τοῦ μεγέθους τῶν οἰκονομικῶν μονάδων.

K. B. Μπανταλούκας

George Leland Bach: Economics. An Introduction to Analysis and Policy. Second Edition. Prentice - Hall Inc. Englewood Cliffs — New Jersey 1957. Pp. 846, \$ 6,75.

Ἡ ἀμερικανικὴ οἰκονομικὴ φιλοσοφία ἐπλουτίσθη τελευταίως μὲ δύο ὀγκώδη — καίτοι φέρονται ὡς εἰσαγωγικὰ ἔργα — συστήματα, θεωρητικῆς οἰκονομικῆς. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐργασίας τοῦ Samuelson διέλαβεν ἤδη τὸ «Ἀρχεῖον» ἐπανειλημμένως (Βλ. «Ἀρχεῖον» 1957 σελ. 351, 1956 σελ. 557, 1951 σελ. 217) ὑπολείπεται κατωτέρω νὰ ἐμφανισθῆ τὸ ἄνω ἔργον τοῦ Καθ. Bach. Ἡ ἀναθεω-

ρημένη δευτέρα έκδοσις τοῦ ἔργου συνεχίζει ἐμφαντικῶς τὴν προσπάθειαν αὐτῆς, κατανοήσεως τῶν κεντρικῶν οἰκονομικῶν ἐννοιῶν καὶ ἀρχῶν, τὸν τονισμὸν τῆς προσφόρου κατατάξεως τούτων, ὥστε νὰ ὑποβοηθεῖται ὁ σπουδαστῆς εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ σκέψιν (reach their own decisions) εἰς τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Ὡς εἰδικώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς δευτέρας ἐκδόσεως πρέπει νὰ σημειωθῶν : εἰδικὴ ἔμφανσις εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀμερικανικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας. Ταύτην εὐρίσκει κανεὶς πλήρη καὶ ἐκτενῆ εἰς ὠρισμένα μέρη. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἔμφανσιν ταύτην, ἐμφανίζονται εἰς ἐξόχως συγχρονισμένην ἀνάπτυξιν τὰ ζητήματα τῆς θεωρίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀπασχολήσεως συντιθεμένων τῶν μέσων τῆς νεοκεϋνσιανῆς ἀναλύσεως, μετὰ τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐμπειρίας τῶν μεταπολεμικῶν ἐτῶν. Ὅλα τὰ κεφάλαια καὶ τμήματα τοῦ ἔργου εἰς τὴν ἀνασύνθεσίν των, ἐμφανίζουν λύσεις πολιτικῆς, συνδυαζομένης τῆς ἀναλύσεως μὲ πλήρη κατανοήσιν τῶν ἐκτιθεμένων θεωριῶν καὶ τονισμῶν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Οὕτω, τὸ ἔργον μὲ τὴν καλῶς ἐξισορροπομένην ἀνάλυσιν αὐτοῦ ἐκγυμνάζει τοὺς σπουδαστὰς εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ οἰκονομικὴν σκέψιν.

Τὸ ἔργον φέρει εἰς τὸ τέλος τοῦ πίνακος τῶν περιεχομένων τρεῖς συνοπτικοὺς πίνακας (Suggested Outline A-B-C) διὰ μαθήματα ἐνὸς ἑξαμήνου μὲ τονισμὸν τῶν Μακρο - καὶ Μικροοικονομικῶν ἢ ἑκατέρου τούτων. Ὡσαύτως ἐκτενὲς διάγραμμα ἐξελίξεως τῆς Ἀμερικανικῆς Οἰκονομίας κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα εἰς σταθερὰ δολλάρια (The American Economy. A half century of growth). Ὁ σ. ἔχει ἐκδώσει καὶ ἄλλα ἔργα (Federal Reserve Policy Making 1951, Economic Analysis and Public Analysis μετὰ τοῦ Bowman 1943/9) καθὼς ἔχει δημοσιεύσει καὶ πολλὰς νομισματικὰς, δημοσιονομικὰς, συγκυριακὰς, τραπεζιτικὰς κλπ. μελέτας.

Γεώργιος Ι. Καλιτσουνάκης

Hansen H. Alvin: The American Economy. Economics Handbook Series. McGraw-Hill Book Company, New York 1957.

ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Harvard, Alvin Hansen, ἐξεδόθη ἡ ἀνά χειρᾶς μελέτη βασικὸς σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἔρευνα τῆς μορφῆς τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας μετὰ ἰδίως τὰς πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀναδιαρθρώσεις καὶ τὰς τελευταίας καταπληκτικὰς προόδους εἰς τὸν τὸμέα τῶν τεχνικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ σύλληψις τῆς ἐπεκτατικῆς δράσεως αὐτῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἡ προδιαγραφὴ κατὰ τὸ δυνατόν, τῶν μελλοντικῶν αὐτῆς οἰκονομικῶν προσανατολισμῶν.

Ἡ ὅλη ἐργασία διαιρεῖται εἰς ἐννέα βασικὰ κεφάλαια : Εἰς τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ὁ καθηγητῆς Hansen ἀσχολεῖται μὲ τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν οἱ δύο παγκόσμιοι πόλεμοι καὶ εἰδικώτερον μὲ τὴν ὑποαπασχό-

λησιν, τὸν πληθωρισμὸν καὶ τὰς ἐπενδύσεις, ἐρευνῶν παραλλήλως τὴν θέσιν τῆς Γερμανικῆς οἰκονομίας καὶ τὰς καταβληθείσας μεταπολεμικῶς προσπάθειάς διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν ταύτης, ὡς καὶ τὴν οἰκονομίαν τῶν Σοσιαλδημοκρατικῶν χωρῶν.

Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἀντιμετωπίζει τὰς σημειωθείσας σοβαρὰς προόδους εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν κατὰ τὴν διαρρευσασαν εἰκοσιπενταετίαν εἰς τὸν τομέα τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως, ἀσχολεῖται μὲ τὴν συμβολὴν τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν χάραξιν ὀρθοῦ ἐθνικοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ καὶ εἰς τὸν ἐκμοντερνισμόν τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας, καὶ τέλος ἀντιμετωπίζει τὸ Δημόσιον χρέος καὶ τὰς πηγὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀντληθοῦν τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν ἐπενδύσεων κεφάλαια.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον ὁ Καθηγητὴς Hansen ἐρευνᾷ τὸ Πρόβλημα τοῦ πληθωρισμοῦ, ἐξαιρεῖ τὸν ρόλον τῆς Νομισματικῆς πολιτικῆς, καὶ τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς ἀποτόμου αὐξομειώσεως τοῦ τόκου. Εἰς τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον κεφάλαιον ἐρευνῶνται κυρίως ἡ συμβολὴ τοῦ Joint Economic Committee καὶ ὁ ρόλος τοῦ Council of Economic Advisers.

Εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὸ πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὰς γενομένας ἐπὶ Κυβερνήσεως Τρούμαν προσπάθειάς διὰ τὴν διατήρησιν νομισματικῆς ἰσορροπίας, τὰς ἀντιδράσεις αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν συνεπείᾳ τοῦ πολέμου τῆς Κορέας, συνοφίζων τὴν ὅλην πολιτικὴν τῶν Δημοκρατικῶν εἰς τὸν οἰκονομικὸν καὶ δημοσιονομικὸν τομέα. Εἰς τὸ ἕβδομον κεφάλαιον ὁ καθηγητὴς Hansen ἀντιμετωπίζει ἐκ νέου τὸ πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὰς προταθείσας λύσεις ἐπὶ κυβερνήσεως Ἀϊζενχάουερ, παραθέτων στοιχεῖα ἀναφορικῶς πρὸς τὰς πραγματοποιηθείσας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν προόδους.

Εἰς τὰ τελευταῖα δύο κεφάλαια ἐρευνῶνται ἡ σημασία τοῦ σχηματισμοῦ κεφαλαίων, ἡ προσπάθεια διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς καταλλήλου διαπαιδαγωγήσεως τῶν Ἀμερικανῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἐπιχειρεῖται ἡ σύνδεσις τῶν Κεϋνσιανῶν ἀντιλήψεων μὲ τὰ σύγχρονα οἰκονομικὰ προβλήματα, καὶ ἰδίως ἀναλύεται ὁ ρόλος τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς, καὶ τῆς Γενικῆς θεωρίας τοῦ Keynes.

Ἐν τέλει παρατίθεται, ἐν εἴδει ἐπιστημονικοῦ μνημοσύνου, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐν γένει δρᾶσις τοῦ Woodrow Wilson, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπῆρξε μόνον ἐξάιρετος πολιτικὸς ἀλλὰ καὶ ἀναμορφωτὴς τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας.

Ὁ καθηγητὴς Alvin Hansen εἶναι παγκοσμίως γνωστός, τὰ δὲ μέχρι σήμερον ἔργα του (Business Cycle and National Income, Monetary Theory and Fiscal Policy, A guide to Keynes, κλπ. ἔτυχον παντοῦ εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὑπὸ κρίσιν ἐργασία ἀποτελεῖ κυρίως βοήθημα διὰ

τούς σπουδαστάς, ἐν τούτοις διακρίνεται διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῆς πληρότητα καὶ τὴν γόνιμον συμβολὴν εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, τὰ ὁποῖα ἐπιτυχῶς ἀντικατοπτρίζονται ἐν αὐτῇ.

Εἰς τὴν πληθώραν τῶν ἐσχάτως ἐκδοθεισῶν σοβαρῶν ἐργασιῶν ἀντικείμενον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ μορφή τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Alvin Hansen, χάρις εἰς τὴν δυναμικὴν σύλληψιν τῶν συγχρόνων προβλημάτων ἢ ἔρευνα τῶν ὁποίων γίνεται μὲ μεθοδικότητα, καὶ ἐπιστημονικὴν ἐμβάθυνσιν, ἀποτελεῖ ἀξιόλογον προσφοράν εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν σκέψιν.

Χαρ. Γ. Σεπεντζῆς

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΕΡΓΩΝ—SHORTER NOTICES

Croom Honor: Introduction to Money. Methuen & Co Ltd. London 1956.

Εἰς τὴν σειρὰν Home Study Books ἐκδιδομένην ὑπὸ τοῦ Sir Iron Evans (25). Ἀνάπτυξις up-to-date ρεαλιστικὴ καὶ ἀνάγλυφος τῶν θεσμῶν καὶ δυνάμεων τοῦ Χρήματος. Ἡ σειρὰ ἐπιδιώκει νέας ἐρμηνείας τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως διὰ τοὺς ἀμυήτους. Ὁ σ. μέλος τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Economist συνέγραψε ἤδη The Approach to Economics. Τὰ τμήματα τοῦ τεύχους: Χρῆμα, Τράπεζαι, Ἀξία Χρήματος, Ἀγορὰ συναλλάγματος.

Graaff J. de V.: Theoretical Welfare Economics. Cambridge University Press. London 1957.

Τὸ βιβλίον ἐμφανίζει μίαν ἐπισκόπησιν τῆς σημερινῆς Οἰκονομικῆς τῆς Εὐπραγίας καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Οἰκονομολόγων καὶ προχωρημένων σπουδαστῶν. Τὸ συμπέρασμα του καταλήγει, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τὸν ἄνω σκοπὸν τῆς Εὐπραγίας περισσότερο διὰ τῆς πρακτικῆς παρά διὰ τῆς θεωρητικῆς ἀναλύσεως.

af Heurlin Lauri O.: The economic theory of agricultural production. Annales Academiae Scientiarum Fennicae, Helsinki 1954.

Προσπάθεια ἐρεύνης βασικῶν τινων προβλημάτων τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως συσχετίσεως πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν καλουμένην δυο-διαμετρικὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους (two-dimensional quality of Land), τὴν ὁποίαν καὶ ἀναλύει (Κεφ. IV 3).